إنما الخمر والميسر والأنصاب والأزلام رجس من عمل الشيطان فاجتنبوه لعلكم تفلحون (المائدة ۹۰)

لا تذهب الليالي والأيام حتى تشرب طائفة من أمتي الخمر ويسمونها بغير اسمها (ابن ماجه)

الخمر ما خامر العقل (رواه البخاري)

الحجة السماك

في

حرمت التریاک والتنباک

Ketabton.com

تالیف

حضرت مولانا فدا محمد بن محمد عریف المعصومي
غفر الله ذنوبهما الظاهري والباطني

ناشر
جامعہ عربیہ نبراس العلوم نعمانیہ کراچی
رابطہ نمبر: 0333-2470392

(c) ketabton.com: The Digital Library

نوټ

ددي کتاب کمپوزنګ د يو داسې کس پر لاس شوي دي چې له عربي او پښتو ژبې سره نابلد وو، لهذا د کتاب په دي لومړي چاپ کې د إملا غلطي شته ، چې په راتلونکي کې وخت (دوهم چاپ) کې به ورته ځانګړې پاملرنه وشي إن شاء الله

(c) ketabton.com: The Digital Library

﴾ شناس نامه ﴿

نام کتاب : الحجة السماك فی حرمة التریاك والتنباك

مؤلف : حضرت مولانا فدا محمد صاحب معصومی

تصدیق کننده : شیخ الحدیث والتفسیر مفتی عبدالرازق صاحب

ناشر : جامعه نبراس العلوم نعمانیه کراچی.

کمفوزر : محمد ارسلانُ گلزار

طبع : اول

تعداد : ایك هزار (۱۰۰۰)

قیمت : [ ]

تاریخ اشاعت : ۱۴۳۴ه ق

جمله حقوق طبع به ناشر محفوظ است

جامعه عربیه نبراس العلوم نعمانیه کراچی

رابطه نمبر: 0333-2470392

(c) ketabton.com: The Digital Library

شماره	المقاصد	صفحه
١	پيش لفظ	٧
٢	خطبة الكتاب	٨
٣	ضروری اصول او قواعد	١٠
٤	اوله قاعده	١١
٥	دويمه قاعده	١٣
٦	دريمه قاعده	١٥
٧	څلورمه قاعده	١٨
٨	دسد ذريعى درجى	٢١
٩	اوله درجه	٢١
١٠	دويمه درجه	٢١
١١	دريمه درجه	٢٢
١٢	څلورمه درجه	٢٢
١٣	پنځمه قاعده	٢٤
١٤	دمعونت على المعصيت صورتونه	٢٤
١٥	اول صورة	٢٥
١٦	دويمه صورة	٢٦
١٧	دريم صورة	٢٦
١٨	المقصد الاولى فى حرمت المسكرات والمفترات	٢٧
١٩	المسألة الاولى	٢٩
٢٠	المسألة الثانيه	٣٣
٢١	اول مقام شراب كوم شئى ته وای	٣٣
٢٢	الحجة الاولى	٣٤
٢٣	الحجة الثانية	٣٥
٢٤	الحجة الثالثة	٣٨
٢٥	الحجة الرابعة	٤٠
٢٦	الحجة الخامسة	٤١
٢٧	الحجة السادسة	٤٢
٢٨	الحجة السابعة	٤٢
٢٩	هر مسكرته شراب وای	٤٤
٣٠	شراب مسكردى	٤٥
٣١	سبب دحرمت دشرابو	٤٦
٣٢	علت دحرمت دشرابو	٤٨
٣٣	دويم مقام دشرابو حرمت په آيات سره ثابت ده	٥٢
٣٤	اوله وجهه	٥٢
٣٥	دويمه وجهه	٥٣
٣٦	دريمه وجهه	٥٤
٣٧	دغټى گناه وجهى	٥٤
٣٨	اوله وجهه	٥٤
٣٩	دويمه وجهه	٥٦
٤٠	دريمه وجهه	٥٦
٤١	اهل اللغة وای چه هر مسكر شراب دى	٥٨
٤٢	فقهاء وای چه هر مسكر شراب دى	٦٠

(c) ketabton.com: The Digital Library

شماره	المقاصد	صفحه
٤٣	مفسر وای چه هر مسکر شراب دی	٦٣
٤٤	صحابه کرام وای چه هر مسکر شراب دی	٦٥
٤٥	تابعین وای چه هر مسکر شراب دی	٦٥
٤٦	مذاهب الثلاثة او امام محمدؒ وای چه هر مسکر حرام ده یعني قلیل او کثیرئي	٦٩
٤٧	المقصد الثاني فی حرمت آکل المسکرات والمفترات	٧١
٤٨	بعض فاسقان وای چه بیر حلال ده او دهغوی جواب	٧٢
٤٩	چرس او افیون ترشرابو بد او مضر دی	٧٦
٥٠	دچرسو او افیونو حرمت له احادیثو ما سوی په قیاس سره هم ثابت ده	٨٣
٥١	دافیونو ضرر ترچرسو زیات ده	٨٦
٥٢	دافیونو در واجولو مقصد	٩٠
٥٣	دافیونو ضرر ترشرابو زیات ده	٩٢
٥٤	په اجماع دفقهاء ټول مسکرات حرام دی	٩٣
٥٥	رسولﷺ وای په اخیره زمانه کبنی به دشرابو نوم بدل سی	٩٥
٥٦	المقصد الثالث فی اتجار المخدرات والمسکرات	٩٦
٥٧	أئمة الثلاثهؒ وای بیع په ناجائز ده	٩٨
٥٨	امام ابو حنیفهؒ وای بیع یه جائز ده	٩٨
٥٩	امام ابو یوسفؒ او امام محمدؒ وای بیع یه ناجائز ده	١٠٥
٦٠	دصاحبین قول مفتی به ده	١٠٦
٦١	دمسکرات خر څیدل پر مسلم او کافر باندی ممنوع ده	١٠٨
٦٢	دمسکراتو ګټه او تجارت حرام ده	١١٢
٦٣	مکروه چه مطلق ذکر سی مراد ځینی تحریم ده	١١٥
٦٤	استحسان مقدم ده پر قیاس باندی	١١٥
٦٥	قول دصاحبینؒ راجح ده پرقول دام ابو حنیفهؒ په بیعو او معاملو کبنی	١١٦
٦٦	تطبیق په میانځ ده داحنافو کبنی	١٢٠
٦٧	فائده دتطبیق د اختلاف	١٢٦
٦٨	بعض علماء دافیونو قیاس پر سلاح باندی کوی او دهغوی جواب	١٣٠
٦٩	المقصد الرابع فی الربح الناتج من التجارة المخدرة.	١٣٥

(c) ketabton.com: The Digital Library

شماره	المقاصد	صفحه
٧٠	دمخدراتو په پسو باندی أللّٰه (جله جلاله) خیرات او حج نهٔ قبلوی	١٣٨
٧١	المقصد الخامس فی زراعة المخدرات	١٤٤
٧٢	تول ائمة پر حرمت دکشت دمخدراتو متفق دی	١٤٤
٧٣	اول دلیل پر حرمت دکشت دمخدراتو	١٤٥
٧٤	دویم دلیل پر حرمت دکشت دمخدراتو	١٤٦
٧٥	دریم دلیل پر حرمت دکشت دمخدراتو	١٤٦
٧٦	یوسوال اودهغه جواب	١٤٩
٧٧	المقصد السادس فی اجارة المخدرات	١٥٠
٧٨	اجاره پر دوه قسم ده	١٥٠
٧٩	تریاك په پیسو باندی وهل ناجائز دی	١٥٢
٨٠	تریاق په تریاق باندی وهل ناجائز دی	١٦١
٨١	المقصد السابع فی اجارت المخدرات بالحصة	١٦٦
٨٢	تریاك په حصه سره وهل نا جائز دی	١٦٦
٨٣	دعدم جواز اول وجهه	١٦٧
٨٤	دعدم جواز دویمه وجهه	١٧٠
٨٥	بعض خلگ وای چه تریاق دقیاس پر مزارعة سی دهغه جواب په یوڅو وجهوسره	١٧٤
٨٦	اوله وجهه	١٧٤
٨٧	دویمه وجهه او دریمه وجهه	١٧٦-١٧٧
٨٨	المقصد الثامن فی اجارت المخدرات بالکیل او الوزن المعلوم	١٧٩
٨٩	دعدم جواز اوله وجهه او دویمه وجهه	١٧٩
٩٠	دغنمو او اوربشو ریبل په مذکوره طریقه ناجائز ده	١٧٩
٩١	دقفیز الطحّان حیله	١٨١
٩٢	المقصد التاسع فی أکل التنباك وشرب الدخان	١٨٣
٩٣	حقیقت ده تنباکوو	١٨٤
٩٤	تاریخ اشاعت دتنباکوؤ	١٨٦
٩٥	عبارات دمشائخو پر حرمت او کراهیت دتنباکوؤ	١٨٧
٩٦	دتنباکؤ دحرمت اودکراهیت وجهی	١٩٨
٩٧	اوله وجهه	١٩٨
٩٨	دویمه وجهه	١٩٩
٩٩	دریمه وجهه	١٩٩
١٠٠	څلورمه وجهه	٢٠٠

(c) ketabton.com: The Digital Library

شماره	المقاصد	صفحه	شماره	المقاصد	صفحه
۱۰۱	پنځمه وجهه	۲۰۱	۱۰۹	دیار لسم وجهه	۲۰٤
۱۰۲	شپږمه وجهه	۲۰۱	۱۱۰	څورلسم وجهه	۲۰۵
۱۰۳	اومه وجهه	۲۰۱	۱۱۱	پنځلسم وجهه	۲۰۵
۱۰٤	اتمه وجهه	۲۰۲	۱۱۲	شپاړسم وجهه	۲۰٦
۱۰۵	نهم وجهه	۲۰۲	۱۱۳	اولسم وجهه	۲۰٦
۱۰٦	لسم وجهه	۲۰۲	۱۱٤	اتلسم وجهه	۲۰۷
۱۰۷	یولسم وجهه	۲۰٤	۱۱۵	نولسم وجهه ربښتنی خوبونه	۲۰۸
۱۰۸	دولسم وجهه	۲۰٤	۱۱٦	دنسوارو حرمت	۲۲۰

اَللّٰهُ اَكْبَرُ

(c) ketabton.com: The Digital Library

تقریظ جامع المعقول والمنقول ماهر الاصول والفروع

مرجع الخواص والعوام قدوة الانام شیخ الحدیث والتفسیر

حضرت مولانا عبد الظاهر سلمه القادر فی السر والباهر

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ

قد طالعت هذه الکتاب لمولوی فدا محمد صاحب من اوله و آخره و وجدته صحیحاً وکان بنائه علی الاصول الاسلامیة ولم اجد فیه مایخالف الاصول والفروع اللهم اعطیه اجرا جزیلاً فی الدارین بفضلك یا وهاب

مولوی عبد الظاهر صاحب

(c) ketabton.com: The Digital Library

تقریظ و تصدیق بحرالعلوم و معدن الفهوم مصدر المکرمات منبع المرواة مجمع المکارم محور المحاسن استاذ الطلباء و العلماء شیخ الحدیث و التفسیر حضرت مولانا مفتی عبدالرازق الکد نوی رفع اللّٰه درجته الدنیوی و الاخروی۔

بسم اللّٰہ الرحمٰن الرحیم

الحمدللّٰہ وحده والصلٰوۃ والسلام علی من لانبی بعده امابعد فقد طالعت بعض مواضع تحت السماك فی حرمت التریاك لحضرت مولانا فدا محمد صاحب الاکاخیلی فوجد ته موافقا لوقت الحاضر المبتلا به کثیراً من الناس فهی مهلکة للناس ومضر لاکثر الناس و کل ما هذا شانه حرام وممنوع فالتریاك ممنوع کما صنف فی حرمته کتب و منها المجموع الرسائل لمولانا عبدالحی اللکنوی فلهٰذا هذا کتاب موافق للشرح والحوالجات کلها صحیحة وفی الآخر اقول للمؤلف ان یعطی اللّٰه احسن الجزاء فی الدنیا والقبول بین الناس وانا العبد الاحقر عبدالرازق خادم الحدیث مدرسه محمدیه کوئٹه بشتون باغ۔

(c) ketabton.com: The Digital Library

پیش لفظ

محترمونا ظرینو کڅه هم دار ساله سی په عربی وا ې اوتر دې مختصره وای ذیاته فائده منده به واې تردې وسنی حالت ځکه سی عربی بین المللی زبان ده اوپه دویم نمبر کښې فارسی ده او خاص کر په پاکستان کښې بیا اردوده خولکن اکثره طلباء کرام په دی عصر کښې په نورو شیانو ډیر مصروف دی نولدې وجهی فهم اوتفهیم په بین المللی زبان ورته مشکل ده۔

نوهر طالب ته خپل زبان اسان ده او بل مقصد هم ځان پوه کول دې په یوشی هغه که په هر زبان سره وی نوعلماء کرامودا قصد وکړسی باید هریوو خپل قوم ته په خپل زبان خدمت وکړې۔

نو بلو چان په بلوچی باند ې خدمت کوې مثلاً او فارسی بانان په فارسی باندې خدمت کوې نویشتانه په پشتو باند ې باید خدمت وکړ ې نوځکه دغه رساله ما په پشتوولیکله اودغه رنګه دارساله ماپه خپل فکر سره مختصره ولیکله خو لیکن بعض ورنوزما سی وکتله

نو دایه وویل راته سی دارساله به پدغه طرز غیر مفیده وې ځکه یوخو ډیره مختصره ده او بل په اکثره ځایو کښی سی ایات او حدیث دخپلی مدعا لپاره راوړل سوې وی هغه نه ئی ترجمه سوې

نوهر عربی عبارة او ایات او احادیث باید ټول په خپله ژبه ترجمه سی نو به هر قسم طالب په پوه سی نولهذا مابیرته التفات ورته وکو او الله (جل جلاله) دی توفیق راکړې سی هر متن په صحیح توګه ترجمه کړم آمین۔

(c) ketabton.com: The Digital Library

بسم الله الرحمن الرحيم ط

الحمد الله الكبير الوهّاب الغفور العظيم التواب الذى بعث علينا رسولاً وانبياء واجتبىٰ منكم الاصفياء والا حباب وسهل لنا طريق النجاة والفلاح ويسر سبيل الهدايه للنفوس والا رواح وبيّن الحلال والحرام واوضح مشبهات الاحكام وحدلنا حدوداً فمن تعدّى حدود الله فاولئك من اهل العذاب وصلى الله على سيّد اصفياء رأس اولياء محمّد ن المبعوث الىٰ كافة الخلق من الانس والجان وعلى الهٖ وصحبه مادارالنّيران

امّا بعد فيقول العبد الضعيف الراجى الىٰ عفوربه القوى فدا محمد بن محمد عريف بن محمد معصوم المعصومى عصمهم الله عن فتن الدنيوى والا خروى انى كنت قد صرفت حينا من الدهر فى غوص للفرائد التى كانت فى التوم والدرر بحضرت قاموس العلم والحكم ذوالبلا غت والفصاحت من بين الامم شيخ الحديث والتفسير الحاج مولٰنا مفتى عبدالرازق رزق الله نعم الدّار النعيم وبعيد هذا ذهب باالسجن القمقام من ايادى العساكر الغلام وبقينا فى المسجد كا اليتام وفرغ بعد اربعة اشهر بعون الملك العلّام عن سنن الدوادى واليوسفى صلى الله عليه وسلم والنعمان رحمه الله عليه وآتى الىٰ اهله واليتام ولما شرع ثانياً المحسود

(c) ketabton.com: The Digital Library

الاقران بنظم الدرر والمرجان
فَاُمِرُتُ علىٰ ان احرر قليلاً من البيان علىٰ حرمت الترياق واللقات والتنباك والله اسئل
سوال الضارع الخاشع بعد الفراغ ان يجعله مقبولاً وخالصاً لوجهه الكريم وارجو من كل من يقرء هذا ومن يطالعه ان يدعونى بالمغفرة وشمول الرحمة وبخير الدنيا والعقبىٰ والمرجو من الناظرين الكرام ان لايتتبعو عوراتى وان يستتروا علىٰ ذلاتى فيرحم الله امرءً نظر فيها بنظر اللطف والكرم وعفا عن ذلة القدم اوطغيان القلم فانى لست ممن يدعى العصمت من كل خطاء وذلة ولا ممن ينسب الى نفسه الفصاحة والبراعة ان النفس لأمارة باالسوء۔

(c) ketabton.com: The Digital Library

ضروري اصول او قواعد

داکثر وشیا نوحلت او حرمت په شریعت مطهره کښې صراحةً موجود دي خولکن دانسان دژوند په معاملا تو او حالا تو واقعا تو کښې بعض داسې شیان مخی ته راځی سی دهغوی په حقله دقرآن کریم او حدیث نبوي ﷺ صراحةً حکم وجود نلری نوبیادغه متجدد شیان په قواعد ودفقها کرامو رحمه الله علیه علیه عارضیږې دعروض نه ورسته ئې دحلت اودحرمت حکم صراة متعین سی۔ ځکه دافطر ې خبره ده چې یو داسې دین چې تر ورځی دقیامته پور ې باقی و ې داپه ټولو جزئی واقعا تو اودهغو پر تفصیل باند ې صراحةً نسی مشتمل کیداې خو لکن د داسې جید او دائمې دین لپاره به داسې قواعد کلیه خامخا و ې چې په ائنده کښې هر قسم جزئیات وی پرهغو به مشتمل و ې یعنی دهغو جزئیا تو حکم به له دغو قواعد و معلو میږې په قران مجید اوحدیث نبوی کښې دغه سی بی شماره قواعد ې او اصول موجود دی په بعض ځایو کښې تصریح په سوی وی اوپه بعض ځایو کښې اهل علمو په اجتهاد او استنباط سره را إستلی وی اودغه رنګه فقهاء رحمه الله علیه هم قواعد ایشی دی چې هغه د بنیادی اهمیت حامل دې۔

نودا مناسب ده چې له دغو قواعد و یو څو ضروری قواعدې ذکر کړو۔

(c) ketabton.com: The Digital Library

اوله قاعده

زمونږ پر مذهب اصل په اشياء کښې اباحة د ې اکثره فقهاء اوبل خاص کر احناف رحمه الله عليهم په د ې ايات مبارك پر اباحة داشياء باندې دليل نسي۔

هُوَالَّذِيْ خَلَقَ لَكُمْ مَا فِي الْاَرْضِ جَمِيْعاً ط (اَلْاٰيَة) سورة البقره (ايه نمبر ۲۹، پ نمر ۱)

ترجمه:

هغهَ اَللّٰه (جلّ جلاله) هغه ذات ده چې ځمکه اوهغه شيان چې په ځمکه کښې دې ټول ئی ستاسود نفع لپاره پيدا کړې دی۔

يعنی ټول شيان دانسان دنفع لپاره دې په چا کښې ظاهرې نفع وې او په چا کښې باطنی نفع و ې او بعض شيان بياده عبرة لپاره و ې لکه مؤذيات مثلاً ماران لړمان او درنده ګان وغيره خو په هر شئی کښې ده اَللّٰه (جلّ جلاله) حکمت وې لکه داقول د اَللّٰه (جلّ جلاله)

رَبَّنَا مَا خَلَقْتَ هٰذَا بَاطِلاً (اَلْاٰيَة) سورة ال عمران (ايه نمبر ۱۹۱، پ نمبر ٤)

ترجمه:

ای ربه۔ زمونږ تانده پيد اکړی دادو نياء عبث او باطل۔

له د ې معلومه سوه لکه څنګه سی اَللّٰه (جلّ جلاله) انسان د بندګی او عبادة لپاره پيدا کړی ده دغه رنګه اَللّٰه (جلّ جلاله) ټول کائنات دانسان

(c) ketabton.com: The Digital Library

دخـدمـت اوده راحـت لپاره پيدا کړې دې ځـکـه په دونيا کښې ډير داسـې شيـان سته چې له هغو بغيره دهغو فائده له بل شئي څخه انسان نـه سې اخستې نو له دې وجې محقيقين علماء لکه امام کرخي رحمه الـلـه عـليـه او صـاحـب هـدايه بلکه ټول احناف وائي چې پر کوم شي دناجائز او حرام کيدلو دليل نه وې هغه مباح ده **اَلْاَصْلَ فِی الْاَشْیَاءِ اَلْاِبَاحَة۔**

تـرجمه: په اشياء کښې ابـاحة اصل ده يعني په حقيقت کښې هر شي مباح ده تر څوچې يـه دليـل په وجوب يا په حرمت وغيرهما باندې نه وې موجود سوې ددې په تائيد کښې حديث شريف هم سته

قَالَ رَسُوْلُ اللّٰهِ ﷺ اَلْحَلَالُ مَا حَلَّ اللّٰهُ فِیْ کِتَابِهٖ وَالْحَرَامَ مَا حَـرَمَ اللّٰه فِی کِتَابِهٖ۔ وَمَاسَکَتَ عَنْهُ فَهُوَ مِمَّا عَفَا عَنْهُ۔ ترمذي باب الفراء (اَلْحَدِيْث) (ص نمبر ۲۰۶، ج نمبر ۱)

تـرجـمه: رسول اللهﷺ ويلی دې هـغه شيان حلال دې چـې اَللّٰه (جلّ جلاله) پـه خپل کتاب کښې حلال کړې دی او هـغـه شيان حرام دې چې اَللّٰه (جلّ جلاله) په خپل کتاب کښې حرام کړی دی او هغه شيان چه اَللّٰه (جلّ جلاله) ئې حلت او حرمت نه ده ذکر کړی په هغه کښې يه عفو کړې ده يـعنی هغه مباح دې پـه اتيـان او په ترك کنبی يه مواخذه نسته۔

(c) ketabton.com: The Digital Library

حاصل یه داسو چی پر هغه شی چی یو دلیل له دلائلو اربعه څخه چی قران و حدیث واجماع و قیاس ده پر حرمت و حلت باندی نه ؤو هغه مباح ده ترك واتیان علی السویه ده۔

﴿دویمه قاعده﴾

مجبوری نارواشی رواکوي

ده فقهاء رحمه الله علیهم قاعده ده چی په وخت د ضرورة کښی حرام شی وانسان ته حلالیږی اَلضَّرُوْرَاتُ تَبِیْحُ الْمَحْظُوْرَات (الاشباه لابن نجیم۔۸۵)

ترجمه: ضروریات محظور او ممنوع شیان مباح کوي ددې قاعدې بنیاد په قران و حدیث په د وارو کښی وجود لري۔

لکه اَللّٰه (جلّ جلاله) چی وائی

فَمَنِ اضْطُرَّ غَیْرَ بَاغٍ وَّلَا عَادٍ فَلَا اِثْمَ عَلَیْهِ (اَلْاٰیَةُ)(سورة البقره ایه نمبر ۱۷۳ پ)

ترجمه: هغه څوك چی مجبور و محتاج سی وخورك ته دحرام شی حال کون دده غیر باغی او غیر متعدې وې ترحدَ نوپرده باندې گناه په خورك ددغه شی کښی نه سته امام ابو حنیفه رحمه الله علیه ده باغی او عادی ترجمه داسی کوې وائی باغی هغه چاته وائی چی حلال شی موجودوی اودی کره ونفرة ځینی کوې او حرام شی ته دخوند او تلذذ

(c) ketabton.com: The Digital Library

په وجه تيرې وتناول كوې او عادى هغه چاته وائى چى ترقدر دضرورة زيـاـدة ځيـنى وخورى حاصل ئى داده چى دونه به ځينى خورې له دغه مـردار شـى په وخت دعدم دحلال شئ كښى چـى ځـان لـه مرگه په ساتى او په حديث شريف كښى راځى-

لَاضَرَر وَلَا ضِرَارَ (اَلْحَدِيْثُ) (الاشباهُ والنظائر نمبر ١٧٣)

تـرجمه: يعنى دانده جائز چه انسان وځان ته دضرر ورسوى اويا بل ته بـغيـر حـقـه ضـرر ورسـوى حـاصل ئى داده چـه پـه اسلام كښى نـه ضرر سته يعنى چه خپل نفس ته تاوان او نقصان ورسوى او نه په اسلام كښى ضـرار ستهً يعنى چه وبل ته بغير حق تاوان ورسوى اونه په اسلام كښى ضـرر بـالـضرر سته يعنى چه مقابله ده ضرر په ضرر سره وكړى يـعـنى چه څوك بل څوك ووهى او ښكنځل ورته وكړى هـغـه بل ته داحق نسته چه ښكنځل ورته وكړى اويـا يـه ووهى بلكه هغه به خپل حـق پـه حـاكـم باندى ځينى طلبوى نقل يه له موطاء امام مالك بيهقى مستـدرك حـاكـم دار قـطنـى څخه كړې ده داد انســان دضـرورة او هنگا مې او د غير مـعـمولى حالاتو تقاضا هم ده نولدې وجهـى فقهاء رحـمـه الـلـه عـليهـم داحـكا مود تطبيق او د تشريح دايو مستقل اصل وقاعده جوړه كړه زمونږ د فقى په كتابو كښى پردغه قاعده پر سلهائو مسئلى بنأدې مثلاً د انســان په ستونى كښى گـولـه بنده سى له شرابو

(c) ketabton.com: The Digital Library

ماسوی بل د ښځبنلو شی نسته نودا جائز ده چی یو سور د شرابو و کړې اوځان له مرګه بچاو کړې دغه رنګه انسان ته په حالت داکراه کښی کلمه دکفر ویل وزته جائز ده په حال دضرورة کښی په مردار و شیانو علاج کول جائز ده عالمگیری (۲۳۷، ج-۵)

تاتا رخانیه (۴۱۸، ج-۱) دغسی نورې ډیرې مسئلی بناء دې پردغه قاعده باندې فا طلب هناك۔

﴿ دریمه قاعده ﴾

په حلال او حرام کښي احتیاط په شریعت کی د حلال او حرام په باب کی احتیاط لازم او ضرور ده په هر هغه ځای کښي چی حلال او حرام د واړه سره جمع سی ترجیح و حرام ته ده پر حلال

ما اجتمع الحلال والحرام الاغلب الحرام على الحلال (الاشباه لا بن نجیم)

ترجمه: هغه وخت چی حلال او حرام سره جمع سی ترجیح و حرام ته ور کول کیږې پر حلال بعض حضرات ددغه روایت له رسول الله ﷺ څخه نقل کوي لیکن علامه عراقی رحمه الله علیه دابی اصله اوبی بنیاده بللی ده صحیح داده چی دا دافقه الامت حضرت عبدالله ابن مسعود رضی الله عنه قول ده او داهم داهمیت او اعتبار لپاره کافی اوشافی ده الاشباه لابن نجیم۔

(c) ketabton.com: The Digital Library

لـدی علاوه ددین مجموعی مزاج او مزاق هم دد ې تائید کو ې دفقها رحـمـه الـلـه عـلیهم پر دغه قاعده باندې درسـول الـلّه ﷺ ارشاد هم روشنائی اچوې قَالَ رَسُوْلُ اللّٰہ ﷺ

اَلْـحَلَالُ بَیّـن وَالْحَرامُ بیّن وَبیْنهُمَا مُتَشَابِهَاتُ لایَعْلَمُهُنّ کثیراً مِـنَ الـنَّـاس۔ فَـمَنِ اتَّقیٰ اَلْمُشَبّهَاتُ اِسْتَبْرَاُ لِدِیْنِهٖ وعرضه وَمَنْ وَقَعَ فِی الشّبُهَات کَرَاعٍ یَرْعِیٰ حَوْلُ الْحِمیٰ یُوْشَكْ اَنْ یُّوَاقِعِهُ -

(اَلْـحَـدِیْـثُ) رواه البـخـاری الـمشـکـوة نمبر ۲٤۱ الاشباہ للسیوطی رحمه الله علیه نمبر ۲۰۹۔

ترجمه: حلال ظاهر دې او حرام واضح او ظاهر دې۔

او پـه مابین دحلال و حرام کښی متشبهات دی ډیـر خلگ علم نه ور باندې لرې نـوکه چاځان وساتی له مشتبه شیانو ځخه هغه طلب دبراءة اود خلاصتوب وکو په خپل دین کښی له نقائصواو هغه طلب دبراءة او دخـلاصتـوب وکو دخپل ځان او دعزت لپاره له طعن ځخه او هغه څوك کـه واقع سو په شبهاتو کښی دا سـی ده لـکه شپانه چی دساتلی ځرارگـاه پر شاوخوا باندې پسونه را ځرخوې هـغه قریبه ده ودیته چی ځینی گډسی حاصل ئی داده چی دایو داسی حدیث ده چی دا ممکنه ده چی ددیـن ټـول احـکـام دی له دغه یو حدیث شریف ځخه معلوم سی لکه ځنگه سـی ابن عربی رحمه الله علیه دغه وینا کوې ځکه په دونیا کښی داسـی شـی نسته چی هغه دې لـه دغو درو حالاتو ځخه

(c) ketabton.com: The Digital Library

بهروې او امـام نـوري رحـمـه الله علیه ددغه حدیث شریف په تشریح
کښې وائی چې شیان پر درې قسمه دی یو قسم حلال واضح دی چې
حلت ئې پر هیچا پوشیده نه وی لکه خوراك د ډوډې او دفاکهو او لکه
خبرې کول اوتگ کول وغیره اوبل قسم حرام واضح دی چې حرمت
ئې پر هیچا پوشیده نه وی لکه شراب او وینی او د رواغ واشباه ذلك او
دریم قسم مشبهات دی۔
چـې نـه ئې حلت واضح وی او نه ئې حرمت واضح وې نوله دې وجه
ډیـرخـلـگ عـلـم نه پر لرې بـلـکه صرف یوڅه عـلماء ئې پیږنـی دهغو
حـکـم یـا پـه نـص سـره او یـا پـه قیـاس او یـا پـه اجتهاد سره یعنی دا
الحلال بیّن مـعـنی داده چې دلیل ئې دلالت پر حلت باندې بلاشبه
کوې او **دالـحرام بیّن** مـعـنـی داده چـې دلیـل ئې دلالت پر حرمت
باندې بلاشبه کوې او **دبینهما متشبهات** معنی داده چې دحلت اود
حـرمت په ما بین کښې واسطه وې هـم دلیل دحرمت و ې اوهـم دلیل
دحـلت وې نـو مشتبـه او متـعسر سی پر ډیـروخـلـگو باندې تـرجیح
داحـدالـجـانبیـن ماسوٰی له یوڅوعـالـمـانـو سـی مجتهدین دی او که
مـجتهدین نه وٰو نوله داسی شی څخه بیـاځان ساتل لازم دي ځکه په
حدیث شریف کښې نتیـجه داوه که څوك ځـان له مشتبها توڅخه نه
وسـاتـی هغه به په حرامو مبتلا کیږی نـولـه دی وجه فقهاء کرامو دغه

(c) ketabton.com: The Digital Library

قاعده وضع کړیده پر دی قاعدې باندی هم دفقهاء ډیری مسئلی بنادې مثلاً د حلال او حرام حیوان په اختلاط سی کوم حیوان پیدا سی هغه حرام ده یعنی هغه مخلوط حیوان حرام او مردارده دغه رنګه یوسړی شکار ووهلی اول دغه شکار پر یو لابن پر یوزې بیا ځکمی ته راولو یږې دادواړه احتماله لرې یعنی دا احتمال هم لرې چی لدغه تیغه یا غیره څخه دی مړسوی وې اودا احتمال هم لری چی په سبب ددغه لابن دی مړ سوی وې اول احتمال ئی دحلت اودویم احتمال ئی دحرمت ده مګر فقهاء رحمه الله علیهم ترجیح و حرمت ته ورکړی ده ځکه دغه شکار مشتبه سو من وجه حلال ده او من وجه حرام ده دغه رنګه هر هغه شی چې یه هغه کښی دلیل دحلت هم وی اود حرمت هم وې هغه شی حرام ده

محترمو دغه هره قاعده درا روان مقصود لپاره تمهید او مقدمة ده باید په فهم کښی ونیوه سی۔

﴿څلورمه قاعده﴾

دحرامو دذرائع او اسبابو دروازه تړل ضروری ده

که چیری یوسړې دیوی خبری منع کیدل او بندیدل غواړې نودا فطرې خبره ده سی دهغی خبری اسباب و ذرائع هم بند وی ځکه خوبیا دغه دهغه ممنوع خبری سبب او ذریعه ګرزې مثلا دخدایﷻ په

(c) ketabton.com: The Digital Library

شان کښې ګستاخي بده خبره ده بلکه کفر ده نو که څوك د معبودانو باطـلـه وو مذمت بيانوی نو ضرور به دغه خدای ناترسه کفار د معبود برحق په شان کښې ګستاخي کوي لدی وجی اَللّٰه (جلّ جلاله) په قران کريم کښې د معبودانو باطله وْو دبدو ويلو څخه منع فرمايلی ده قال الـلّٰـه تعالیٰ وَلَا تَسُبُّوْ الَّذِيْنَ يَدْعُوْنَ مِنْ دُوْنِ اللّٰهِ فَيَسُبُّوْ اللّٰهَ عَدَوٌ وابِغَيْرِ عِلْمٍ (سورة الانعام ايه نمبر ۱۰۸)

ترجمه: تاسی ښکنځل مه کوی وباطيلو معبود انوته اوياهغه چاته چی له خدای ج ماسوٰی داصنامو عبادت کوي ځکه بيادوی واَللّٰه (جلّ جلاله) ته ښکنځل کوي ظلماً بی له علمه ددوی پر اَللّٰه (جلّ جلاله) باندي۔

کوم وخت سی دغه ايات نازل سو قال اللّٰه تعالی(جل جلاله)
اِنّـكُمْ وَمَاتَعْبُدُوْن مِنْ دُوْنِ اللّٰهِ حَصَبُ جَهَنَّمْ ط (سورة الانبياء ايه نمبر ۹۸)

ترجمه: تاسی او هغه چی تاسی يه عبادة کوي بی له اللّٰه (جلّ جلاله) دابه دجهنم خاشاك اولر ګی وی۔

نو مسلمانانو داصنامو بد ويل شروع کړو کفارو ددوی په مقابله کښې واللّٰه(جلّ جلاله) ته بد ويل شروع کړو نو اللّٰه(جلّ جلاله) مسلمانان له بدويلو څخه منع کړو کڅه هم بدويل خواصنامو ته جائز اورواکار ده خولکن چی دوی ته بدويل سبب دبدی وينا داللّٰه(جلّ جلالـه) سو نو

(c) ketabton.com: The Digital Library

الله(جلّ جلاله) منع و فرمایله۔

چی اصنامو ته بدمه وایاست

دغه رنگه دزنا بندیدل مقصود دي لیکن دزنا د دروازې دتړلو لپاره ئی داجنبی له اجنبیه سره دخلوة او بی پردگی څخه هم منعه فرمایلی ده یعنی یو سړې دانه سی کولی چی له پره دی ښځی سره د ې په یوه کمره کښی دو په دو کښینی کڅه هم په دغه نفس ناسته اویو ځای والی کښی خوگناه نسته خولکن دغه ناسته او خلوة سبب دزنا گرزې نودغه نفس ناسته ورسره ممنوع ده۔

دغه رنگه اصل ممانعت دشرابو او دسود ده خولکن پیغمبر علیه السلام پرهغه اسبابو باند ې هم لعنت ویلی ده چی هغه ذریعه او سبب دشراب نوشی او سود خوارې وې لکه رسول اللهﷺ چی وائی

لَعَنَ رَسُوْلُ اللّٰه فِي الْخَمْرِ عَشْرة عَاصِرُهَا وَمُعْتَصِرُهَا وَشَارِبُهَا وحَامِلُهَا وَالْمَحْمُوْلَةَ اِلَيْهِ وَسَاقِيتها وبَائِعُها وَاٰكِلُ ثَمَنِهَا وَالمشترٰى لها وَالْمُشْتَرَاة لَهُ الحدیث ترمذی (۱۵۵ کتاب البیو، ج۱)

ترجمه: رسول اللهﷺ وائی لعنت دوی په شرابو کښی پرلسو باند ې په نبښو څونکی باند ې اوپرهغه چاچه ودته ئی ور نبښخی ځی اوپر څشونکی باندې اوپر باریدونکی باندې اوپر هغه چاچه ور وړه کیږی اوپر جوړونکی باندی اوپرخر څیدنکی باندې اوپرهغه چاچه

(c) ketabton.com: The Digital Library

پیسی ئی خورې اوپر هغه بنځه چه ودیته اخستل کیږې اوپر هغه نرچه ودته اخستل کیږې دفقهاء رحمه الله علیه په ژبان کښی دیو فساد دختمید لو لپاره چی کوم سبب او ذریعه وې دهغه سبب وبند دید لوته سدّ ذریعه وائی یعنی په ظاهر دغه سبب جائز او مباح وې خولکن دغه سبب داسی درجی ته رسیږی چی هغه

شرعاً ناجائز وې الموافقات (۱۹۸، ج-٤)

علماء کرام څه ناڅه اختلاف لرې چه کومه ذریعه ممنوع ده او کومه نده ممنوع خولکن ددی لپاره علماء کرامویو څواصول لیکلی دې چی دهغو خلاصه داده دذریعی لپاره څلور درجی دی۔

اوله درجه

که دایقنی معلومه وه چی دغه شی سبب او ذریعه دفساد اونار واده داسی ذریعه او سبب بالاتفاق ممنوع ده یعنی که دغه ذریعه په خپله یعنی بذاته ممنوع وې خوفبها والنعمة اوکه په خپله نه وی ممنوع خولکن دممنوع اوناروالپاره سبب او ذریعه یقنی وې۔ نوبیاد هغه مسبب په وجه دغه سبب او ذریعه منع ده۔

دویمه درجه

که دغه شی یقنی نه وی معلوم چی دغه سبب او ذریعه دفساد او نار واده خولکن غالب گمان ئی داوې چی دغه شی سبب او ذریعه ده

(c) ketabton.com: The Digital Library

فساد ده نوداصورة هم په حکم داولی درجی کښی ده یعنی دداسی سبب بندیدل هم لازمی دي ځکه په عملی احکامو کښی غالب گمان په درجه دیقین کښی وي۔

﴿ دریمه درجه ﴾

یعنی دغه شی شاذ و نادر سبب دفساد جوړید و یعنی نه ئی یقین وی اونه ئی غالب گمان وي چی دغه شی سبب دفساد او ناروا ده بلکه یووخت داسی پیښنه سی چی دغه شی سبب دفساد و گرزی هغه هم نادره وي داسی اسباب بیا په اتفاق سره جائز دی یعنی حکم دممانعت نه سی پر کولی نودغه دري صورته اتفاقی دي دعلماء کرامو اختلاف نسته پکښی دهغو او لو دو صورتو اسباب بالاتفاق بند او ممنوع دي او ددریم صورة اسباب بیا جائز او صحیح دي۔

﴿ څلورمه درجه ﴾

کوم شی چی په کثرة سره سبب دفساد گرزي خولکن اکثره وخت سبب دفساد نه وي یعنی په ډیر استعمال سبب دفساد گرزي نودغه درجه په میانځ ددویمی درجی اود دریمی کښی واسطه ده په دغه درجه کښی داماما نو علیهم الرحمه اختلاف ده

ځکه دلته دوه اصله متعارض راغلی دی ده یوه اصل تقاضا جوازده او دبل اصل تقاضا عدم جواز ده ځکه چی ودیته و گوري چی دغه سبب

(c) ketabton.com: The Digital Library

خونه په طریقه د یقین سره او نه په طریقه دظن سره سبب دفساد ده نوبیادغه سبب جائز ده بندیدل ئی نه دی پکار او چه ودیته وگوري چی داخو په کثرت استعمال سره دغه شی فساد ته رسیږي یعنی سبب دفساد گرزي نوبیا ددی اصل تقاضا داده چه دغه سبب دی ناجائز سی ځکه سبب دفساد فساد وی نوشوافع صاحبان رحمه الله علیهم و اول اصل ته نظر کوي ددغی درجی اسباب جائز بولی او احناف ومالکیه صاحبان رحمه الله علیهم دویم اصل مخته ایږدی هغه ددغی درجی ذریعه هم ممنوع بولی مثلاً دیوی میاشتی په پور یوشی په زر ۱۰۰۰ روپیه خرخ کړی پیسی ئی بائع ته نه وی ور کړی بیرته ئی ترزر ۱۰۰۰ روپیه په کمه واخلی شوافع صاحبان رحمه الله علیهم ودغی دویمی بیع ته جواز ور کوي وائی دغه بیعه ده۔

بیع په شریعت کبنی جائز ده او احناف ومالکیه صاحبان رحمه الله علیهم وائی چه دغه بیع ممنوع ده ځکه داشبه ربو ده۔

داپه کثرت سره ذریعه دفساد گرزي چی عین ربو ده نولکه څنگه سی عین ربو منع ده دغه رنگه شبه ربوهم منع ده ځکه شبه ربو سبب او مفضی وعین ربوته ده اودغه رنگه داجنبیه شځی سره خلوة کول ممنوع ده په نزد داحنافو او مالیکیوصاحبانو رحمه الله علیهم ځکه دغه که ممنوع نه سی اخیر مفضی وفساد ته ده چی زناده اوهم

(c) ketabton.com: The Digital Library

دا رنگه سفر کول دغیر محرم سره ممنوع ده ځکه دا اخیر مفضی وزنا ته ده اوهم دغه رنگه پر قبرو باندې مساجد جوړ ول چه اخیره نتیجه ئې د مړی عبادة شروع کول دې اویاد فحش او فحاشی مرکز جوړول دې نوله دی وجی ددغی درجی اسباب وذرائع ممنوع دې په نزد داحنافو ومالکیه صاحبانو رحمه الله علیهم کڅه هم په نفس دغه سبب کبنی خوبدی اوفساد نسته خولکن مفضی فسادته ده نوځکه دا اسباب ټول ممنوع دې۔

پنځمه قاعده

په معصیت کبنی معونت کول

دسدّ ذریعی اصول چی ذکر سوله هغودا سوال پیدا سو چی دگناه په کار کبنی دمعونت کولو څه حکم ده تردغه قاعده لاندی خو مطلق تعاون په معصیت کبنی، معصیت ده لکه داقول دالله (جلّ جلاله) لَا تَعَاوَنُوْ عَلَى الْاِثْمِ وَالْعُدْوَانِ ط (ایه سورة المائده)

ترجمه: معونت مه کوی پر معصیت اوپر تعدی باندې سوال داده چی له ایات مبارکه څخه خو دامعلومیږي چی مطلق معونت علی المعصیت منع ده که بعید وی او که قریب وی اوحال داده که مطلق معونت علی المعصیت منع سی نودخدای (جلّ جلاله) مخلوق به په سخته تنگی کبنی مبتلا سی اوخاص کز په معاملا تو کبنی

(c) ketabton.com: The Digital Library

اودشریعت مزاج داده چه هغه دانسان لپاره دحرج او دتنگی سامان نده بلکه باعث دسکون او دسهولت ده الجواب دغه دوا ړی خبرې په نظر کښې نیول سوی د ې نوځکه فقهاء رحمه اَللّٰه تعالیٰ علیهم دتعاون بعض صورتونه ممنوع اوبعض صورتو نه جائز کړی دې په دی سلسله کښی دفقهاء رحمه الله علیهم په تصریحاتو اوقیاساتو کښی اختلاف هم سته او تعارض هم

دفقها رحمه الله علیه مختلف تصریحات اوجزئیات سی مخ ته کښیږدی داسی ځینی فهمیږی چی په معصیت کښی دتعاون دری صورتو نه ناجائز او گناه ده۔

﴿اول صورة﴾

په داسی شیانو کښی معونت کول چی دهغو وضع دگناه لپاره سوی وي مثلاً دداسی آلاتو اواسبابو تجارت چی له هغو څخه مقصد خاص لهو اولعب وي مثلاً بُت فروشی او دغزلو ویلو سامان دفلمی غزلو کیسټان فحش تصویرونه دشرابو او تریاقو خرڅیدل وغیره داټول گناه اوممنوع ده ځکه داشیان با الذات دگناه ذریعه ده یعنی دامعصیت قائم پدی پسی ده ددغو شیانو مقصد دگناه اومعصیت داشاعت نه ماسوی بل هیڅ خبره نه سی کیدلی ردالمحتار کتاب الحظر والاباحة فصل فی البیع (۲۷۷، ج-۵)

(c) ketabton.com: The Digital Library

دویم صورة

دا سی کار کول چی باالذات جائزوی او ددا سړی نیت هم صحیح وی مگر بعض داسی قرائن موجود وی سی په داسی عمل دیو سړي دمعصیت او گناه قوة حاصلیږی داصورة هم معونت علی المعصیت ده ودیته فقها رحمه الله علیهم مکروه ویلی ده مثال ئی داده چه له یو داسی سړی سره ده مرئی بیع و کړی چی پر هغه باندي خبروی دغه بائع چی دغه مشتري دلواطت مریض ده۔

یا پر داسی ملك باندي اسلحه خر څول چی هغه له مسلمانو سره پر سرد عداوة وی چی وهغه ته فقهاء رحمه الله علیهم دارالحرب وائی نودا واضح قرینه ده چی دغه مرئی دگناه او معصیت لپاره اخستل کیږی دغه رنگه دغه اسلحه د عالم اسلام دضرر رسولو لپاره خرڅیږي ردالمحتار (۲۷۷، ج-۵)

دریم صورة

یعنی سی یو کار په نیت دمعونت علی المعصیت کوي یعنی هغه کار په اصل کښی دمعضیت لپاره نه وي لکن استعمال ئی دگناه لپاره هم کیداسی دا ضورة هم ناجائز ده لدی وجهی چی دکار د بد والی لپاره دوه صورته دی یو صورة داده چی دغه کار باالذات مذموم او گناه ده او دویم صورة داده چی دغه کار په اعتبار دذات سره صحیح وی

(c) ketabton.com: The Digital Library

خولیکن په ورسته کښې چې کوم نیت او جذبه وی هغه مذموم او ناپسنده وی نو دغه دری صورته دمعونت ناجائز اوناروادي۔

په اول صورة کښې داعمل بالذات مذموم ده ځکه خودا معصیت قائم په دغه شی پوری ده او په دوم صورة کښې کڅه هم دغه عمل بالذات جائز ده خولکن سبب لپاره دمعصیت ده نوداهم ناجائز سو په معونت علی المعصیت کښې داخل سو او دریم صورة بالذات جائز ده او سبب لپاره دمعصیت هم نه ده خو لیکن نیت مذموم کو لکه څنګه چې رسول الله وائی اِنّمَاالْاَعْمَالُ بِالنِّیَاتِ (الحدیث)

ترجمه: دار اومدار دا اعمالو موقوف ترنیت پوره ده لدی دا معلومه سوه چې انسان کڅه هم صحیح عمل په نیت دفساد سره وکړي نودغه عمل ممنوع اوناروا ده (حلال و حرام مع زیادة)

﴿ المقصد الاولی فی حرمت المسکرات والمفتراة ﴾

مقصد اول په حرمت دمسکراتو ومفتراتو کښې په دي کښې ټول ائمه ومجتهدین دین متین سره متفق دي چې مسکرات و مفترات حرام دي ځکه اصول اربعه پردي ګواهی ورکوي چې منشیات حرام دي خو لیکن صرف په خمر کښې دامام ابو حنیفه رحمه الله علیه اود امام شافعی رحمه الله علیه اختلاف ده امام ابو حنفیه رحمه الله علیه هر مسکر حرام بولی خو مګر خمر نه ورته وائی او مام شافعی رحمه الله

(c) ketabton.com: The Digital Library

علیه و هر مسکر ته خمر وائی دغه اختلاف به هم انشاء الله العزیز
بیان کړو په لړ ورسته کښی اَللّٰه (جل جلاله) وائی

يَسْئَلُوْنَكَ عَنِ الْخَمْرِ وَالْمَيْسِرِ قُلْ فِيْهِمَا اِثْمٌ كَبِيْرٌ وَّمَنَافِعُ لِلنَّاسِ
وَاِثْمُهُمَا اَكْبَرُ مِن نَّفْعِهِمَا ط

ترجمه: لتاڅخه سوال کوي اي محمد ﷺ دشرابو اودقیمار ته ورته
ووایه چه په شرابو اوقیمار کښی غټه ګناه ده نفع هم پکښی سته خو
لیکن ګناه ئی تر نفع غټه ده

اعلم ان قوله يَسْئَلُوْنَكَ عَنِ الْخَمْرِ وَالْمَيْسِرِ ط
لیس فیه بیان انهم عن ای شئی سألوا
فانه یحتمل انهم سألو عن حقیقة وماهیة ویحتمل انهم سألو
عن حل الانتفاع به ویحتمل انهم سألو عن حل شربه
وحرمته الا انه تعالیٰ لما اجاب بذکر الحرمة دل تخصیص
الجواب علی ان ذلك السئوال کان واقعا عن الحل والحرمة

امام رازي رحمه الله علیه وائی چی په دغه قول کښی يَسْئَلُوْنَكَ عَنِ
الْخَمْرِ وَالْمَيْسِرِ ط دا بیان نسته چی دوي له چشی سوال وکو ځکه
خودا احتمال لري چی دوی دی له حقیقة او ماهیة دشرابو اودقیمار
څخه سوال کړی وي او دا احتمال هم لري چی له نفع اخستلو څخه
دي سوال کړي وي اودا احتمال هم لری چی له حلت او له حرمت

(c) ketabton.com: The Digital Library

دڅښتلو څخه دې کړي وي خولکن کوم وخت چې اَللّٰه (جل جلاله) په ذکر دحرمت سره جواب ورکو نودغه تخصیص دجواب دلالت پردي باندی کوی چی ددوی سوال له حل اوله حرمت دڅښتلو څخه وُو وفی الایة مسائل

﴿المسألة الاولیٰ﴾

قالوا نزلت فی الخمر اربع ایاتٍ نزل بمکة قوله تعالیٰ وَمِنْ ثَمَرَاتِ نَّخِیْلِ وَالاَعْنَابِ تَتَّخِذُوْنَ مِنْهُ سَکَراً وَّرِزْقاً حَسَناً (سورة النحل ایه نمبر ۹۷) وکان المسلمون یشربونها وهی حلال لهم ثم ان عمر و معاذ ونفرمن الصحابه رضی الله عنهم قالو یا رسول الله صلی الله علیه وسلم افتنا فی الخمر فانها مذهبة للعقل مسلبة للمال فنزل فیها قوله تعالیٰ قُلْ فِیْهِمَا اِثْمُ کَبِیْرُ وَّمَنَافِعُ لِنَّاسِ ط فشربها قوم و ترکها اخرون ثم دعا عبدالرحمن بن عوف ناساً منهم فشربو وسکرو افقام بعضهم یصلی فقراء قُلْ یَاایَّهَا الْکٰفِرُوْنَ لَا اَعْبُدُ مَا تَعْبُدُوْنَ ط فنزلت لَا تَقْرِبُوْ الصَّلٰوةَ وَاَنْتُمْ سُکٰارٰی ط (سورة النساء ایه نمبر ۴۳)

فقل من شربها ثم اجتمع قوم من الانصار وفیهم سعد بن ابی وقاص فلما سکروا افتخروا وتنا شدوا الاشعار حتی انشد سعد شعرافیه هجاء للأنصار فضربه انصاری بلحی

(c) ketabton.com: The Digital Library

بعیر فشجه شجة موضحة فشکا الیٰ رسو الله صلی الله علیه وسلم فقال عمر رضی الله عنه اللهم بین لنافی الخمر بیاناً شافیاً فنزل اِنَّمَا الْخَمْرُ وَالْمَیْسِرُ الیٰ قوله فَهَلْ اَنْتُمْ مُنْتَهُوْن ط (سورة المائده ۹) فقال عمررضی الله عنه انتهینا یارب۔

امام رازی رحمه الله علیه وائی چی پدې ایات کښنی مسائلی دی اوله مسئله پدې کښنی ده چی په خمر کښنی څلور ایاتونه نازل سوې دې په مکه مکرمه کښنی دغه ایات نازل سو وَمِنْ ثَمَرَاتِ النَّخِیْلِ وَالْاَعْنَابِ تَتَّخِذُوْنَ مِنْهُ سَکَرً وَّرِزقاً حَسَناً (سورة النحل نمبر ٦٧) یعنی دمیوونه دکجور او دانګورو نه جوړوې ددې څخه نشه أو عمده خوراك نو مسلمانانو به شراب څښنل ځکه خوشراب حلال وُو ودوی ته لدې ورسته حضرت عمررضی الله عنه او معاذرضی الله عنه اویوڅه نور صحابه کرام رضی الله عنهم ورسول الله صلی الله علیه وسلم ته وویل چی مونږ ته په شرابو کښنی فتویٰ راکړه داخو مذهب عقل لره دی او مسلب مال لره دې نو بیا دغه ایات مبارك نازل سو قُلْ فِیْهِمَا اِثْمٌ کَبِیْرٌ وَّمَنَافِعُ لِنَّاس ط ای محمد صلی الله علیه وسلم ورته ووایه چی پدې کښنی ګناه تر نفع غټه ده لدی ورسته بعض خلګو څښنل ځکه خو قطعاً نه ووبند او بعض خلګو پریښوُو لدی ورسته عبدالرحمن بن عوف رضی الله عنه یو قوم څخه خلګ راوغښتو په میلمستیا هغوې راغلو بیا یه شراب

(c) ketabton.com: The Digital Library

وڅښل اونشه شو بعض ولماڼځه ته ولاړسو په لمانځه کښي دغه سورة شروع کړو قُلْ يَاأَيُّهَا الْكَٰفِرُونَ لَآ أَعْبُدُ مَا تَعْبُدُونَ ط دغه الفاظ ئې ردوبدل ويل دلا اعبد پرځائي اعبد ويل نوبيا دغه ايات مبارك نازل سو لَا تَقْرَبُوا الصَّلَوٰةَ وَأَنتُمْ سُكَٰرَىٰ حَتَّىٰ تَعْلَمُوا مَا تَقُولُونَ ط يعني اى ايماندارو مه نزدى كيږى ولمانځه ته كوم وخت چي تا سو په نشه كښي ياست تردى چي پوه شي چي تاسوڅه واياست لدې ايات ورسته بياد شرابو څښل ډير كم سوبيا يووخت دانصارو يوڅه خلگ سره يوځاى سواويدې كښي سعد بن ابى وقاص رضى الله عنه هم وُوكوم وخت چي په شراب څښلو سره نشه سوُو نو فخر ونه ئې كول او شعرونه ئې جوړول سعد يوشعر جوړ كو چي په هغو كښي دانصاروذم اوبدى وه نويو انصارى داوښ دزامي په هډوكي۔

دى شكاره ټپ ئې پكښي جوړ كو سعد خپله غوصه نوش كړه او شكايت ئې وَرَسُول الله ﷺ ته وكو حضرت عمر رضى الله عنه. وويل يا اَللّٰه (جلّ جلاله) مونږ ته په شرابو كښي پوره بيان وكړه نوبيادغه ايات نازل سو إِنَّمَا الْخَمْرُ وَالْمَيْسِرُ وَالْأَنصَابُ وَالْأَزْلَامُ رِجْسٌ مِّنْ عَمَلِ الشَّيْطَٰنِ فَاجْتَنِبُوهُ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ إِنَّمَا يُرِيدُ الشَّيْطَٰنُ أَن يُوقِعَ بَيْنَكُمُ الْعَدَاوَةَ وَالْبَغْضَآءَ فِى الْخَمْرِ وَالْمَيْسِرِ وَيَصُدَّكُمْ

(c) ketabton.com: The Digital Library

عَنْ ذِكْرِ اللهِ وَعَنِ الصَّلٰوةِ فَهَلْ اَنْتُمْ مُّنْتَهُوْنَ ط (سورة المائد نمبر ۹۱)

فقال عمررضی الله عنه انتهینا یارب

یعنی شراب اوقیمار اوبتان او غشی مردار دی دشیطان کارونه دی ددی شیانو ځخه ځان وساتی نو په تحقیق سره به نجات پیدا کړی لدغو نقصانو ځخه شیطان خودغو اړی چه واچوی ستاسو په مینځ کښی دښمنی او بغض په ذریعه دشرابو او قیمار او منع کړی تا سولره اَللّٰه (جلّ جلاله) دیادځخه پس وس هم تا سوبه منع شی؟ حضرت عمر رضی الله عنه وویل مونږ منع یو یا ربه۔

قال القفال رحمه الله علیه والحکمة فی وقوع التحریم علی هذالترتیب ان الله تعالی علم ان القوم قدکانوا ألفوا شرب الخمر وکان انتفاعهم بذلك كثیرا فعلم أنه لومنعهم دفعة واحدة لشق ذلك علیه فلا جرم استعمل فی التحریم۔ هذا التدریج وهذا لرفق حضرت قفال رحمه الله علیه وائی چی په وقوع دتحریم کښی پر دغه ترتیب حکمت داوُو چی اَللّٰه (جلّ جلاله) پر دی عالم وُوچی قوم دشرابو ځښنلو سره ډیره مینه اوألفت لرې اوډیره نفعه وربادی اخلی نوکه ئی چیرې په یوه وار ځینی بند کړې نو پر دوی باندی به ډیره سخت سی نوځکه ئی په تحریم کښی دغه ترتیب

(c) ketabton.com: The Digital Library

او نرمی استعمال کړه۔

المسألة الثانی

اعلم ان عندنا ان هذه الایة دالة علی تحریم الخمر فنفتقر الیٰ بیان ان الخمر ما هو؟ ثم الی بیان ان هذه اللایات دالة علی تحریم شرب الخمر دویمه مسئله امام رازی رحمه الله علیه وائی چه پدی خبره پوسه چی زمونږ پر مذهب باندی دغه ایات مبارك دلالت پر تحریم دشرابو کوی نومونږو دی بیان ته محتاج یو چی خمر و چیڅئی ته وائی اوله هغه ورسته ودی بیان ته محتاجه یوچی دغه ایات مبارك پر حرمت د څښلو دخمر باندې دلالت کوې۔

اما المقام الاول فی بیان ان الخمر ماهو؟

اول مقام پدی کښی ده چی خمر کوم شی ده؟

قال الشافعی رحمه الله علیه کل شراب مسکر فهو خمر وقال ابو حنفیه رحمه الله علیه الخمر عبارة عن عصیر العنب الشدید الذی قذف بالذبد۔

امام شافعی رحمه الله علیه وهر مسکر شرابو ته خمر وائی او امام ابوحنفیه رحمه الله علیه وائی چی خمر عبارة دی له هغو او بوچی له انگورویه و نبښخئی او سخت سی او بیازگ غورځوې امام شافعی رحمه الله علیه پر خپل دغه قول باندې جی هر مسکر خمر دی یعنی

(c) ketabton.com: The Digital Library

هر مستي راوستونكي شئي شراب دې دلائل وائي۔

﴿ الحجة الاولیٰ ﴾

احدها ماروى ابو داود في سننه عن الشعبي عن ابن عمررضي الله عنهما قال نزل تحريم الخمر يوم نزل وهي من خمسة من العنب والتمر والحنطة والشعير والذرة والخمر ماخمر العقل اول دليل داده چي امام ابو دائود رحمه الله عليه په خپل سنن ابوداود كښې له شعبي رحمه الله عليه روايت كوې او هغه ئي له ابن عمررضي الله عنه روايت كوې هغه ويلي دی چي په كوم ورځ چي تحريم دخمر نازل سو په هغه وخت كښې شراب له پنځو شيا نوجوړيدو له انگورو اوله خرما اوله غنمو اوله اوربشو اوله جوارو اوشراب هغه شی ته وائي چي عقل پټه وی حاصل ددليل ئي داده چي حضرت عمررضي الله عنه يا ابن عمررضي الله عنه تصريح پدی باندې كړی ده چي په وخت دحرمت دخمر كښې خمر له دغو پنځو شيا نوجوړيدو۔ اودی عالم پر لغت هم وُو داسی نه سی ويل كيدای چي دده دی علم پر لغت دخمر باندی نه وی نولدی دامعلومه سوه چي لكه څنگه سی وهغه مسكرته چي له انگورو جوړسوې وی خمروائی دغه رنگه وهغه مسكرته هم خمروائی چي له خرما اوله غنمو و غيره څخه جوړ سوی وی او دغه رنگه دغه مذكور حضرت

(c) ketabton.com: The Digital Library

رضـی الله عنه په اخیر دحدیث شریف کښې وائی چې خمر هغه شی ته وائی چې عقل مغلوب کوي

نودغه لفظ بیا عام ده تخصیص ترعنب پورې نه لري۔

الحجة الثانية

روی ابـود او دعـن النعمان بن بشيررضی الله عنه قال قال رسـو الـلـه ﷺ ان مـن الـعنب خمرا وان من التمر خمرا وان من العسل خمرا وان من البر خمرا وان من الشعير خمرا۔

دویـم دلیـل داده چـې امـام ابـو داود رحـمـه الـلـه علیـه لـه نعمان ابن بشیـررضـی الـلـه عنه څخه روایـت کوي هـغـه ویـلـې دی چه رسول الـلـه ﷺ وویل چې خمر له انګو رو وی او خمر له خرماوی او خمر له عسلو وی او خمر له غنمو وی او خمر له اوربشو وی۔

والا ستـد لال بـه مـن وجهیـن احـدهما ان هذا صريح فی ان هـذه الاشيـاء داخـلـة تـحـت اسـم الـخـمر فتكون داخله تحت الآية الدالة على تحريم الخمر۔

والثـانـی انـه ليـس مـقـصود الشارع تعليم اللغات فوجب ان يـكـون مراده من ذلك بيان ان الحكم الثابت فی الخمر ثابت فيهـا او الـحكم المشهور الذ ي اختـص بـه الـخمر وهو حرمة الشرب فوجب ان يكون ثابتاً فی هذه الاشربة۔

(c) ketabton.com: The Digital Library

امام شافعی رحمه الله علیه په دغه مذکور حدیث باندی له دو وجهو دلیل نیولی ده اول وجهه داده چی په دغه حدیث شریف کښی دا صراحةً ذکر دی چی دغه پنځه شیان ترنامه دخمر لاندې دی نوکوم وخت چی ترنامه دخمر لاندی سو نو ترهغه ایات لاندې سو کوم چی دلالت کوې پر تحریم دخمر باندې چی هغه إِنَّمَا الخَمْرُ وَالْمَيْسِرُ ده

دویمه وجه داده چی مقصود د شارع ﷺ په دغه حدیث کښی تعلیم دلغاتونده نو چه تعلیم دلغاتو مقصود نه سو نودا لازمه ده چی مراد شارع له دغه حدیث داده چی کوم حکم چی په خمر کښی ثابت ده هغه حکم په دغو نورو کښی هم ثابت ده یعنی لکه څنګه سی په خمر کښی دا حکم ثابت ؤ چی دخمر څښل حرام دی دغه رنګه په هغه نورو کښی هم دا حکم ثابت ده یعنی دهغو څښل هم حرام دې قال الخطابی رحمه الله علیه وتخصیص الخمر بهذه الاشیاء لیس لاجل ان الخمر لایکون الامن هذه الخمسة باعیانها وانما جری ذکرها خصوصاً لکونها معهودة فی ذلك الزمان فکل ماکان فی معناها من ذرة اوسلت او عصارة شجرة فحکمها حکم هذه الخمسه کما ان التخصیص الاشیاء الستة بالذکر فی خبر الربوا لایمنع من ثبوت حکم

(c) ketabton.com: The Digital Library

الربو فی غیرها۔

خطابی رحمه الله علیه وائی چی تخصیص دخمر پدغوشیانو پوری لدی وجهی نه ده چی خمر خاص له دغوشیانو جوړ یږي له بل شی نه جوړیږی بلکه تخصیص ئی له دی وجهی ده چه په هغه زمانه کښی له هغو شیانو جوړید ویعنی له غنمو اوله اور بشو اوله انګورو۔ او له خرما اوله عسلو نوهر هغه شی چی په معناً د دوی کښی وی چی هغه عبارة ده له جوارو اوله هغه او ربشو چی پوستکی ئی نه وی او له څپوسه ددرختو هغولره حکم ددغو پنځو شیانو ده۔

لکه تخصیص دهغه شپږو شیانو په ذکر کولو سره په حدیث دربو کښی چی منع نه راولی له ثبوت دحکم دربو په غیر ددغو شپږو شیانو کښی یعنی لکه څنګه چی په حدیث دسود کښی چی الحنطه بالحنطة والشعیر باالشعیر۔

الی قوله مثلاً بمثلٍ دغه سود مختص تردغو مذکورو شیانو پوری نه ده بلکه هر هغه شی چی ددوی په معنیٰ کښی وی په هغه کښی سود راځی دغه رنګه پدغه حدیث دخمر کښی چه کوم پنځه شیان ذکر دي دامختص ترخمر پوری‌ندی بلکه هر هغه شی چی په معنیٰ ددغو پنځو کښی وی هغه ته خمر وائی لکه بنګی او تریاق څکه دوی هم مذهِب او مُخمِر عقل لره د ي نوتر لفظ دخمر لاندی دی۔

(c) ketabton.com: The Digital Library

﴿ الحجة الثالثة ﴾

روی ابـو داود ایـضـاً عن نافع عن ابن عمر قال قال رسول الله ﷺ کل مسکر خمر وکل مسکر حرام

دریـم دلیـل داده چـی داهم ابو داود رحمه الله علیه روایت کړی ده له نافع رضی الله عنه هغه روایت کړی ده له ابن عمر رضی الله عنه هغه وائی چـی رسـول الـلـه ﷺ وویـل چی هر مسکر شئی خمر ده او هر مسکر حرام دهـ

قـال الـخـطابی رحمه الله علیه قوله علیه السلام (کل مسکر خمر)

دل عـلـي وجهیـن احـدهـمـا ان الـخـمـر اسم لکل ماوجد منه السـکـر من الاشربه کلها والمقصود منه ان الآیه لمادلت علی تـحـریـم الـخـمـر وکـان مسمی الخمر مجهو لاللقوم حسن من الشـارع ان یـقال مراد الله تعالیٰ من هذه اللفظة هذا ام علی سبیـل ان هـذا هـو مسماه فی اللغة العربیه او علی سبیل ان یـضـع اسـمـاً شـرعیـاً عـلـی سبیل الاحداث کما فی الصلوت والصوم وغیرها خـطـابـی رحمه الله علیه وائی چی رسول الله ﷺ دغـه قـول کـل مسـکـر خمر په دو وجهو پر خپل مدعی باندې دلالت

(c) ketabton.com: The Digital Library

کوي اولـه وجه داده چې خمر دهرهغه څیښونـکی شئی وم ده چه له هـغه سکر اومستی پیښیږی او مقصود له دی قول څخه داده چې دغه ایات اِنّـما الْخَمْرُ وَالْمَیْسِرُ الی قوله فَهَلْ اَنْتُمْ مُنْتَهُوْن ط چې کوم وخـت دلالـت پـر حـرمـت دخمرو کو نوخمر قوم ته نه وُو معلوم چې خـمـرد کومی اشربی نوم ده نوشارع داور وښوده چې د اَللّٰه (جلّ جلاله) مـراد له لفظه دخمر څخه دغـه مسکر شی ده په دی طریقه چې ددغه مسـکـرشی نوم په لغت عربیه کښی خـمـرده اویا پدی طریقه چې اَللّٰه (جلّ جـلالـه) ودغــه مسـکـرشی تـه وُس نوی پـه شرع کښی دغــه لفظ دخمروضع کو لکه اَللّٰه (جلّ جلاله) چې ودغه فعل مخصوص ته په شرع کښی لـفـظ دصـلوٰة مثلاً وضع کړی ده والـوجـه الآخر ان یکون مـعـنـاه کـاالخمر فی الحرمة وذلك لان قوله هذا خمر فحقیقه هـذا الـلـفظ یفید کو نه فی نفسه خمراً فان قام دلیل علی ان ذلك مـمتـنـع وجب حمله مجازا علی المشابهة فی الحکم الذی هو خاصیة ذلك الشئی۔

خـطـابـی رحـمـه الله علیه وائی چې بله وجه داده چې ددغه قول (کل مسـکـر خمر) معناد اکیدلی سی چې دغه مسکر لکه خمر دا سی دی پـه حرمت کښی څـکه که څوك داسـی ووائـی چې داخمر دی یعنی شراب دی مثلاً نودغه لفظ خو داتقاضا کوي چې فی نفسه دی داغه

(c) ketabton.com: The Digital Library

شی خمروی او که پردی باندی دلیل قائم سی چی دغه شی کله خمروو حقیقة نوبیادا لازمه ده چی مجازابه اطلاق دخمرور باندی کوی پر دغه شی باندې یعنی دا به وائی چی حکم ئی حکم دخمر ده ځکه چی پر خمر باندی چی حکم دحرمت په کوم علت سوی وُو هغه علت په دغه شی کښې هم موجود ده چی هغه علت سکر ده۔

﴿ الحجة الرابعة ﴾

روی ابو داود رحمه الله علیه عن عائشه رضی الله عنها انها قالت سئل رسول الله ﷺ عن البتع فقال کل شراب مسکر فهو حرام۔

قال الخطابی رحمه الله علیه البتع شراب یتخذ من العسل وفیه ابطال کل تاویل یذکره اصحاب تحلیل الانبذة وافساد لقول من قال أن القلیل من المسکر مباح لانه علیه السلام سئل عن نوع واحد من الانبذة فاجاب بتحریم الجنس فیدخل فیه القلیل والکثیر منها ولو کان هناك تفصیل فی شئی من انواعه ومقادیره لذکره ولم یهمله۔

څلورم دلیل داده امام ابو دائود رحمه الله علیه له ام المؤمنین بی بی عائشه رضی الله عنها څخه روایت کوي دا وائی چی له رسول الله ﷺ څخه سوال له بتع وسو رسول الله ﷺ ورته وویل چی هر هغه

(c) ketabton.com: The Digital Library

شراب چې نشه او مستي را وسترنکي وي هغه حرام دي خطابي رحمه الله عليه وائي چې بتع هغه شرابو ته وائي چه له عسلو جوړ سوي وي او دا وائي چې پدغه حديث شريف كښې ابطال دهرهغه تاويل دي چې اصحاب تحليل الانبذه ئي ذكر كوي اوفساد دهغه قول ده چې وائي قليل له مسكر څخه مباح ده ځكه له رسول الله ﷺ څخه سوال له يوي نوع دشرابو وسو او ده جواب په تحريم دجنس سره وركونو په جنس كښې قليل او كثير دواړه داخل دي نوكه چيري بالفرض وتقدير تفصيل پكښې وائي مثلاً چې فلاني قسم حلال دې او فلاني قسم حرام دي يا مثلاً كه دونه مقدار وُو نوبيا حلال دي اوكه دو نه وُو بيا حرام دي نوبيا به دغه سي مهمل نه ويل چې **كل شراب اسكر فهو حرام** يعنى هغه نوع او مقدار ئي بيا ذكر كول۔

﴿ الحجة الخامسة ﴾

روى ابو دائود رحمه الله عليه عن جابر بن عبدالله رضى الله عنه قال قال رسولُ الله ﷺ

ما اسكر كثيره فقليله حرام

پنځم دليل داده امام ابو داؤد رحمه الله عليه له جابر ابن عبدالله رضى الله عنهما څخه روايت كوي هغه وائي چې رسول الله ﷺ وويل هغه شي چې ډيرئي مستي را وستونكي وي دهغه لږ هم حرام ده يعنى قليل

(c) ketabton.com: The Digital Library

او کثیر دمسکراتو علی السویه دی

﴿ الحجة السادسة ﴾

روی ایضاً عن القاسم عن عائشه قالت سمعت رسول الله ﷺ يقول كل مسكر حرام وما اسكرمنه الفرق فملأ الكف منه حرام قال الخطابی رحمه الله علیه الفرق مکیال یسع ستة عشر رطلاً وفيه ابين البيان ان الحرمة شاملة لجميع اجزاء الشراب۔

شپږم دلیل داده چی مذکور راوی له قاسم رضی الله عنه هغه له بی بی عائشه رضی الله عنها څخه روایت کوي داوائی چی ماله رسول الله ﷺ څخه او ریدلی دي هغه ویل هر مسکر حرام ده او هغه شی چی دهغه فرق مستیدونکی اونشه را وستونکی وی له هغه شی څخه یوموټ هم حرامده خطابی رحمه الله علیه وائی چی فرق هغه پیمانی ته وائی چی په هغه کښي شپاړس رطل ځایږی او پدی حدیث کښي واضح تربیان داده چی حرمت ټولو اجزاء دشرابو ته ورشامل ده۔

﴿ الحجة السابعة ﴾

روی ابو داود رحمه الله علیه عن شهر بن حوشب عن ام سلمه

قالت نهی رسول الله ﷺ عن كل مسكرو مفتر

(c) ketabton.com: The Digital Library

اوم دلیل داده امام ابو داود رحمه الله علیه عن شهر بن حوشب رضی الله عنه څخه روایت کوي او هغه ئی له ام سلمه رضی الله عنها څخه کوي هغه وائی چی رسول اللهﷺ منع وفرمایله له هر مسکرشی او له هر مفتر شی څخه قال الخطابی رحمه الله علیه **المفتر کل شراب یورث الفتور والخدر فی الاعضاء وهذا لاشك انه متناول لجمیع الانواع الاشربه فهذ الاحادیث کلها دالة علی ان کل مسکر خمرو هو حرام۔**

خطابی رحمه الله علیه چی وائی مفترو هر هغه شرابو ته وائی چی مورثه ئی فتور او خدر وی په اعضاء کښی یعنی چی په اندامو کښی سستی او کهالی پید اکوي هغه ته مفتر وائی او داحدیث بیشکه وټولو اقسامو دشرابو ته شا ملیږی امام رازی رحمه الله علیه وائی چی دغه احادیث ټول دلالت کوی پردی باندي چی هر مسکر خمردی او خمر حرام دي۔

نوله دی دامعلومه سوه چی هر هغه شی چی مستی او نشه پیدا کوی په بدن کښی لکه شراب وغیره مثلاً هغه تر لفظ دمسکر لاندی دی هر هغه شئی چی په بدن کښی سستی او کهالی پیدا کوي لکه نسوار وغیره هغه ترلفظ دمفتر لاندی دي۔

(c) ketabton.com: The Digital Library

﴿ النوع الثانی من الدلائل علی ان کل مسکر خمر ﴾

دویمه نوع له دلائلو پر دی باندی ده چی هر مسکر خمر دی **التمسك بالا شتقاقات قال اهل اللغة اصل هذالحرف التغطية سمی الخمار خمارٌ لانه يغطی رأس المرءة وخمرت رأس الانـاء ای غطته والخامر هوالذی يكتم شهادته قال ابن الانباری رحمه الله عليه سميت خمر لانها تخامر العقل ای تخالطه** دلیل په اشتقاقاتو سره ده اهل اللغة والاوائی چی اصل ددغه حرف تغطية ده یعنی پوټیدل دی وټکری ته ټکری وائی یعنی خمارورته وائی لدی وجهی چی د ښځی سرورپټه وی او دغه رنگه دخمرت رأس الاناء معنی داده چی مادلو ښی سر ورپټ کو او دغه رنگه خامر وهغه چاته وائی چی خپله شاهدی پوټه وی او ابن انباری رحمه الله عليه وائی چی وخمرته خمر وائی لدی وجهی چی عقل پوټه وی او سره گډوډ کوی په **الاشتقاقات دالة علی ان الخمر مايكون ساترا للعقل كما سميت مسكراً لانها تسكر العقل ای تحجزه وكأنها سميت بالمصد رمن خمره خمراً اذا ستره للمبالغه ويرجع حاصله الی ان الخمر هو السكر لان السكر يغطی العقل ويمنع من وصول نو ره الی الاعضاء فهذه الاشتقاقات من اقوی الدلائل علی ان مسمی الخمر هو المسكر.**

(c) ketabton.com: The Digital Library

دغه اشتقاقات پر دی باندی دلالت کوې چی خمر وهغه شی ته وائی
چی پوټیدونکی عقل لره وی لکه څنگه سی مسکر نامدار سوځکه
خو عقل منع کوی او بند وی یه یعنی دا خمر په مصدر سره نامدا ره
سو مبالغة یعنی حق خودا وُوچی ددغه خمر نوم مخمر وائی خولکن
مبالغةً یه خمر ورته وویل لکه په زید عدل کښی مثلاً چی حق داده
چی زید عادل ووائی خو لکن دزيادة عدل په وجه باندی زید عدل
ووائی مبالغةً حاصل دکلام دادِهِ چی خمر ودغه سکرته یعنی ودغه
نشی ته وائی ځکه خوداسکر یعنی دانشه عقل سلبه وی نو دغه
اشتقاقات له اقوٰی دلائلو څخه دی پر دی باندی چی خمر
دمسکرشی لپاره نوم ده یعنی هغه مسکرئی مسمٰی ده نوهر مسکر
خمر ده او هر خمر حرام ده

﴿ النوع الثالث من الدلائل على ان الخمر هو المسكر ﴾

ان الامة مجمعة على ان الايات الواردة فی الخمر ثلاثة اثنان منهاورد
بلفظ الخمر احدهما هذه الاية والثانية اية المائده والثالثة وردة فی
السکر وهو قوله لَا تَقْرَبُوْا الصَّلٰوةَ وَاَنْتُمْ سُكٰارٰى ط وهذا يدل
على ان المراد من الخمر هو السكر.

دریمه نوع له دلائلو چی هغه دلالت کوې پردی باندی چی خمرو
مسکرته وائی هغه داده چی امت اجماع پردی باندی کړی ده چی

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغه اياتونه چې په خمر کښې وار دسوی دی هغه دری دی دوه په لفظ دخمر واردسوی دی چې یو دغه ایات ده وَيَسْئَلُوْنَكَ عَنِ الْخَمْرِ وَالْمَيْسِرِ قُلْ فِيْهِمَا اِثْمٌ كَبِيْرٌوَّمَنَافِعُ لِنَّاسِ وَاِثْمُهُمَا اَكْبَرُ مِنْ نَّفْعِهِمَا۔

او بل دغه ایات ده چې اِنَّمَا الْخَمْرُوَالْمَيْسِرُوَالْاَنْصَابُ وَالْاَزْلَامُ رِجْسٌ مِّنْ عَمَلِ الشَّيْطٰنِ ط الایه

او دریم دغه ایات ده چې لَاتَقْرَبُوالصَّلٰوةَ وَاَنْتُمْ سُكٰارٰى بلکه څلورا يا تو نه دی څلورم داده۔

وَمِنْ ثَمَرَاتِ نَّخِيْلِ وَالْاَعْنَابِ تَتَّخِذُوْنَ مِنْهُ سَكَراً وَّرِزْقاً حسناً نودا دلالت کوي پردی باندی چې مراد له خمر څخه سکرده ځکه خو بعض ایاتو نه په لفظ دخمر سره راغلی دی او بعضی په لفظ دسکر سره راغلی دی مقصد اوهدف داياتو يو شی ده نودا معلومه سوه چې سکراو خمر يو شی دی۔

﴿النوع الرابع من الدلائل ان سبب تحريم الخمر هو﴾

ان عمرو معاذ قالا يا رسولله ان الخمر مسلبة للعقل مذهبة للمال فبيّن لنافيه فهما انما طلبا الفتوى من الله ورسوله بسبب كون الخمر مذهبة للعقل فوجب ان يكون كل ماكان مساوياً للخمر فی هذا المعنی اما ان یکون خمرً او اما ان

(c) ketabton.com: The Digital Library

یکون مساویاً للخمر فی هذا الحکم.

ځلورمه نـوع لـه دلائـلو داده چی سبب د تحریم دخمر داده چی عمر ومـعـاذ رضی الله عنهما و ویل چی یا رسول الله چی خمر خو مذهب مـال لـره دی او مسـلـب عقل لره دی نو ته مونږ تـه بیان پکښی و کړه یعنی دوی دوو خو له اللّٰه (جلّ جلاله) او د اَللّٰه (جلّ جلاله) له رسول ځخه فتـوی طـلـب کـړه لـدی وجهـی طـلـب کړه چی دغه خمر مذهب او مسـلـب عقل لره وو نو اَللّٰه (جلّ جلاله) دافتـوی ور کړه چی دغه مردار دی دشیـطـان عـمـل ده نولدی دا معلومه سوه چی دالازمه ده چی هر هـغـه شـی چـی له خمر سره مساوی وی پدغه معنی کښی یـعنی چی مسـلب عقل لره وی نو هغه شی به یا په خپله خمر و ي او یابه له خمر سره په حکم کښی مساوی وی چی اَللّٰه (جلّ جلاله) پدغه ایات کښی هـغه حکم ذکر کو اِنَّمَا الْخَمْرُ وَالْمَیْسِرُ الخ حـاصل ئی دا سوچی هر هـغـه شـی چـی مـذهـب عـقـل لـره وی هغه به یاعین خمروی او یابه مسـاوی لـه خـمـره سـره وی نو تریاق وافیون وغیره کځه هـم په عین خـمریت کښی عـلـمـاء اختـلاف لـری چی عین خمر نه دی لکن په مسـاویت کښی لــه خـمر سرُه هیڅوك اختـلاف نسـی کـولی ځکـه خـودوی هم داسی مذهب او مسلب عقل لره دی لکه خمر چی وُو نو دوی بـه لـه خـمـر سره په حکم کښی مشتـرك وی. یـعـنی په حرمت

(c) ketabton.com: The Digital Library

کښنی نه په نجسیة کښنی۔

﴿ النوع الخامس من الدلائل ﴾

ان الله علل تحریم الخمر بقوله تعالیٰ اِنَّمَا یُرِیْدُ الشَّیْطَانُ اَنْ یُّوقِعَ بَیْنَکُمُ الْعَدَاوَةَ وَالْبَغْضَاءُ فِی الْخَمْرِ وَالْمَیْسِرِ وَیَصُدُّکُمْ عَنْ ذِکْرِ اللّٰهِ وَعَنِ الصَّلٰوة (سورة المائده ایه نمبر ۹۱)

اَللّٰه (جلّ جلاله) علت دحرمت دخمر پدی خپل قول باندی ویلی ده چی شیطان اراده لری ددی چی ستاسو په میانځ کښنی دښمنئ او بغض واچوی په ذریعه دشرابو او دقیما راومنع کړی تاسولره له یاده داَللّٰه (جلّ جلاله) اوله لمانځه څخه۔

ولا شك ان هذالافعال معللة بالسکرو هذا لتعلیل یقینی فعلی هذا تکون هذه الایة نصاً فی ان حرمة الخمر معللة بکونها مسکرة فاما ان یجب القطع بان کل مسکر خمر وان لم یکن کذلك فلا بد من ثبوت هذا الحکم فی کل مسکر وکل من انصف وترك العناد علم ان هذه الوجوه ظاهرة جلیلة فی اثبات هذا المطلوب۔

پدې کښنی شك نسته دغه افعال چه بغض او دشمنی ده او بندیدل دی دخدای(جلّ جلاله) له یا ده او له لمانځه څخه دا معلل په سکر سره دی یعنی ددغوا افعالو علت نشه ده کدغه نشه نه وی نو دغه افعال له

(c) ketabton.com: The Digital Library

انسانه نه صادر ریږی او دغه تعلیل هم یقینی ده یعنی اَللّٰه (جلّ جلاله) شراب هم پدغه وجه حرام کړی دی چی بغض او دښمنی او بندیدل دخدای(جلّ جلاله) له یا ده اوله لمانځه څخه ده اوداچه راځی په سبب دشرابو راځی نوبنا پردی باندی دغه ایات چی اِنَّمَا الْخَمْرُ والمیسر وَالْاَنْصَابُ الایه دا صراحةً دلالت کوی پردی باندی چی شراب لدی وجی حرام دی چی مسکردی یعنی دا سکرئی علت دحرمت ده نولدی بیانه دالازمه سوه چی یا به قطع او یقین پردی باندی کوی چی هر مسکر خمر دی او که دا قطع نه وسی بیاد الازمه ده چی ثبوت ددغه حکم به کوی په هر مسکر کښی حاصل دکلام داده چی اَللّٰه (جلّ جلاله) شراب پدی وجه حرام کړیدی چی انسان دخدای له یا ده اوله لمانځه څخه بأسی او انسان دخدای(جلّ جلاله) له یا ده اوله لمانځه ترهغه وخته نه وزی چی نشه نه وی یعنی په نشه سره انسان دخدای(جلّ جلاله) له یاده او له لمانځه وځی او نشه په شرابو کښی موجود ده نوځکه دغه نشه علت دحرمت دشرابو سوه نو په هر هغه شئی کښی چی نشه موجوده وی هغه به یاعین شراب وی او یابه په حکم دشرابو کښی وی یعنی لکه څنګه سی اَللّٰه (جلّ جلاله) دشرابو په حقله وائی چی شراب مردار دی دشیطان عمل ده پرهیز ځینی وکړی

(c) ketabton.com: The Digital Library

دغـه رنـگه به ددغه مسکر شي په حقله هـم واي چي داد شيطان عمل ده پرهيز ځيني و کړی۔

په امام صاحب رحمه الله عليه پسی بعض شوافع رحمه الله عليه وائی چـی امـام صـاحـب رحمه الله عليه پردی خبره باندې چـی هر مسکر خـمـر نـه ده بـلـکـه هـغه يومذکور شي خمر ده چي **عـصيـر العنب الشـديـد الـذی قذف بالذبد** ده پـه دی ايـات دليـل نيولی ده **وَمِنْ ثَمَراتِ النَّخِيلِ وَالْاَعْنَابِ تَتَّخِذُوْنَ مِنْهُ سَكَرًاوَّرِزْقاً حَسَناً** ط

تـرجـمه: له ميوُو دخرما او انگورو څخه جوړه وی نشه اورزق حسن يـعنی اَللّٰه (جلّ جلاله) پرمونږ بـاندی احسان کړې ده پـه نشه جوړه ولو اورزق حسـن سـزه نودالازمه ده چی دانشه به مباح وی ځکه احسان پـه مبـاح سره وی په حرام سره احسان نسی کيد لای خولکن داخبره غـلـطـه ده چی امام صاحب پر خپله مدعی په دغه ايات دليل نيولی ده بـلـکـه پـردی بـانـدی شـريك بـن عبـدالله دليل نيولی ده هغه له خمر مـاسوی نور ټول شيان مباح بولی (مبسوط ۵، ج۔۱۲) فتح القدير ۳۱، ج۔۹۔

امـام ابـو حـنـفية رحـمـه الـله عليه وائی چی هر مسکر حرام ده خوهر مسـکـر خـمر نه ده خمر عبارة له دی بولی **عـصير العنب الشديد الذی قذف بالذبد** يعنی خاص له انگورو څخه او بهُ باسی او هغه په جـوش وغيره سره سخت سی اوبيا ځگ غور ځوی هغه ته خمر وائی

(c) ketabton.com: The Digital Library

لـدی مـاسوی نور مسکرات حرام دی خولکن حرمت ئی تر خمر کم
ده ثـمره داختلاف په مینځ داناما نو کښې په دی کښې ظاهره کیږی
امام صاحب رحمه الله علیه چی خمر خاص **وعصیر العنب** ته وائی
یعنـی پـر دی مذکورشی اطلاق دخمر حقیقةً کول کیږی او پـر هغه
نـورئی مجازاً کول کیږی ځـکـه دا په اجماع سره ثابت ده اجماع پر
دی راغـلی ده چی ودغه عصیر العنب ته خمر وائی نودغه مذکورشی
حـرام قطعی ده ځکه په دلیل قطعی سره ثابت ده او هغه نور حرام ظنی
دی ځـکه په دلیل ظنی سره ثابت دی چی اخبار احاد دی نو په عصیر
العنب کښې علت دحرمت سکر نه ده بلکه عین ئی حرام او مردار ده
او هـغـه نـورو مسکراتو کښې عـلـت دحـرمـت سـکر ده امام صاحب
رحـمـه الـلـه علیه وائی په عصیر العنب کښې پـه قلیل خوراك او کثیر
خوراك حد جاری کیږی یعنی ولوکه دونه وخوری چی مسکر نه وی
اوبیـع یه باطله ده مستحیل یه کافر ده او ما سوی له عصیر العنب څخه
هغه نور مسکرات بیا داسی نه دی یعنی مستحیل ئی کافر نه ده او بیع
یـه پـه نـفـس جـواز سـره جائز ده او حد ترهغـه وختـه پوري ئـی په
خـوړونـکی باندی نه جاری کیږی تر څوچـی مسـکر نه وی یعنی په
قـلیـل خوراك باندی یه حد نه جاری کیږی او امـام شـافعی رحمه الله
عـلیـه یه فرق نه کوی هغه وائی هر مسکر خمرده او هر خمر حرام ده

(c) ketabton.com: The Digital Library

يعنی علت دحرمت سکر ده لکه مخته چی ذکر سو او مستحیل دڅو لو. کـافـر ده اوبیع یه باطله ده حاصل ئی داسوچی امامان صاحبان رحمه اللـه عـلیهـما له عصیر العنب څخه مـاسـوٰی دهـغو نورو مسکراتو په حرمت کښی سره متفق دی په خمریت کښی سره مختلف دی کڅه هم دامام صاحب رحمه الله علیه په قول کښی غیر مفتی به اومر جوع عـنـه قـولونه سته په ائنده کښی بـه ئـی إنشـاء الله ذکر کړو بیرته خپل مقصد ته رائحو چی حرمت دخمرده۔

﴿ المقام الثانی فی بیان ان هذه الاٰیة ﴾
﴿ دالة علی تحریم الخمر و بیانه من وجوه ﴾
﴿ الاول ﴾

ان الایة دالة عـلـی ان الـخـمر مشتملة علی الاثم والاثم حرام

لـقوله تعالیٰ قُلْ اِنَّمَا حَرَّمَ رَبِّیَ الْفَوَاحِشَ مَاظَهَرَ مِنْهَا وَمَابَطَنَ وَالْاِثْمَ وَالْبَغْیِ ط (سورة الاعراف نمبر ٣٣)

فـکـان مـجـمـوع هـاتین الایتین دلیلاً علی تـحـریم الـخـمر دویم مقام په دی کښی ده چه دغه ایات یَسْئَلُوْنَکَ عَنِ الْخَمْرِ ط دلالـت پـر حرمت دخمر باندی کوی او بیان ئی له ډیرو وجهودہ او له وجهه داده چی دغه ایات دلالت کوی پردی باندی چی خمر مشتمل

(c) ketabton.com: The Digital Library

دی پـر گـنـاه بـانـدی گناه ئی داوه قُـلْ فِيْهِمَـا اِثْـمٌ كَبِيْـرٌ وَّمَنَافِعُ لِلنَّاسِ وَاِثْمُهُمَا اَكْبَرُ مِنْ نَّفْعِهِمَا ط

او گـنـاه حـرام ده پـه دی قـول دی اَلـلّٰه (جلّ جلاله) سره یعنی ته ورته ووایه ای محمدﷺ چی زمارب حرام کړی دی۔

دبی حیایی خبری کومی چی پکښی ښکاره دی او کومی چی پکښی پټی دی او گناه لره او ناحقه زیاتی کولو لره په دغه لفظ داثم کښی هر قسم گنا ه راغـلـه خواه دعقیدی گناه یا دعـمل گناه وی او بیّاد ذاتی عمل گناه وی او که دخلقو دحقو نو گناه وی نو دغه مجموع دواړه ایا تو نه دلالت کوی پر تحریم دمسکراتو باندې۔

﴿ الثانی ﴾

ان الاثـم قـديـراد بـه الـعـقـاب وقـديـرادبه ما يستحق به من الـعـقــاب مـن الـذنـوب وايّهمـا كـان فلايصح ان يوصف بـه الاالمحـرم۔

دویـمـه وجـه داده چـی پـه لـفـظ دااثـم سره کـلـه عقاب یعنی عذاب مـرادوی او کـلـه هـغـه شـی مـرادوی چـی پـه هغه سره انسان مستحق دعذاب گرزی چی هغه عبا رة ده له گناه څخه چی هریو مراد سی له محرّم شئی ماسوای دبل شی توصیف نه په صحیح کیږی یعنی په ایات کښی دخـمـر تـوصيف پــه اثـم سـره سـوی ده او اثم چی پـه هر معنی

(c) ketabton.com: The Digital Library

واخلی دمحرم توصیف په کبیری نو دا معلومه سوه چی خمر حرام دی۔

الثالث

انه تعالیٰ قال وَاِثْمُهُمَا اَكْبَرُ مِنْ نَّفْعِهِمَا صرح برجحان الاثم والعقاب وذلك یوجب التحریم۔

دریمه وجه داده اَللّٰه (جلّ جلاله) ویلی دی چی گناه ددوی تر نفع غټه ده په ترجیح داثم اوعقاب ئی تصریح وکړه او داتحریم واجبه وی.

الاثم الكبير

فیه امور احدهما ان عقل الانسان اشرف صفا تها والخمر عدوالعقل وكل ماكان عدوالا شرف فهو اخس فیلزم ان یكون شرب الخمر اخس الامور وتقریره انما سمی عقلاً لانه یجری مجری عقال النا قة فان الانسان اذا دعاه طبعه الی فعل قبیح كان عقله مانعاً له من الاقدام علیه فاذاشرب الخمر بقی الطبع الداعی الیٰ فعل القبائح خالیاً عن العقل المانع منها والتقریب بعد ذلك معلوم۔

په ایات شریف کښی اثم کبیر ذکر ده پدی کښی اموز دی اول امر داده چی ده انسان عقل اشرف دصفاتو ده او خمر دښمن دعقل ده نوهر هغه شی چی دشمن داشرف وی هغه به اخس وی نو دالزمه سوه

(c) ketabton.com: The Digital Library

چې دخمر څښل اخس دامورو ده تقریرئی داده چې عقل ته عقل وائی ځکه داجاری پر ځای دګونډی داوښ ده ځکه انسان چې کوم وخت خپل طبعیت ئی ویو بدفعل ته ور وغواړی نو عقل ئی مانع سی لدغه بدفعل کولو څخه هغه ئی نه ور پر یږدی ودغه بدکار ته لکه داوښ لپاره چې ګونډه ده ګونډه وهغی رسی ته وائی چې داوښ دمخ پښه ورغبرګه کړی او په و یتړی او کوم وخت چې انسان شراب څښنی نود ده هغه طبعیت چې بلونکی وی وبد فعل ته هغه خالی سی له عقله څخه هغه عقل چې منع کونکی وُو له اقدام کولو څخه پر دغه بدفعل نویدغه وجه اثم کبیر ده یعنی غټه ګناه ده ذکر ابن ابی الدنیا أنه مرّ علی سکران وهو یبول فی یده ویمسح به وجهه کهیئة المتوضئی ویقول الحمد الله الذی جعل الاسلام نورً اوالماء طهوراً وعن العباس بن مرداس أنه قیل له فی الجاهلیة لِمَ لاتشرب الخمر فانها تزید فی جرئَتك فقال ما انا بأخذ جهلی بیدی فادخله جوفی ولا ارض ان اصبح سید قوم وامسی سفیهم۔

دهغه مخته وجهی په تائید کښی دغه کلام ذکر کیږی داسی ذکر سویدی چې ابن ابی الدنیا پریو نشه ئی باندی تیریدی هغه په لاس کښی بولی کولی په مخ ئی مښلی لکه اودس کونکی اوویل ئی حمد

(c) ketabton.com: The Digital Library

دوی هغه ذات لره چی اسلام ئی نور گرز ولی ده او اوبه ئی پاکونکی گرزولی دي او له عباس بن مرداس څخه نقل سویده چی یووخت په جاهلیت کښی ودته یوچا وویل چی ته شراب ولی نه چشی داخوستا په جرئت کښی زیاتوب راولی ده ورته وویل چی زه په خپل لاس جهل په خپل نس کښی نه اچوم او نه زه په دی راضی کیږم چی سهار سردار دقوم یم او ما ښام هغه بیعقل دقوم یم۔

﴿ وثانيها ﴾

مـاذكـره الـلـه تـعـالىٰ من ايقاع العداوة والبغضاء والصد عن ذكر الله وعن الصَّلٰوة۔

او دویم امر هغه ده چی هغه عبارة ده له وقوع دد ښمنی په خپل میانځ کښی او منع کیدل له یا دخدای(جلّ جلاله) څخه او منع کیدل له لمانځه څخه دغه هر یو اثم کبیر ده یعنی غټه گناه ده۔

﴿ وثالثها ﴾

ان هـذه الـمعصية من خواصها ان الانسان كلما كان اشتغاله بها اكثرو مواظبة عليها اتم كان الميل اليها اكثروقوة النفس عليها بخلاف سائر المعاصى مثل الزانى اذا فعل مرة واحدةً فترت رغبته فى ذالك العمل وكلما كان فعله لذلك العمل اكثر

(c) ketabton.com: The Digital Library

كـان فتـوره اكثـر ونـفـرته اتم بخلاف الشرب فانه كلما كان
اقـدامـه عـليـه اكثـر كـان نشـاطـه اكثـرو رغبته فيه اتم فاذا
واظـب الانسـان عـليه صار الانسان غرقاً فى اللذات البدنية
معرضاً عن تذكرة الاخرة والمعاد حتى يصير من الذين نسو
اللّٰه فأنسا هم انفسهم وبالجملة فالخمر يزيل العقل واذا زال
العـقـل حـصـلـت الـقبـائـح باسرها ولذلك قال عليه الصلوٰة
والسلام الخمر ام الخبائث تفسير كبير (نمبر ۱۰۴، ج-۲)

دریـم امـر داده چـی مـعـصيت او گناه دخمر له خواصو څخه ده يـعنی
چـی دانسـان شـغـل هـر كـلـه وربـاندی ډيروی او هميشـه توب ئی
وربـانـدی تـام وی دغـو نـه ئـی ميـل ودوی تـه ډيروی او نور گنا هو نه
دغسـی نه دی لكه زانی چی يوار دزنا فعل وكړی نو دده رغبت پدغه
فعل كښی سست تيږی يعنی چی څونه ئـی دزنا فعل اكثروی دغونه
ئـی سستـی او نـفرة ځينی اتم او اكمل وی اوشراب داسی نه دی ځكه
چـی پر هغو باندی چه څو نـه اقدام اكثروی دغو نه ئی رغبت پكښی
اتـم وی نـو هـر كله چی انسان هميشه توب وربانذی وكړی نو انسان
غـرق گـرزی په لذات بدنيه كښی او اعـراض كـونكی گرزی له ياده
داخرة څخه حتی چی انسان گرزی له هغو كسانو چی اللّٰه ئی هيروی
او په دوی هير كړی وی خپل نفسو نه اوحال داده اَللّٰه (جلّ جلاله) وائی

(c) ketabton.com: The Digital Library

ولا تکونو کالذین نسو اللّٰه فأنساهم انفسهم۔

یعنی تاسومه کیږی لکه هغه کسانُ چې اَللّٰه (جلّ جلاله) ئې هیر کړی وی او اَللّٰه (جلّ جلاله) هیر کړی وی پـه دوی بـانـدی خپل نفسونه حـاصـل د کـلام داده چې خمر عقل زائله وی نو کوم وخت چې عقل زائـل سی نوټول قبائح گنا هونه او معصیتونه پخپله حاصیلیږی نوځکه رسول اللّٰه ﷺ وائی **الـخمرام الخبائث** یعنی خمر دټولو بدو شیانو مورده۔

﴿قال الراغب فی کتابه مفردات القران﴾

سـمی الخمر لکونه خامرا للعقل ای ساترا له وهو عند بعض الـنـاس إسـم لـکـل مسکـر وعـنـد بـعـضهم للمتخذ من العنب خـاصةً وعـنـد بعضهم المتخذ من العنب والتمر وعند بعضهم بـغیـر المطبوخ رجح إنه اسم لکل شیءٍ ستر العقل وکذا قال غیر واحد من اهل اللغة منهم الدینوری والجوهری۔

امـام راغـب پـه خپل کتاب مفردات القران کښی وائـی چـی شرابوته خـمـر وای لـدی وجهـی چـی دوی خـامـر او پټـه ونکی دی عقل لره داخـمـر پـه نـزد دبـعـض الناس نوم لپاره دهر مسکر ده اوپه نزد دبعض الـنـاس نـوم خـاص لپـاره دهـغه شی ده چی له انگورو او له خرما جوړ سـوی وی اوپه نزد دبعض الناس نوم لپاره دهغه شی ده چی پوخ سوی

(c) ketabton.com: The Digital Library

نه وی ترجیح وهغه ته ور کول سوی ده چی نوم لپاره دهغه شی ده چی پټیدونکی عقل لره وی اودغه رنګه غیر واحد له اهل لغة څخه پدغه خبره قول کړی ده چې بعض له هغو څخه دینوری او جوهری دی

قال صاحب الهداية من الحنفية الخمر ما اعتصر من ماء العنب اذا اشتدوهو المعروف عنداهل اللغة واهل العلم قال وقيل هواسم لكل مسكر لقوله عليه السّلام كل مسكر خمرولانه مشتق من مخامرة العقل وذلك موجود فى كل مسكر قال ولنا اطباق اهل اللغة على تخصيص الخمر بالعنب ولهذا اشتهر استعمالها فيه ولان تحريم الخمر قطعى وتحريم ماعد المتخذ من العنب ظنى قال وانما يسمى الخمر خمراً لتخمره لالمخامرة العقل قال ولاينا فى ذلك كون الاسم خاصاً فيه كما فى النجم فانه مشتق من الظهور ثم هو خاص

بالثرياء آه صاحب دهدائی له احنافو څخه وائی چه خمر دانګورو اوبوته وائی چه له انګورویه ونبښی ځی او سختی سی او په ځګ سره غور ځیدل کوی دا په نزد داهل اللغة او اهل علم باندی معلوم شئی ده یعنی ودغه مذکور شئی ته وائی اودی وائی چه یوچاویلی دی چه خمر دهر مسکر شئی نوم ده له جهته ددی قول درسول اللهﷺ كل مسكر خمر اوبل خمر مشتق ده له مخامرة دعقل يعنى چه عقل

(c) ketabton.com: The Digital Library

پوڅه وی نوئی خمر بولی اوداخمریت په هر مسکر کښی پروت ده۔
اودَی وائی چه مونږ لره اطباق داهل اللغة ده پر تخصیص دخمر
ترانګورو پوری یعنی چه اهل اللغة دانګورو والا ته خمر وائی
نومونږهم دانګورو وابوته خمرو ایونو لدی وجه استعمال دخمرهم
دانګورو په اوبو کښی مشهورده اوبل تحریم دخمرو قطعی ده
اوتحریم دهغو شیانوچه هغه له انګورو ماسوی له بل شئی ځخه جوړ
سوی وی ظنی ده اودَی وائی چه خمر ته خمر وائی لدِی وجه چه
خمیرہ کیږی نۂ لدی وجهه چه عقل پوڅه وی او دی وائی چه دالدی
سره منافی نده چه یو شئی دی مخامر وی عقل لره خولکن خمر دی
نه ورته وائی یعنی تاسی خووایاشت چه خمر لدی وجه ورته وائی چه
عقل پوڅه وی نو هرهغه شئی چه عقل پوڅه وی هغه خمر ده دَی وائی
داخو بعیده خبره نده چه عقل دی پوڅه وی او خمر دی نۂ ورته وائی
لکه نجوم چه مشتق له نجم ځخه ده اونجم ظهور ته وائی نوبایدو
هرستوزی ته نجم ووائی ځکه خوهریو ظاهر ده خولکن ؤس خاص
ترثریاء پوری ده یعنی تر پیر وینی پوری۔

﴿ قال فی الفتح ﴾

والجواب عن الحجة الاولی ثبوت النقل عن بعض اهل اللغة

بأن غیر المتخذ من العنب یسمیٰ خمرا الایری انه قال فی

(c) ketabton.com: The Digital Library

قـامـوس الـلغة الـخمر ما أسكر من عصير العنب او عام وقال الـعـمـوم اصـح لانها حرمت وما باالمدينة خمر عنب وما كان شـرابهـم الا البسـرو التـمـر انتهـى وهـذا صريح فى ان الخمر عـنـد بعض اهل اللغة يعم ماء العنب وغيره وان العموم اصح عـنـد صاحب القاموس فتح القدير (نمبر ٢٣، ج-٩) صاحب الفتح وائـى چـه داول دليـل جـواب داده چـه لـه بـعض اهل لغتو څخه دانقل ثابت ده چه هغه شئى چه له انگورو ماسوى له بل شئى جوړ سوى وى هـغه ته خمر وائى لكه صاحب قاموس چه په خپل كتاب قاموس اللغة كښى وائـى خـمـر هغه شئى ته واى چه مسكروى هغه له انگورو جوړ سـوى وى او كـه عـام وى او ويـلـى دى چـه عموم اصح ده ځكه كوم وخـت چـه خـمر حرام سو په هغه وخت كښى پـه مدينه منوره كښى دانـگـورو شراب نهٔ ؤو په هغه وخت كښى دو چـى خرما اود دلندى خرما شراب ؤ نوابن همام رحمه الله عليه واى چه دغه عبارة صراحةً دا دلالـت كـوى چـه خـمـر پـه نزد دبعض اهل اللغة عام دى دانگورو وابـوتـه هـم وائى او ونوروته هم وائى وقـال الـخطابى زعم قوم ان الـعـرب لاتـعـرف الـخـمـر الامـن الـعـنـب فيـقـال لهـم ان الـصـحـابةرضـى الـله عنهم الذين سمو غير المتخذمن العنب خـمرا عرب فصحاء فلو لم يكن هذاالاسم صحيحاً لما اطلقوه

(c) ketabton.com: The Digital Library

خطابی رحمه الله علیه وائی چه یو قوم داگمان کړی ده چه عرب خمر صرف وهغه شئی ته وائی چه له انګورو جوړ سوی وی نوودغه قوم ته دا ویل کیږی چه صحابه کرامو رضی الله عنهم فصیح عرب دی دهغه باوجود وهغه شئی ته چه له انګورو ماسوی له بل شئی جوړ سوی وی خمر ورته وائی نوکه دغه اسم و هغوشیانو ته صحیح نسی نو صحابه کرامورضی الله عنهم پدغه نامه ولی ورته ویل **وقال ابن عبدالبر قال الکو فیون الخمر من العنب لقوله تعالیٰ اعصر خمراً فقالوا فدل علی ان الخمر هو مایعصر لاما ینبذ قال ولا دلیل فیه علی الحصر قال اهل المدینة وسائر الحجازئین واهل الحدیث کل مسکر خمر و حکمه حکم ما اتخذ من العنب فیکفر مستحلها وتصیر نجسته ولا قیمة لها فی حق المسلم ولا یجوز بیعها ولا الانتفاع بها** ابن البر رحمه الله علیه وائی چه کوفیان صرف دانګورو وابوته خمر وائی لدی وجه چه اَللّٰه (جلّ جلاله) وائی **اعصر خمراً** نودغه اعصر لفظ دلالت پردی باندی کوی چه خمرو هغه شئی ته وائی چه نبنځیځل کیږی وهغه ته نه وائی چه خمیره کیږی نبنځیځل صرف له انګورو کیږی له بل شئی نه کیږی نوځکه صرف دانګورو وابو ته خمر وائی ابن البر رحمه الله علیه وائی پدغه ایات کښی پر دغه حصر باندی هیڅ دلیل نشته

(c) ketabton.com: The Digital Library

څکه اهل المدینة او باقی اهل الحجاز او اهل الحدیث یعنی محدثین داوائی چه **کل مسکر خمراً** یعنی هر نشئی شئی خمر ده او حکم ئی حکم دهغه شئی ده چه له انګورو جوړ سوی وی او مستحیل ئی کافر ده په حق دمسلمان کښی په قیامت نشته او نفع وړ باندی اخستل ناروا ده۔

﴿ قال القرطبی رحمه الله علیه ﴾

الاحادیث الواردة عن انس وغیره علی صحتها وکثرتها تبطل مذهب الکوفیین القائلین بان الخمر لایکون الامن العنب وما کانت من غیره فلا یسمیٰ خمراً ولا یتنا ولها اسم الخمر وهو قول مخالف للغة العرب والسنته الصحیحة والصحابة الفصحاء قرطبی رحمه الله علیه وائی هغه ډیر احادیث صحیحه چه وارد سوی دی له انس رضی الله عنه وغیره څخه هغه باطیله وی دکوفیا نومذهب چه دوی قائلین دی پدی باندی چه خمر نوی مګر له انګورو وی او هغه شئی چه له بل شئی وی هغه ته خمر نه وائی اوهغه ته دخمر نوم نه ورشاملیږی دغه قول مخالف له لغتو دعر بوده او مخالف له سنة صحیحه څخه ده او مخالف له فصیحو صحابه کرامورضی الله عنهم څخه ده **لانهم لمانزل تحریم الخمر فهموا من الامر باجتناب الخمر تحریم کل مسکرولم یفرقوا بین**

(c) ketabton.com: The Digital Library

مـايتـخـذ مـن العنب وبين مايتخذ من غيره بل سووا بينهما وحرمو اكل نوع منها ولم يتوقفوا ولم يشكل عليهم شئى من ذلك بـادروا الـى اتـلاف مـا كـان مـن عصير العنب وهم اهل الـلسان وبلغتهم نزل القرآن الكريم فلوكان عندهم فيه تردد لتـوقـفـوا عـن الاراقة حتـى يستـكشـفـو الامـر ويتـفـصـلـوا وتحققواالتحريم يـعنى دكو فيا نو قول له فصيح صحابه كراورضى الـلـه عـنهـم څخه مخالف ده ځكه كوم وخت چه تحريم دخمر نازل سـوچـه اَللّـه (جلّ جلاله) وويـل لــه خـمراجتناب وكړى نـو صـحابـه كـرامـورضـى الله عنهم لدغه امره تحريم دهر مسكرو فهما وه فرق يه نه وكو په ميانځ دهغه كبنى چه له انګورو جوړيږى او دهغه كبنى چه لـه بل شئى جوړيږى بلكه ټول ئـى على السوى حساب كړو اونهٔ ئى تـوقف وكـو اونه دغه امر پر دوى مشكل سو بلكه چسفاندى يه وكړه واتلاف دهغه شيانو ته چه له انګورو ماسوى له بل شئى جو ړ سوى وَه اوسـره لـدى چه صحابه كرام رضى الله عنهم اهل اللسان وه اود دوى پـر لـغتو باندى قرآن كريم نازل وه نوكه چيرى دصحابه كرامو يو څه تردد اوشك پكښى واى نـودوى بـه لـه چپـه كيـدلود شرابو منع كړى واى تـرهـغـه وختـه چـه ودويتـه امـر مـعلوم ميداى اوداپه واضحه توګه وربنكاره كيداى چه فلانى قسم حرام دى او فلانى قسم ندى حرام

(c) ketabton.com: The Digital Library

وقد ذهب الى التعميم

الامام علی كرم اَللّٰه وجهه وسيدنا عمر بن خطاب وسعد ابن ابی وقاص وعبدالله بن عمر وابو موسی اشعری وابو هريرة وابن عباس والسيدة عائشة رضوان الله تعالىٰ عنهم اجمعين اوحال داده چه وتعميم ته امام علی كرم الله وجهه او حضرت عمر بن خطاب او حضرت سعد بن ابی وقاص او عبدالله بن عمر او ابو موسی اشعری او حضرت ابو هريرة او عبدالله ابن عباس او اُمنا حضرت عائشة رضوان الله عنهم اجمعين دغوټولو صحابو كر اموتگ كړی ده يو يه هم مختص ترعنب پوری نه بولی او بل حضرت عمر رضی الله عنه چه به كوم وخت په تقرير كښی تحريم دخمر بيانوی ددیٰ تعميم انكاريوه صحابی هم نه كاوه۔

وذهب الى التعميم من التابعين رحمه الله عليهم

الامام ابن المسيب (رحمه الله عليه) وعروة والحسن البصری (رحمه الله عليه) والسعيد ابن جبير (رحمه الله عليه) وآخرون وهو قول مالك (رحمه الله عليه) والاوزاعی (رحمه الله عليه) والثوری (رحمه الله عليه) وابن المبارك (رحمه الله عليه) والشافعی (رحمه الله عليه) واحمد (رحمه الله عليه) واسحاق (رحمه الله عليه) وعامة اهل

(c) ketabton.com: The Digital Library

الحدیث الفقه علی المذاهب الاربعه (۱۸، ج-۵) اودغه رنګه دغه
مذکور امامانو له تابیعینو او عام اهل حدیثوهم وتعمیم ته تګ کړی
ده حدثنی نافع عن ابن عمررضی الله عنه قال نزل تحریم
الخمر وان بالمدینة یومئذٍ لخمسته اشربةٍ مافیها شراب
العنب ای الاّ قلیلاً ومناته حدیث بیان کړ حضرت نافع له ابن
عمررضی الله عنه څخه دَی وائی چه حرمت دخمر نازل سو پدغه
وخت کښی په مدینة منوره کښی دپنځو شیانو شراب ؤدانګورو
شراب نوو پکښی مګر ډیر کم وه حدثنا عبدالعزیز بن صهیب
قال أنسؑ بن مالك ماکان لنا خمر غیر فضیخکم هذٰ الذی
یسمّونه الفضیخ فانی لقائم اسقی ابا طلحة وفلاناً وفلاناً
اذاجاء رجل فقال هل بلغکم الخبر فقالو او ما ذاك قال
حرِّمت الخمر قالو احرق هذه القلال یا انسؑ قال فما سألو
اعنها ولا راجعو اها بعد خبر الرجل ومونږته حدیث بیان کړو
عبدالعزیز بن صهیب هغه وائی چه انس بن مالك ویل چه زمونږ خمر
له فضیخ ماسوی بل شئی نه ؤو فضیخ وهغه شرابو ته وائی چه له خرما
جوړ سوی وی نوزه ولا ړوم وابا طلحة وفلان وفلان ته می
خمرور کول هغو څیښل په دغه وخت کښی یوسړی راغی وویل
تاسی پداغه نوی خبر باندی خبریاست صحابه کرامو ورته وویل په

(c) ketabton.com: The Digital Library

کـم خبر باندی هغه سری ورتـه وویـل چه خمر حرام سویدی صحابه کـرامـو رضی الله عنهم وویل ای انس دغه منگی چپه کړه انس رضی الله عنه وائی چه دوی لدغه خبره ورسته نه بیا پوشتنه کړی ده دخمرو اونه ئی بیا رجوع ورته کړی ده حـد ثنا عیسیٰ وابن ادریس عن ابی حیـان عـن الشـعبی عـن ابـن عـمررضی الله عنهم قال سمعت عمر علی منبر النبیﷺ یقول اما بعد ایّها النـاس انه نـزل تـحریم الخمر وهی من خمسة من العنب والتمر والعسل والحنطة والشعیر والخمر ماخمر العقل بخاری (٦٦٤، ج-٢) عیسیٰ وابـن ادریـس روایـت وکـوله ابن حیان هغه روایت کړی ده لـه شعبی رحـمـه الله علیه هغه روایت کړی ده لـه ابـن عـمررضی الله عنه هغه وائـی چه ما له حضرت عمررضی الله عنه څخه اورید لی دی درسول الـله ﷺ پر منبر بـانـدی چـه ویـل یـه اما بعد ای خلگو حرمت دخمر نازل سویده او خمر له پنځو شیانو وی له انگورو او له خرما او له عسلو او لـه غـنـمـو او لـه اور بشو او خمر هغه شی ته وائی چه عقل پوټه وی یعنی خلل وررسوی اعلم ان الخمر اسم لکل شراب مسکر سواء کـان مـن الـعـنـب اوالتمر اوغیر هما من الاشیاء الخمسة التی سبـق ذکـرهـا انـفـابـل قـالـوا لیس منحصرا فی هذه الخمسة ایـضـاً هـذا هـوا الـذی عـلیـه الائـمة الثـلاثة وغیـرهـم مـن

(c) ketabton.com: The Digital Library

الجماهير السلف والخلف قالوا كل مسكر خمر و كل مسكر حرام وما اسكر كيثره فقليله حرام حاشيه ترمذی (۱۰، ج-۲) باب ماجاء فی الحبوب پوهـ سـه ای مـخاطبه چه خمرد هر مسكر شئى نوم ده هـغه له انگورو وی او كه له خرماوی او كه له بل شئی وی له هغو پنځو شيانو بلکه منحصر پدغو پنځو كبنى هم نده داهغه قول ده چه پر هغه باندی ائمة ثلاثة او سلف و خلف جمهور دی دوی وائي چـه هر مسکر خمرده او هـر مسكر حرام ده او هـغـه شـئـى چـه كثيرئى مسکروی دهغه قليل هم حرام ده انتهى كه انسان دانصاف په ستر گو ودی حدیثو مبارکو ته وگوری نو نور منشيات خو پر یږده خود نسوار حرمت صراحةً ځینی معلوميږی ځکه سکر په معنی دنشی ده په معنی دمستی نده لکه الله (جلّ جلاله) چه وائى وَتَـرَالنَّاسَ سُكٰرٰى وَمَاهُمْ بِسُكٰرٰى وَلٰكِنَّ عذاب اللهِ شَدِيْد" (سورة الحج) یعنی دقيامت په ورځ به خلگ ووینی نشه او په حقيقت كبنى به نشه نوی رح ولكن د الله عذاب سخت ده او رسول الله ﷺ وائی كـل مسكر خمر اواکابرين صحابه وائی لکه حضرت عمررضی الله عنه وغيره الـخمر ماخامر العقل یعنی خمروهغه شئی ته وائی چه عقل مغلوبه كوی او رسول الله ﷺ وائی ما اسكر كثيره فقليله حرام یعنی هغه شئی چه ډیرئی عقل مغلوبه کوی دهغه شئی لږهم حرام ده نو لږ نسوار دغير عادی

(c) ketabton.com: The Digital Library

انسـان عقل مغلوبه کوی او ډیـر نسـوار دعادی انسان عقل هم مغلوبه کوی اوډیر نسوار غیر عادی انسان مرگ ته رسوی بلکه عادی انسان هـم ختـمه وی او په نشه کښی اول وهـلـت معتبر ده وعادت ته اعتبار نسته حاصل دکلام داسو چه هغه منشیات لکه شراب وتریاق وچرس وبنگی مثلاً هغه خودی حرام بلکه نسوار په داسی انداز کښی دی چه په حرمت کښی خودی څوك شك نه کوی یعنی کڅه هم خمر ندی دخـمر په انواعو کښی که نسی داخـل خولکن حرام له شك خلاص دی۔

﴿ اتفقت المذاهب الثلاثة وامام محمد رحمه الله عليه ﴾

مـن الاحـنـاف الـمـفتـى به هورأ يه عندالحنيفية على تحريم جـميع الاشربة المسكرة قليلها وكثيرها نيًها ومطبوخها سواء كـانت خمرا وهى عصير العنب المتخمرأم غيرها من الاشربة الاخـرى الـمتـخـذـة مـن الـذبيـب أو التـمر او العسل اوالتين اوالـحبـوب كـا الـقـمـح والشـعيـر والـذرـة ونـحوها ويحدكما سـنوضح فى بحث الحدود شارب القليل او الكثير منها غير الـحنفية ولايحد الا باالسكر من الاشربة غير الخمراو بشرب الـقـلـيـل او الـكـثـيـر من الخمر عندالحنفية لقوله عليه السلام كـل مسـكـر خمروكل خمر حرام رواه مسـلـم والـدار قـطنى خلاصه الفقه

(c) ketabton.com: The Digital Library

الاسلامی (نمبر ٥٥٠٤، ج-۷) البدائع (۱۱۷، ج-٥) نتائج الافکار (١٦، ج-۱۸) ومابعدها الدرالمختار (٣٢٤، ج-٥) اللباب (نمبر ٢١٥، ج-٢) بداية المجتهد (٤٥٧، ج-١) شرح الکبیرو والدسوقی (نمبر ٣٥٢، ج-٤) القوانين الفقيه نمبر ١٧٤، مغنی المحتاج (نمبر ١٨٧، ج-٤) المهذب (نمر ٢٨٦، ج-٢) المغنی (نمبر ٣٠٤، ج-٤) ومابعدهاکشاف القناع (نمبر ١١٦، ج-٤) وما بعدها مذاهب ثلاثة او امام محمد رحمه الله علیه له احنافو چه مفتی به قول په نزد داحنافو هم دغه ده متفق دی پر حرمت د ټولو اشربه مسکره ؤیعنی چه هر نشه راوستونکی شی حرام ده هغه نشه راوستونکی شئی لږوے او که ډیروی اور مسح کړی وی او که ئی نوی مسح کړی هغه خمروی چه له انگورو جوړ سوی وی او که نور اشر به وی چه له وڅکو جوړ سوی وی یاله خرما جوړ سوی وی یاله عسلو جوړ سوی وی اویاله انذرو اویاله دانو لکه غنم او اور بشی اوجواری وغیره او په نزد دغیر احنافو باندی پر قلیل اوکثیر باندی انسان په حد کیږی یعنی حد پر قلیل او کثیر باندی جاری کیږی او په نزد احنافو باندی چه دو نه وخوری چه وسکرته ورسیږی نوحد پر جاری کیږی که ترهغه کم ؤبیانهٔ پر جاری کیږی او په شرابو کښی پر قلیل او کثیر باندی جاری کیږی په نزد احنافو دغه مذکور کتابو نه ټول داوائی چه هر نشئی شئی حرام ده لکه رسول اللهﷺ چه وائی **وأنـا انهـاكم عن كل مسكر** یعنی زه تاسوله هر نشئی شی څخه منع کوم او رسول اللهﷺ

(c) ketabton.com: The Digital Library

وای کل مسکر خمرو کل خمر حرام اور رسول الله ﷺ وائی ما اسکر کثیره فقلیله حرام او رسول الله ﷺ وائی ان من العنب خمراً ومن العسل خمرا ومن الزبیب خمرا ومن الحنطة خمرا ومن التمر خمر اوانا انهاکم عن کل مسکر رواه احمد واصحاب السنن النسائی ددغو حدیثو ترجمه مخته ذکر سویده الحافظ الکبیر ابی بکر عبدالرزاق بن همّام الصنعانی رحمه الله علیه دخمر او اشربه په متعلق تقریباً پنځه پنځوس صفحی حدیث لیکلی دی خومونږئی دخوف تطویل په وجه نسوذکر کولائی دهغو حاصل دادی چه رسول الله ﷺ وائی لکه مونږ چه مخته ذکر کړ وچه هر مسکر خمر دی او هر خمر حرام دی اوزه تاسوله هر نشی شئی ځخه منع کوم دهر نشئی شئی قلیل او کثیر حرام ده اوزر به زما امتیان شراب په نوی نومانو پیدا کړی خو هغه ټول خمر دی حرام دی پر دغه طرز ټولی صفحی ډکی دی مصنف عبدالرزاق نمبر (۲۱۰، ج-۹) والله اعلم وعلمه اتم واکمل۔

﴿ المقصد الثانی فی حرمت اکل المسکراة والمفتراة ﴾

دویم مقصد په حرمت دخوراك دمسکراتو او مفتراتو کښې ده دامقصد هم دتیر مقصد په شان متفق علیه ده ځکه په حرمت دمسکراتو او مفتراتو ټول ائمة اربعه او اهل حدیث او کوفین او

(c) ketabton.com: The Digital Library

حـجـازئين او خلف وسلف جمهور ټول متـفـق دی خـولكن په درجه دحرمت كښې اختلاف ده نودا مقصدهم دغسئ متفق عليه ده ځكه چـه پـه حـرمـت دمسـكـراتـو او مـفتراتو متفق ؤنو پر حرمت دخوراك دمسـكـراتوا ومفتراتو به په طريقه اولى سره متفق وی ځكه داسی شئ نستـه چـه حـرام دی وی او خـوراك دی جـائـز وی ولوكی داحرمت دنـجـائسـت پـه وجـه نـوی بـلـكه دمسكرة يا مضرة په وجه وی ځكه دالازمه نده چه كه يوشئ حلال ؤنو خوراك بی هم حلال وی بلكه يو شئ دحلال وی مگر خوراك دی حرام وی حرمت دی ده يوبل شئ پـه وجـه وی لـكه ضرر اوسكر وغيره مثلاً اودالازمه ده چه كه يوشئ حـرام ؤ خـوراك بـی هـم حـرام وی ماسوی له حالت اضطراری اوهغه ځانته مسئله ده نولدی وجه مونږ وايو چه دا مقصد هم متفق عليه ده پر حرمت دخوراك يه ټول علماء متفق دی كڅحه هم دتير مقصد دذكر كـو لـو پـه وجـه ددی مقصد دبيانو لو ضرورة نوؤ خولكن پدی مقصد كښې يوڅه داسـی دلائـل اوعبـارـة ؤ چـه هـغـه ددی جديد عصر تر منشياتو پوری تعلق لری نولدی وجه مونږ دغه مقصد ځان ته يومقصد وبلئ۔

﴿ لقد زعم بعض الفساق ﴾

ان البيـرـة حـلال شـر بهـا لانهما من مأ الشعير وكذلك نقيع

(c) ketabton.com: The Digital Library

البلح (العرقی) وخمیر الخبز الشعیر (البوظة) ونبات (القات) و(الحشیش) و(الفتکه) زعموان هذه المشروبات وغیرها من المخدراة حلال شر به بحجة ان هذه المشروبات لم تکن فی عصر الرسول ﷺ ولم یرد نص بتحریمها بعض فاسقانو داگمان کړی ده چه دبیر څښل حلال دی ځکه دا داور بشوله او بو ځخه جو ړیږی اودغه رنگه عرقی چه یو قسم دشرابو ده یعنی هغه شراب دی چه کچه خرما په هغه خپل طرز خمیره کړی کم وخت سی چه شراب سی بیالږ او به ورگڈی کړی ودغه ته عرقی وائی اودغه رنگه البوظة داهم یو قسم شراب دی چه له اور بشویه جوړه وی اودغه رنگه القات دایو وابنه ده چه پا ڼی یه ژو ولی کیږی په کثیر کښی کسل اوستی ښته په قلیل کښی نسته چه په پاکستان کښی پان ورته وای یعنی دا یو قسم پان ده او یو قسم پان دتنبول له پاڼو جو ړه وی په هغه کښی نشه نسته په شرط ددې چه نورنشئی شیان نکړی په گڈ اودغه رنگه حشیش یعنی چرس او فتك چه یو قسم نشه ده دوی داگمان کړی ده چه دغه مشروبات اودغه رنگه نور مخدرات ددغو څیښل او خوراك حلال ده ځکه دغه مشروبات نۀ درسول الله ﷺ په زمانه کښی ۏ او نه ئی په تحریم باندی نص واردسویده وقد اجتمعت کلمة العلماء علی تحریم هذه

(c) ketabton.com: The Digital Library

المشروبات وغيرها من المخدراة المحدثة مثل الحشيش والا
فيون وغيرهما وقد صدرة الفتوى من فضيلة الاستاذ الاكبر
مفتى الديار المصريه نشرت فى مجلة الازهر فى عدد شعبان
سنه ١٣٦٠ نلخصها هنا لعموم الفائده حتى ينتفع بها
الجميع ويقنع بها من فى قلبه شك اوريب فى حرمتها فنقول
انه لايشك شاك ولايرتاب مرتاب فى ان تعاطى هذا المواد
حرام لانها تؤدى الى مضار جسمية ومفاسدة كثيرة فهى
تفسد العقل وتفتك بالبدن الى غير ذلك من المضار
والمفاسد الخطيرة فلا يمكن ان تأذن الشريعة بتعا طيها مع
تحريمها لما هوا قل منها مفسدة واخف ضرراً ولذلك قال
بعض علماء الحنفية (ان من قال بحل الحشيش زنديق
مبتدع) شامى (٤٥٨، ج-٦) وهذا منه دلالة على ظهور حرمتها
ووضوحها وانه لما كان الكثير من المواد يخامر العقل
ويغطيه ويحدث من الطرب واللذت عند متنا ولها كانت دا
خلة فيما حرمه اَللّٰه (جلّ جلاله) تعالىٰ فى كتابه العزيز
وعلى لسان رسول الله ﷺ (من الخمر) (والسكر) او په
تحقيق سره دعلماء كلمة جمع سويده پر تحريم ددغو مشروباتو
اودغه رنگه پر نورو عصريه ؤ مخدراتو لكه چرس او افيون اوغيرهما

(c) ketabton.com: The Digital Library

او دغه رنګه له اوستاذ اکبر مفتي ديار المصر څخه فتوی صادره سویده په میاشت دشعبان سنه ۱۳۶۰ کښې مونږ دعام فائدی لپاره دهغه خلاصه بیانه ؤ ترداسی حده چه ټول خلق فائده ورباندی واخلی او دهغه چاء چه په زړه کښې ئی شك اوریب وی په حرمت ددغو شیانو کښې هغه شك اوریب ئی له زړه ورباندی وخیږی نومونږ وایو چه شاك او مرتاب دی شك اوریب نهٔ کوې پدی کښې چه تعاطی ددغو موادو یعنی شمول اوتناول اخذ و ګرفت خوراك او څښاك ددغو مواد و حرام ده ځکه دا مفضي دبدن وضرر اوډ یرو مفاسدوته ده ځکه دغه اشیاء عقل فاسده وی او بدن ته ستي ورپیښه وی دغه رنګه نور ضررونه اوغټ غټ فسادونه صورة ته ورپیښنه وی نودا امکان نهٔ لری چه شریعة مطهرهٔ دی دهغه شئی حرام دتناول او شمول اجازه و کړی چه هغه دی تر دغو موادو په فساد کښې کم وی او په ضرر کښې سپك وی نود دغو اجازه خو په طریقه اولی سره نهٔ کوی نولدی وجه بعض علماء احناف وائی کوم څوك چه دحشیش په حلت باندی قول کوی هغه زندیق او مبتدع ده شامي (نمبر ۴۵۸، ج-۶) دغه قول پر ظاهر او واضح حرمت ددوی باندی دلالت کوی او بل داسی ډېر مواد چه هغه عقل خمیره کوی اوعقل پوټه وی او په وخت دشمول اوتناول کښې خوشحالي اوخوند پیدا کوی هغه په هغه شیانو کښې چه اَللّٰه

(c) ketabton.com: The Digital Library

(جلّ جلاله) په کلام عزیز کښې حرام کړی دی داخل دی او په هغو کښې داخل دی چه اَللّه (جلّ جلاله) درسول اللهﷺ په ژبه حرام کړی دی چه هغه عبارة له خمراو سکر څخه ده۔

﴿ قال الشیخ الاسلام ابن تیمیّه فی کتابه (السیاسة الشرعیة) ﴾

ماخلاصته ان الحشیش حرام یحد متناولها کما یحد شارب الخمر وهی أخبث من الخمر من جهة انها تفسد العقل والمزاج حتی یصیر فی الرجال تخنث ودیاثت وغیر ذلك من الفساد وانها تصدعن ذکر الله وعن الصلوة وهی داخلة فیما حرم الله ورسوله من الخمر والسکر لفظاً او معناً شیخ الاسلام ابن تیمیّه په خپل کتاب سیاسة الشرعیة کښې ویلیّ دی خلاصه ئی داده چه حشیش چرس حرام دی څکو نکی ئی داسی په حد کیږی لکه شراب څیښو نکی چه په حد کیږی او دا حشیش تر شرابو هم بد دی لدی وجه چه دغه عقل او مزاج فاسده وی حتی په سړی کښې نرښځی توب او دؤث توب پیدا کوی او لدی ماسوی نور فسادونه هم پیدا کوی او انسان دخدای (جلّ جلاله) له یاده بنده وی او له لمانځه ئی بنده وی نودا داخل دی په هغه شئی کښې چه اَللّه (جلّ جلاله) او دااَللّه (جلّ جلاله) رسول حرام کړی دی چه هغه عبارة ده له خمر اوله سکر څخه یعنی داشیان یا داخل په لفظ دخمر کښې دی

(c) ketabton.com: The Digital Library

یا یه حکم دخمر ده قال ابو موسیٰ اشعری رضی الله عنه یا رسول

افتنافی شرابین کنا نضعهما باالیمن البتع وهو العسل ینبذ

حتی یشتد والمزر وهو من الذرة والشعیره ینبذ حتی یشتد

قال وکان رسول الله ﷺ قد اعطی جوامع الکلم بخواتمه

فقال (کل مسکر حرام) رواه البخاری والمسلم ابو موسی اشعری رضی

الله عنه وویل یا رسول الله ﷺ وموږ ته فتوی راکړه په دو شرابو

کښې چه هغه موږ په یمن کښې جوړه وو یو قسم بتع دی هغه

شراب دی چه عسل نبیذ کړی تر داسی وخته چه سخت سی او بل

قسم مزر دی هغه بیا جواری او اوربشی نبیذ کړی یعنی په هغه خپله

طریقه ئی سره خشتی کړی تر داسی وخته چه سخت سي او ویلی

دی چه رسول الله ﷺ دداسی کلمو خاوندؤ چه یوْ کلمه به ئی وویله

تر پایه به دغه کلمه وخپلو افرادو ته ور شاملیده نورسول الله ﷺ په

جواب کښی ورته وویل **کل مسکر حرام** یعنی هر نشئی شئی حرام

ده که داغه شرابین وی او که نور نشئی شیان وی رواه البخاری ومسلم

وعن النعمان بن بشیررضی الله عنه قال قال رسول

الله ﷺ ان من الحنطة خمرا ومن الشعیر خمرا ومن الذبیب

خمرا ومن التمر خمرا ومن العسل خمرا وأنا انهی عن کل

مسکر رواه ابو داؤد وغیره نعمان بن بشیررضی الله عنه وای چه رسول

(c) ketabton.com: The Digital Library

الـله ﷺ وویل چه له غنمو خمر وی او له اور بشو خمروی او له وشکو خـمـروی او لـه خـرما خمروی او له عسلو خمروی اوزه له هر مسکره نهـی او منع کوم یعنی تخصیص ترشئی پوری نه لری **وعن ابن عمر رضـی الـلـه عـنهـمـا ان الـنبـی ﷺ قال کل مسکر حرام وفی روایة کـل مسـکر خمرو کل خمر حرام رواهما مسلم** دحضرت عـمر رضی الله عنه زوی وائی چه نبی علیه السلام وویل چه هر نشئی شـئی حرام ده او په بل روایت کښی وائـی چه هر نشی شئی شراب ده او هـر شـراب حـرام ده نـونتیـجه ئی داسوه چه هر نشئی شئی حرام ده **وعـن عـائشة رضـی الـلـه عنها قالت قال رسول الله ﷺ کل مسـکـر حـرام ومـا أسکر الفرق منه فملأ الکف منه حرام قال الترمـذی هـذا حـدیـث حـسـن والفرق مکیال یسع ستة عشر رطـلا ومـعـنـاه مـا اسـکر کثیره فقلیله حرام حضرت عـائشه رضی الله** عـنها وائی چه رسول الله ﷺ وویل چه هر مسکر حرام ده او هـر هـغـه شئی چه فرق ئی مسکر وی له هغه شئی څخه یوموټ هم حـرام ده فـرق هـغـه پیـمـانـی تـه وائی چه په هغه کښی شپاړس رطل ځائیږی شپـارس رطل اوه کلو یو څه بالا کیږی حـاصل ئی دادی هر هغه شی چه ډیرئی مسکر وی دهغه لږهم حرام ده یعنی ولو که ئی دغه لږمسـتکـر نـهٔ وی هـم دغـه لږ حـرام ده **وروی اهـل الـسـنـن عـن**

(c) ketabton.com: The Digital Library

النبیﷺ من وجوه أنه قال (ما أسكر كثيره فقليله حرام)
صححه الحفاظ اهل السنن له رسول اللهﷺ دغه حدیث شریف په نورو وجهو هم روایت کړی ده دی وائی چه رسول اللهﷺ وویل دهر هغه شئی چه ډیرئی مسکر وی دهغه شئی لږهم حرام ده حافظانو مبارکانو ودغه حدیث شریف ته صحیح ویلی ده **وعن جابررضی الله عنه ان رجلاً سأل النبیﷺ عن شراب یشربونه بأرضهم من الذرة یقال له المذر قال أسكر هو قال نعم فقال كل مسكر حرام** حضرت جابر رضی الله عنه وای چه یوسړی له رسول اللهﷺ څخه دیو قسم شرابو پو بنته وکړه چه هغه دوی په خپل وطن کښی څیښل او هغه ئی له جوارو څخه جوړ ول دهغو نوم مزرؤ رسول الله په جواب کښی ورته وویل دغه شراب مسکر دی؟ دا سړی ورته وویل هو مسکردی رسول اللهﷺ ورته وویل هر مسکر حرام ده او دا رسول اللهﷺ پسئی وویل **ان على الله عهد المن يشرب المسكر ان يسقيه من طينة الخبال قالوا يا رسول الله ماطينة الخبال قال عرق اهل النار او عصارة اهل النار**
رواه مسلم او رسول اللهﷺ وویل کم څوك چه مسکراة څیښی اَللّٰه (جل جلاله) دا عهد کړی ده چه وه هغه ته به له هغه فاسدی خټی او بیدل ورکوی صحابه کرامو وویل یا رسول اَللّٰهﷺ هغه کمه خټه ده

(c) ketabton.com: The Digital Library

رسـول الله ﷺ ورته وويل هغه د دوز خيانو وينی او يا خوله يعنی چه په
دغـو جوړه وی او يـا ښخخول ددوز خيـانـو يـعنـی ددوز خيـانو وينی
اوخـونـاب چه په كوم ځائی كښی جمع كيږی اَلـلّـه (جلّ جلاله) له
هـغـو او بيـدل وركـوی اَلـلّه (جلّ جلاله) دی ټول مسـلـمـانان ځينی
وساتی وعن ابن عباسرضی الله عنه عن النبی ﷺ كل مخمر
وكـل مسكر حرام رواه ابو داؤد (والـمـخمر) ما يغطی الـعقل ابن
عبـاس رضـی الـلـه عنه له نبی ﷺ ځخه روايت كوی چه هر مخمر او
مسـكـر حـرام ده مـخـمـر هـغـه شـی تـه وائـی چـه عقل مغلوبه كوی
والاحـاديـث فـی هـذالبـاب كثيـرـة جـمع رسول اللـه ﷺ بما
اوتيتـه مـن جـوامـع الكلم كل ماغطی العقل وأسكرولم يفرق
بيـن نـوع ونـوع ولا عبـرـة لـكو نه مأ كولًا او مشروباً وكل
ذلك حـرام وحدوثها بعد عصر النبی ﷺ والائمة لم يمنع من
دخـولهـا فـی عـمـوم كلام رسول الله عن المسكر فقد حدثت
أشـربة مسـكرة بعد النبی ﷺ وكلها داخلة فی الكلم الجوامع
مـن الكتاب والسنة پـدی باب أحاديث ډير دی خـو رسول الله ﷺ
هـر هـغه شئی چه عقل پوټه وی او نشه راولی جمع كړی دی په خپل
كلام كښی پـدی سبـب چـه رسـول الـلـه ﷺ جوامع الكلم ؤ يعنی هر
كـلمه ئی جامع وه لكه (كل مسكر حرام مثلاً) اود مسكراتو دانو

(c) ketabton.com: The Digital Library

اعـو میانځ کښې فرق نده کړی چـه فـلانـی قسم حرام او فلانی قسم
حـلال أو مأکول او مشروب لره هم اعتبار نسته نودغه مسکرات ټول
حـرام دی دمـحمد مصـطفیٰ ﷺ تر زمـانـه ورسته پیدا سویدی او ائمة
کرام رضوان الله عنهم اجمعین هم دامنع نده کړی چه دغه مسکرات
درسول الله ﷺ پدغه عام قول کښې ندی داخل چه کل مسکر حرام
نـودغه منشیات چه درسول الله ﷺ ترزمانه ورسته پیدا سویدی داټول
دقـرآن و حدیث پدغه جامع کلماتو کښې داخل دی چه انما الخمر
او مسکردی بیان ئی مخته په کرا توتیر سویده وقد تکلم ابن تیمیّه
رحـمـه الـلـه عـلیـه عـن الـحشیثة غیـر مرة فی فتا واه فقال
مـاخـلاصة هـذا الـحشیثة الـمـلـعونة هی وآکلو ها ومستحلها
الـمـوجبة لسـخـط الـلـه تـعالیٰ وسخط رسوله وسخط عبادة
الـمـؤمنین المعرضة صاجها لعقوبة الله تشتمل علی ضرر فی
دیـن الـمرء وعقله وخلقه وطبعه وتفسد الامزجة حتی جعلت
خـلـقـا کثیـراً مـجانین وتورث من مهانة آکلها ود ناوة نفسه
وغیـر ذلك مـالا تـورث الـخـمـر ففیها من المفاسد مالیس فی
الـخمر فهی بـالتحریم اولی وقداجمع المسلمون علی ان السکر
مـنهـا حـرام ومن الستحل ذلك وزعم آنه حلال فانه یستتاب
فـان تـاب والا قتـل مـرتدا لایصلی علیه ولا یدفن فی مقابر

(c) ketabton.com: The Digital Library

المسلمین وان القلیل منها حرام ایضاً بالنصوص الدالة علی تحریم الخمر (وتحریم کل مسکر) امام ابن تیمیه ډیر ځله په خپله فتاوی کښی دحثیشو بیان کړی ده ذهغه خلاصه داده چه دغه حثیش او ددوی خوړونکی او مستحل ټول ملعون دی او دغه حثیش موجب دخدای (جلّ جلاله) دغضب او د رسول الله ﷺ دغضب او دمؤ منانو دغضب دی اودغه حثیش د سړی دین ته ضرر رسوی اوعقل ته ئی ضرر رسوی او طبعیت ته ئی ضرر رسوې او دانسان صحت فاسده وی حتی ډیر خلق ئی لیونیان کړې او دغه منشیات داسی شئی په میراث ورکوی چه هغه شئی شراب ئی هم نه ورکوې مثلا خوراك خوار اوحقیر او خوړونکی خسیس او ذلیل وې او په دغه منشیاتو کښی چه کوم مفاسد دی هغه په شرابو کښی هم نسته نولدې وجه دامنشیات په تحریم سره اولی اولائق دی او مسلمانانو اجماع کړی ده پردی باندی چه ددغو حثیشو نشه حرام ده او که چاء حلال وبلل چه دغه حلال دی هغه ذی تو به وکاړی پر دغه خپل گمان که ئی تو به وکښه خو فبیها والنعمة اوکه ئی نه وکښه هغه مرتدده قتل دی سی دجنازی لمونځ دی نه ورکوی او مسلمانانو په مقبره کښی دی نهٔ

(c) ketabton.com: The Digital Library

دفن کوی اولدغه نشی ځخه لرهم دغسی حرام ده لکه ډیر په واسطه دهغو نصوصُ چه هغه دلالت پر تحریم دخمر کوی او پر تحریم دهر مسکر۔

وقد تبعه تلميذه الامام المحقق ابن القيم رحمه الله عليه

فقال فی کتابه (زادالمعاد) ماخلاصته ان الخمر يدخل فيها كل مسكر مائعاً كان او جامدا عصيراً أو مطبوخاً فيدخل فيها لقمة الفسق والفجور ويعنى بها الحشيشة لان هذا كله خمر بنص رسول الله صلى الله عليه وسلم الصريح الذى لامطعن فى سنده ولا اجمال فى متنه اذ صح عنه قوله كل مسكر خمرو صح عن اصحابه رضى الله عنهم الذين هم اعلم الائمة بخطابه ومراده بأن الخمر ماخمر العقل على آنه لولم يتناول لفظه صلى الله عليه وسلم كل مسكر لكان القياس الصحيح الصريح الذى استوى فيه الاصل والفرع من كل وجه حاكما بالتسوية۔ بين انواع المسكر فالتفرقه بين نوع ونوع تفريق بين متماثلين۔ من جميع الوجوه او دامام ابن تیمیه شاگرد امام

(c) ketabton.com: The Digital Library

محقق ابن القیم رحمه الله علیه په خپل کتاب زادالمعاد کښې ویلی دی خلاصه ئی داده چه په خمر کښې هر مسکر داخل ده نرم وی او که وچ وی عصیر وی او که پوخ کړی سوی وی نوهغه دفسق او دفجور گوله هم پکښې داخله ده پدی سره زموږ چرس مراد دی ځکه داټول شراب دی په حدیث درسول الله ﷺ سره هغه داسی صریح حدیث ده چه نه ئی په سند کښې ترطعن او تهمت لاندی کس سته او نه ئی په متن کښې اجمال سته ځکه صحیح داقول له رسول الله ﷺ څخه نقل سویده **(کل مسکرخمر)** اوصحیح داقول له صحابه کرام رضی الله عنهم څخه نقل سویده **(الخمر ماخمر العقل)** اوصحابه کرام رضی الله عنهم هغه کسان دی چه تر ټول امت په خطاب او مراد درسول الله ﷺ شه پوهیدل او که بالفرض والتقدیر درسول الله ﷺ دغه **کل مسکر** شامل نسی دغه حشیشو وغیره لره نوبیابه هغه قیاس صحیح وصریح چه په هغه کښې اصل و فرع من کل وجه برابروی هغه به حاکم سی پر تسویه او برابر تیا داقسامو دمسکر نو په میانځ داقسامو دمسکر کښې تفرقه کول

(c) ketabton.com: The Digital Library

داتفرقه ده په میانځ دمتماثلین کښې من کل وجوه اوداباطیله ده ځکه
قیاس وائی ودیته. چه په اصل کښې یو حکم وسی دیو علت په وجه
نوبیا چه هغه علت په فرع کښې موجود سی هغه داصل حکم
ورباندی کیږی حاصل ئی داده چه که چیری ددغو منشیاتو حرمت
چه په حدیث شریف سره نسی ثابت په قیاس سره له شك خلاص
ثابت ده **وقال صاحب (سبل السلام شرح بلوغ المرام) أنه**
یحرم ماأسکر من ای شئی وان لم یکن مشروباً کا الحشیشة
دسبل السلام شرح بلوغ المرام صاحب ویلی دی هغه شئی چه
مسکروی هغه که له هر شئی څخه وی حرام ده کڅه هم مشروب نه
وي لکه حثیش **ونقل عن الحافظ ابن حجر ان من قال ان**
الحشیشة لاتسکروانماهی مخدر مکابر فانها تحدث ماتحد ثه
الخمر من الطرب والنشوة له حافظ ابن حجر څخه نقل سویده
هغه څوك چه وای حثیش مسکرندي یعنی نشه او مستی نه لری بلکه
مخدر دی یعنی سستی او کهالی صرف لری دغه دعوه بلا دلیله ده
ځکه لدغو چرسو هغه څه پشی ږی کم څه چه له شرابو پیښی ږی

(c) ketabton.com: The Digital Library

چه هغه عبارة له خونداوله خوشحالي ځخه ده۔

﴿و نقل عن ابن بيطار من الاطباء﴾

ان الحشيشة التى توجد فى مصر مسكرة جداً اذا تناول الانسان منها قدر درهم او درهمين وقبائح خصالها موجودة فى الافيون وفيه زيادة مضار له ابن بيطار طبيب ځخه نقل راغلى ده وائى هغه حثيش چه په مصر كښنى پيدا كيږى هغه ډير مسكردى هغه وخت چه انسان يودرهم يادوه درهم ځينى وخورى اوقبيح بدخصلتو نه ئى ډيردى بعض علماؤ يوسل شل ١٢٠۔ دينى او دونيا وى ضررونه شميرلي دى او هغه بدخصلتو نه ئى په افيونو كښنى موجود دى او افيون تر دوى زيات ضرر مندى وما قاله الشيخ الاسلام ابن تيمية وتلميذه ابن القيم رحمه الله عليه وغير هما من العلماء هوالحق الذى يسوق اليه الدليل وتطمئن به النفئس وأذقد تبين أن النصوص من الكتاب و السنة تناول الحشيش فهى تناول الافيون ايضاً الذى بين العلماء انه اكثر ضرراً ويترتب عليه من المفاسد مايزيد على مفاسد

(c) ketabton.com: The Digital Library

الحشيش وتناول ايضاً سائر المخدرات التى حدثت ولم تكن
معروفة من قبل اذهي كا الخمر من العنب مثلاً فى انها تخامر
العقل وتغطيه وفيها ما فى هذه الخمر من مفاسد و مضار
وتزيد عليها بمفا سدأخرى كما فى الحشيش بل افظع
واعظم كما هو مشاهد ومعلوم ضرره ولا يمكن ان تبيح
الشريعة الاسلامية شياءً من المخدرات ومن قال بحل شئى
منها فهو من الذين يفترون على الله الكذب او يقولون على
الله مالا يعلمون هغه چه شيخ الاسلام ابن تيميه او دهغه شاگرد ابن
القيم او نورو علماء له دوى ماسوى چه کم څه ویلي دی هغه حق ده
داسی حق چه ددليل مطابق ده او دنفس اطمینان وربانذی کیږی او
پدی وخت کښي په تحقيق سره داشکاره سوه چه هغه نصوص له
قرآن او حديث څخه چه حشيشو ته ورشا ميلږی هغه نصوص دغه
رنگه افیونو ته هم ورشا میلږی هغه افيون چه علما ئوئی بیان کړی ده
چه تر حشيشو ډير ضرر منددی اوکم مفاسد.چه په افیونو مرتب دی
هغه ترمفاسدو دحشیشوزیات دی اودغه رنگه دغه نصوص ټولو

(c) ketabton.com: The Digital Library

مخدراتو ته ورشا میلږی هغه مخدرات چه ؤس پیدا سویدئ او مخته
چاء نـهٔ پیزندل ځکه دغه مخدرات لکه د انگورو شراب داسی دی په
خمیره توب او پوټیدل دعقل کښی او هغه مفاسد اؤ مضاږ چه په
شرابو کښی دی هغه مفاسد پدغه مخدراتو کښی موجود دی او پدی
مخدراتو کښی داسی مفاسد دی چه هغه دحثیشو تر مفاسدوهم
زیات دی بلکه پدی مخدراتو کښی ډیر بد اوډیرغټ مفاسد دی لکه
څنگه چه هغه بالمشاهده دی او دهغو ضرر معلوم ده او دا امکان نهٔ
لری چه شریعة اسلامیه دی یوشئی له مخدراتو مباح کړی اوهغه
څوك چه یوشئی له دغو مخدراتو حلال بولی هغه له هغو کسانو ده
چه پر اَللّٰه (جلّ جلاله) باندې دروغ تړی او یا پر اَللّٰه (جلّ جلاله) باندی
قول کوی په هغه شئی چه دوی علم نهٔ په لری **وقد سبق أن قلنا**
ان بعض علماء الحنفية قال ان من قال (بحل الحشيشة
زنديق مبتدع) واذا كان من يقول بحل الحشيشة زنديقاً
مبتدع فاالقائل بحل شئی من هذا المخدرات الحادثة التی
هی اكثر ضرراً واكبر فساداً زنديق مبتدع ايضاً بل اولی
بأن يكون كذلك دامخته مونږ ذکر کړو چه بعض عالمانو داحنافو

(c) ketabton.com: The Digital Library

ویلی دی هغه څوك چه دحثیشو په حلت باندی قول کوی هغه زندیق اوبدعت کونکی ده نو هغه څوك چه ددغو نویو مخدراتو په حلت باندی قول کوی چه دهغو ضرر تر حثیشو زیات ده اوفسادئی ترحثیشو غټ ده هغه هم زندیق مبتدع ده بلکه اولی وبهتره داده چه دغه کس دی زندیق مبتدع سی **وکیف تبیح الشریعة الاسلامیه شیاءً من هذه المخدرات التی یلحق ضررها البلیغ بالأمه افراداً وجماعات مادیاً وصحیاً وأدبیاً حیث ان مبنی الشریعة الاسلامیة علی جلب المصالح الخاصة اوالراجحة وعلی رده المفاسد والمضار کذلك** او څنگه به شریعت اسلامی یوشئی لدغو مخدراتو مباح کړی هغه مخدرات چه دهغه ضرر بلیغ دأمت په هر فرد او جماعت پوری پیوسته کیږی من حیث الماده او صحت و آداب ته نۀ گوری چه دشریعت اسلامی بنیاد پر جلب دمصالحو خاصه ؤیارا حجه باندی ده او په رد دمفاسد واومضار باندی هم دغه رنگه ده یعنی په کم شئی کښی چه مصلحت خاصه او یارا جحه وی هغه ته شریعة اسلامی جواز ورکوی او په کم شئی کښی چه فساد او ضرروی هغه منع کوی **وکیف یحرم الله سبحانه تعالی العلیم الحکیم الخمر من العنب مثلاً کثیرها وقلیلها لمافیها من المفسدة ولان قلیلها داعٍ الی کثیرها**

(c) ketabton.com: The Digital Library

وذريعة اليه ويبيح من المخدرات مافيه هذه المفسدة ويزيد عليها بما هوا عظم منها واكثر ضرراً للبدن والعقل والدين والخلق والمزاج هذالحكم لايقوله الارجل جاهل بالدين اسلامي اوزنديق مبتدع كما سبق القول به فتعاطى هذه المخدراة على اى وجه من وجوه التعاطى من أكل اوشرب اوشم اواحتقان حرام باجماع الأمة اوځنګه الله (جلّ جلاله) سبحانه دانګورو شراب مثلاً حرام کړی دی لږ او ډیر ځکه په دوی کښې فساد ده او لږئی داعی د ډیروده او ذریعه وسبب د ډیرودی او مخدرات دی مباح کړی هغه مخدرات چه په هغو کښې دغه فساد وی او ضرر دی وبدن وعقل ودین وطبعیت ته تر شرابوهم زیات وی دغه حکم یعنی چه شراب دی حرام وی او مخدرات دحلال وی نهٔ کوی مګر هغه څوك ئی کوی چه په دین اسلامی ناخبره وی اویازندیق مبتدع وی لکه څنګه سی داخبره مخته تیره سوه نوشمول ددغو مخدراتو په هره وجه دوجهو دشمول یعنی خوراك اوڅښناك بوئی دل اوڅخه ول حرام ده په اجماع دامة باندې۔

﴿ان اعداء الاسلام یر وجون الحشیش﴾

وغیره من المخدرات بقصد اضعاف شباب الأمة الاسلامیه وضیاع مالها ورجولتها وفتل شهامتها وافساد عقول رجالها

(c) ketabton.com: The Digital Library

حتـى تستـمـر فـى التأخر عن مصاف الامم المتقدمه ويتغلب
علـيهـا الاجـانب ويقهر الاعداء ويستعمرون بلادهم كما تفعل
اسـرائيـل مـن تـرويـج الـحشيش والافيون بين بلاد العربية
بـقـصد هلاكها ولو ان الناسُ فهموا هذالحكم الشرعى ووعوه
وعـمـلـوابـه واعـرضـوا عـن تـعـاطـى هذه المخدرات وتلك
الـمسكـراة لحفظنا على الأمة شبابها وقوتها وعزها وكرامتها
وحـريتها واستقلالها الفقه على المذاهب الاربعه نمبز ۳۹، ج-۵ داسلام
دشـمـنان حشيش او نور مخدراة پدى قصد رواجوى چه دأمت ځوانان
ضعيف کړی او مـال ئـی ورضائع کړی اومـر دانيت ئی ورختم کړی
او هيبـت وقوة ئی ورمات کړی او عـقـلـو نه ئی ورفاسد کړی حتي په
آخير کښی دامـت متـقـدمـه لـه نـقش او قدم ځخه ئـی خطا کړی او
بيـگـانه ورباندی غالبه کړی او دشـمن ورباندی قوی کړی اوښارونه
ځيـنى قبضه کړی لکه څنگه چـه اسـرائيليا نو حشيش او افيون په عربو
ممالکو کښی روا جـول پـه قصد دهلاکت دعربو نوکه چيری خلګ
پـدی شرعی حکم باندی پوه سی او ويساتي او عمل ورباندی و کړی
اولـدغـو مـخدراتو او مسکراتو ځخه اعراض وکړی نـودأمت ځوانان
أوقوة وعـزت وکـرامـت وحـريت وأستقلال به وساتی **أكل الافيون**
وجلـد الـخشـخـاش حـرام لانه يفسد العقل والمزاج وينشئى

(c) ketabton.com: The Digital Library

الغفلة فتاوى شامي نورالهدي ص٤١٦ دافيونو او دخشخاش د پټو کی خوراك حرام ده ځکه عقل او طبعیت فاسده وی او غفلت پیدا کوی۔

والخلاصته ان جميع المخدراة الحادثة

من قرون بعد القرون الستة الأولى حرام كالخمر لمخامر تها العقل وتغطيتها اياه وفيها مفاسد الخمر ومضاره وتزيد عليها فهى اكثر ضرراً واكبر فساداً من الخمر لانها تضر الأمة ضررا بليغاً وافراداً وجماعات مادياً وصحياً وأدبياً ولا شك بأن الشريعة الاسلامية تحرم المفاسد والمضار وتجيز مافيه مصالح حقيقة خالصة أوراجحةً واما مايز عمونه من مصالح ومنافع فهى وهمية خادعة حاصل ئی داده چه ټول هغه مخدرات چه له شپاړ پیړیو ورسته پیداسویدی حرام دی لکه شراب ځکه دغه مخدرات هم عقل خمیره کوی اوپو ټه وی او پدغه مخدراتو کښی هغه مفاسداومضار دی کم چه په شرابو کښی دی بلکه ضرر یه ترشرابو ډیرده او فسادیه دترشرابو غټ ده ځکه دغه مخدرات وأمة مسلمة ته ضرر بلیغ رسوی وهر فرداوجماعت ده من حیث الماده وصحت وأدب اوپدی کښی هیڅ شك نسته چه شریعة اسلامیه مفاسد او مضار حرامه وی او اجازه ور کوی وهغه شئی ته چه په هغه کښی حقیقةً مصلحت وی خالصاً اویاراجحاً او هغه څوك چه

(c) ketabton.com: The Digital Library

داګمان کوی چه پدغه مخدرات کښې مصلحت او نفع ده هغه محض وهم او دوکه ده الفقه الاسلامی ص۵۵۱۶، ج-۷ مخته په کراتو اومراتو باندی داخبر ذکر سوه چه هر نشه دار شئی حرام ده اوخوراك يه هم حرام ده داقول دامام محمد رحمه الله عليه تعالیٰ ده اوداقول ټولو فقهاً رحمه الله عليه مفتی به ګرزولی ده۔

﴿ وحرمها محمد مطلقاً وبه يفتی ﴾

شامی ص۲۹۲، ج-۵ ، **والكل حرام عند محمد وبه يفتی ردالمختار** ص۴۵۶، ج-۶، اوداخبره هم مخته ذکر سوه چه حرمت داشيأ موقوف پر سيلان باندی نده لکه څنګه چه علامه حصکفی رحمه الله عليه ليکلی دی شامی ص۴۵۷، ج-۶، کتاب الاشربة **ويحرم أكل البنج والحشيشة والأفيون لانه مفسد للعقل ويسد عن ذكر الله وعن الصلوة** درالمختار علی هامش ردالمحتار ص۳۹۴، ج-۵، دبنګو او دچرسواودأ فيونو خوراك حرام ده ځکه دغه شيان مفسد عقل لره دی اوانسان دخدای (جلّ جلاله) له ياده اوله لمانځه څخه بنده وی **قال العلامة الحرار اليمنی رحمه الله عليه ولايجوز أكل البنج ولحشيش والافيون وذلك كله حرام الجوهرة النيرة** ص۲۷۰، ج-۴، ومثله فی خلاصة الفتاوی ص۲۰۵، ج-۴، کتاب الاشربة **قال العلامة شمس الدين**

(c) ketabton.com: The Digital Library

محمد بن عبدالله التمر تاشی رحمه الله علیه ویحرم أكل البنج والحشيشة والافيون لكن دون الحرمة الخمر تنویر الابصار على صدر ردالمحتار ص۴٥٧، ج-٦، كتاب الاشربة ومثله في فتاوى قاضیخان علی حامش الهنديه ص۲۳۱، ج-۳، ومثله في الفتاوى الكاملية ص۲۷۰ كتاب الاشربة فتاوى حقانيه ص٤٣٥، ج-٦، بعض اهل علم ليكلى دى كه چاء دبهنگو اوحشيشو وغيره پر حلت باندى فتوى وكړه علامة ابن تيمية هغه دحلال ويلو والاته كافر ويلى ده ترداسى حده چه نجم الدين زاهدى داسى سړى مباح القتل بنودلى ده درمختار على هامش ردالمحتار ص۲۹٥، ج-٥، الحلال والحرام ومثله في الفتاوى محموديه للمفتى محمود الحسن رحمه الله عليه وأما الاشربة المتخذة من الشعر أو الذرة او التفاح اوالعسل اذا اشتد وهو مطبوخ او غير مطبوخ فانه يجوز شربه مادون السكر عندابى حنفية وابى يوسف رحمه الله عليه وعند محمد حرام شربه قال الفقيه وبه نأخذ كذا في الخلاصة علمگرى ص٤١٤، ج-٥، هغه اشربة چه له اوربشو يا له جوارو ياله عسلو اوياله سيبانو جوړ سوى وى هغه وخت چه سخت سى پخ كړ سوى او كه نوى پخ كړى سوى دهغو

(c) ketabton.com: The Digital Library

څیښناك جائز ده تر هغه وخته چه حد دسکر ته نهٔ وی رسیدلی په نزد دامام ابو حنفية رحمه الله علیه او امام ابی یوسئف رحمه الله علیه او په نزد دامام محمد رحمه الله علیه باندی حرام ده فقیه رحمه الله علیه وائی چه دغه اخیری قول مفتی به ده **السکر من البنج ولبن الرمكة حرام بالا جماع كذافی** جواهرالاخلاطی علمگری ص۴۱۵، ج-۵ ؛ دبنگواود مادیانی دشیدو نشه کول په اجماع سره حرام ده **ومع نهی ولی الامر عنه حرم قطعاً** درمختار ص۴۶۰، ج-۶، او له کوم شئی څخه چه اولو الامر منع وکړی هغه قطعی حرام ده ځکه خو اتباع یه لازم ده وعن ابی امامة رضی الله عنه

﴿قال قال رسول الله ﷺ﴾

لاتذهب الليالی والايام حتى تشرب طائفة من امتی الخمر ويسمونها بغير اسمها رواه ابن ماجه له ابی امامة رضی الله عنه څخه روایت ده دی وائی چه رسول الله ﷺ وویل شپی او ورځی به نسئی تیری تر هغه وخته پوری چه زماله امته به یوه پارټی شراب څیښنی اونامداره کړی بی وی په بل نامه سره یعنی ترقیامت مخته به

(c) ketabton.com: The Digital Library

زما بعض امتیان داسی نشی کوی چه هغه به عین شراب وی خولکن صرف نوم بی وربدل کړی وي **یشرب الناس من أمتی الخمرویسمونها بغیر اسمها** رواه انسئائی رحمه الله علیه هغه نوی نومان چه په وس وخت کښی پر ایښی دی هغه لکه **افیون البیرة البوظة القات التنكة العرقی وغیره** له مسكرا توڅخه ځکه داثابته سوه چه هر مسکر ته خمر ویل کیږے یعنی که عین خمر نسئی په معنی دخمر کښی خو بالاتفاق دی والله اعلم بالصواب

﴿المقصد الثالث فی اتجار المخدراة والمسكراة﴾

دریم مقصد په تجارة دمخدراتو اومسكراتو كښی ده

دا مقصد مختلف فیه ده په مابین دعلماء رحمه الله علیه کښی امام ابو حنفیة رحمه الله تعالیٰ علیه وائی (خمر) عبارة ده له **عصیر العنب الذی قذف بالزبد** څخه لکه څنګه چه مخته ذکر سو ونورو مسکراتو ته (خمر) حقیقة نۀ ویل کیږی نود نورو مسکراتو حرمت د(خمر) تر حرمت کم ده حاصل ئی داده چه دنورو مسکراتو په قلیل خوراك باندی حد نۀ جاری کیږی تر څو چه سکر ته نوی رسیدلی او

(c) ketabton.com: The Digital Library

په شرابو کښې په قليل او کثير باندې حد جاري کيږي ځکه په شرابو کې علت دحرمت خمريت ده او په نورو مسکراتو کې علت دحرمت مسکريت ده چه سکرته نۀ وي رسيدلی حد نۀ پر جاري کيږي يعنی حـرمـت دخـمر قطعي ذه او مستحيل يه کافرده او بيع يه ناجائزه ده او دنورو مسکراتو حرمت ظني دهـ

او مستـحيـل يـه کـافـرنـده او بيـع يـه جائزه ده دليل پدې قول درسول الـلـهﷺ وائـی (أدرؤو الحدود بالشبهات) حدود په شبهات سره ونړه وي يـعنی په کم شئي کښې چـه شبهه وي قطع او يقين په کښې نوی په هغه حد نسی جاري کيداي نو ددغو مسکراتو خرمت ظني ده قطع او يقنن نسته پکښې نوبيع يه داسې جائز ده لکه دسرقين سرقين کڅه هـم نـجـس دي خـوبيع يه جائز ده ځکه سرقين مال متقوم اومنتفع بها شـرعـاً دی او امام شافعي رحمه الله عليه واي چه خمر تخصيص تريو خـاص مسـکره پورې نۀ لری بلکه هر مسکر ته خمر ويل کيږي لکه څنگه چه زمونږ په اول اودويم مقصد کې پردې بحث وکونو چه خمر ورته ووېل سؤو دخمر مستحيل خو کافر ده او حديه پر قليل خوراك او

(c) ketabton.com: The Digital Library

کثیر باندی جاری کیږی او نفع ورباندی حرام ده او بیع یه ناجائزه ده

دنورو مسکراتو هم دغه حکم ده ځکه هغه هم عین خمر دی اوداهل

دمدنی منوری او داکثر حجازئین او محد ثینوهم داغسی رایه ده او

دغه رنگه امام مالك رحمه الله علیه او امام احمد بن حنبل رحمه الله

علیه هم داغسی وای او له احنافو رحمه الله علیه ځخه

﴿ امام ابو یوسئف او امام محمد رحمه الله علیه ﴾

یه هم دوا ړه بیع دداسی مسکراتو ناجائزه بولی امام ابو حنیفة دبیع

دجواز دا دلیل وائی۔

﴿ انه یقول هذا شراب مختلف فی اباحة شربه ﴾

بین العلماء رحمهم الله فیجوز بیعه کا المثلث وهذا لأنه

لیس من ضرورة حرمة تناول حرمة البیع فان الدهن

النجس لایحل تناوله ویجوزبیعه وکذلك بیع السرقین جائز

وان کان تناوله حراماً والسرقین محرم العین ومع ذلك کان

بیعه جائزاً فکذلك المنصف وما اشبه وبطلان بیع الخمر

عرفناه بالنص الوارد فیه وما عرف بالنص لایلحق به

(c) ketabton.com: The Digital Library

الامـايـكـون فـى مـعـنـاه من كل وجه وهذه الاشربة لست فى معـنـى الـخـمر من كل وجه بدليل حكم الحد وحكم النجاسة فـجـاز بيعهـا بـاعتبـار الاصل مبسوط ۱۹، ج-۱۲ ، امـام ابـو حنيفة

رحـمـه الـلـه عليه وائى چه له عصير العنب ماسوى په داغه نورو اشربۀ ؤكبنى دعـلـمـاء اختلاف ده پـه ځيښلو كښى ددوى بـعض واى چـه ځيښل ئـى جـائـز دى تـرهـغه وخته چه سكر ته نوى رسيدلى او بعض وائـى چـه دقليل او كثير ځيښل حـرام دى لـكـه دعصير العنب نولدى وجـه ئى بيع جائز ده لكه دمثلث چه بيع يه جائز ده مثلث هغه شرابوته واى چـه دانـگـورو له او بوئى جوړ كړى اوبيـا يـه پـه اور باندى جوش كړى دوى حـصى په اور باندى په جوش سره ختم كړى او يوه حصه پاته سى هغه پاته حصى ته مثلث واى او دا خبره ثابته ده ځكه دا لازمه نـده چـه تـناول او شمول وشئى ته كه حرام ؤنوبيع يه بى هـم حرام وى لكه مردار غوړى چـه تـناول ورته حرام ده مگر بيع يه جائزه ده اودغه رنگه خوشاى بيع يه جائزه ده او تناول ورته حرام ده او خوشاى محرم العيـن دى او سـره لـدى بيـع يه جائزه ده او دغه رنگه منصف منصف

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغه شرابو ته وائی چه دانگورو له ابو جوړ سوی وی بیا یه په اورسره
جوش کړی ترثلثین کم ختم سی نصف ته ورسیږی او که نوی
رسیدلی او هغه چه مشابهه وی لده سره لکه جمهوری ونقیع الزبیب
والفضیح والسکر او دخمر دبیع بطلان خو مونږ پیز ندلی ده په نص
سره هغه نص چه په خمر کښی نازل* سویده او هغه شئی چه په نص
سره وپیزندل سی په هغه پوری بل شی نه پیوسته کیږی مگر هغه شئی
پوری پیوسته کیږی چه هغه من کل وجوه دده په معنا سره وی اودغه
اشربه په معنی دخمر من کل وجه ندی په دلیل دحکم دحد او حکم
دنجاست یعنی پر دغو اشربه ؤحدنهٔ جاری کیږی او پر خمر حد
جاری کیږی او دغه اشربه نجس ندی او خمر نجئس دی نولدی وجه
ددغو اشربه ؤبیع جائز ده امام شافعی رحمه الله علیه او ملگری دبیع
دعدم جواز دا دلیل وای **عن انس رضی الله عنه قال لعن**
رسول الله صلی الله علیه وسلم فی الخمر عشرة عاصرها ومعتصرها
وشاربها وحاملها ومحمولة الیه وساقیها وبائعها وأکل ثمنها
والمشتری لها والمشتری له رواه الترمذی وابن ماجه ومشکوة شریف ۲۴۲

(c) ketabton.com: The Digital Library

لـه انـس رضـی تـعـالیٰ عنه څخه روایت ده دی وائی رسول اللهﷺ په شرابو کښی پـر لسو شیانو لعنت ویلی ده پرجو ړه ونکی باندی دځان لپـاره وی او کـه دبل لپاره او پر هغه چا چه دجو ړه ولـو طلب یه کوی دځان لپاره یاد بل لپاره او پر څیښونـکی باندی اوپر باره ونکی باندی اوپـر هـغـه چـا چـه ودتـه وربـاری ږی اوپـر او بیـدونـکـی بـاندی اوپر خـر څیدونــکـی بــانـدی کڅه هــم وکیــل یــادلال وی اوپـر هـغــه پیسوخوړونـکـی بـانـدی هـغـه پیسی چه پدغه بیع سره موجودی سی کڅه هم داخوړنـکی بائع نوی او پر اخیستونکی باندی دڅیښلو لپاره وی کـه دی تـجارة لپاره وی اوپر هغه چاچه دده لپاره اخیستل کیږی

ولا یـحـل لـلـمسلـم بیـع الـخمر ولا اکل ثمنها لان الله تعالیٰ

سـمـاهـا رجسـاً فیـقـضی ذلك نجـاسة العین وفسـادالمـالیة

والتـقـوم کـمـا فـی الـمیتة والـدم ولـحـم الخنـزیـر وقد آمـر

بـالاجتـنـاب عـنهـا فاقتضی ذلك ان لایجوز للمسلم الاقتراب

منها علی جهة التمول بحال وفی الحدیث اووائی چه مسلمان ته

نـهٔ دخـمر بیع حلاله ده او نهٔ ئی دپیسو خوراك څکه اَللّٰه (جلّ جلاله)

(c) ketabton.com: The Digital Library

مـردار ورتـه ویـلـی ده نـودا تقاضی دنجس العین کوی او دفسادالمالیة والتـقـوم یـعـنـی نهٔ مال ده او نهٔ متقوم ده لکه مرداره او مسفوحه وینه او خـنـزیـر چـه نـجـس الـعین دی او فساد المالیة والتقوم دی اواَللّٰه (جلّ جلاله) آمرپه اجتناب کړی ده لدوی ځخه په **انما الخمر والميسر** الایة کښی نـودا تـقاضی کوی چه و مسلمانان ته هر قسم نزدیکت په هـر حـال کښی پـر جهة تـمـول اود میلان نـاجـائـز او نـارواده **وفـی الـحـدیـث ان ابـا عـامر کان یهدی لرسول اللهﷺ راویة من خـمـر کل عام فاهدی له فی العام التی حرمت فیه فقال علیه السـلام ان الـلّٰـه قـدحـرم الخمر فلا حـاجة لی فی خمرك قال خـذهـا وبـعـهـا وانـتـفـع بثمنها فی حـاجتك فقال علیه الصلوة والسـلام یـا ابـا عـامر ان الذی حرم شربها حرم بیعها واكل ثـمنها** ابـا عـامـر بـه هـر کـال ورسول اللهﷺ ته یوه راویة شراب هبه کول۔

نـو پـه هـغـه کـال چـه شـراب حرام سوی وه هم ده ورسول اللهﷺ ته شـراب هبیه کړو رسـول الـلـهﷺ ورته وویل شراب حرام سویدی زه سِتـاوشـرابـو تـه احتیـاج نـه لـرم ابـا عـامررضی الله عنه ورته وویل در وائځله خرڅی کړه پـه پیسو یه خپل حـاجت پوره کړه رسول اللهﷺ ورتـه وویـل ای ابـا عـامره رضی الله عنه دکوم شئی چه ځیښناك حرام

(c) ketabton.com: The Digital Library

سی دهغه بیعه هم حرام ده او روپیه هم حرامی دی۔

وسئل ابن عمر رضی الله عنه عن بیع الخمر واكل ثمنها فقال قاتل الله الهيود حرمت عليهم الشحوم فجملوها وباعوها واكلو ثمنها وان الذى حرم الشرب حرم بيعها واكل ثمنها وممن لعنه رسول صلى الله عليه وسلم في الخمر بائعها ومشتريها

مبسوط ۲٤، ج-۲٤ له ابن عمر رضی الله عنه څخه سوال وسئو له بیع دشرابو اوله خوراك دپیسو دشرابو ده رضی الله عنه ورته وویل اَللّه (جلّ جلاله) لعنت کړیده پر یهودُ باندی واز گی پردوی باندی حرامی کړی دوی به ولّی کړی بیابی خرڅی کړی روپیئی بی وخوړی او دکم شئی چه څیښناك حرام وی دهغه بیع هم حرام ده او دپیسو خوراك ئی هم حرام ده او له هغه چاء چه رسول الله صلى الله عليه وسلم لعنت پر ویلی ده په شرابو کښی خرڅیدونکی اواخیستونکی هم ده ان

الاتجار بالمخدرات بيعاً وشراً وتهريباً وتسويقاً امر حرام كخرمة تناول المخدرات لان الوسائل فى الشريعة تأخذ حكم المقاصد ويجب سدالذرائع الى المحرمات بمختلف الامكانات والطاقات لان التاجر يسهّل رواج المخدراة وتعاطيها فيكون الثمن حراماً والمال سحتاً والعمل ضلا لاً والا تجاربها اعانةً على المعصيت والبيع باطيل قال الله

(c) ketabton.com: The Digital Library

تعالیٰ وتعاونو علی البر والتقوی ولا تعاونو علی الاثم والعدوان المائده ٥-٢، الفقه الاسلامی ص۵۵۱۶، ج-٧، داقول مطلق ده تعلق په تریوه مذهبه پوری هم نده ورکړی حاصل ئی داده چه دمخدراتو تجارة یعنی خرڅول اخیستل په ګوریزی باندی وړل اوبل پر وړلو باندی باعث کول داسی حرام کار ده لکه دمخدراتو خوړل و څیښل او څکه ول ځکه په شریعت محمدیﷺ کښی اسبابو او وسائلو لره حکم دمقاصدُ وی او هغه شئی چه سبب او ذریعه وحراموته وی دهغه سبب بنده ول په مختلف طاقتو سره واجب ده ځکه تاجر رواج او شمول دمخدراتو اسانه کوی پر خلګو باندی نودغه پیسی حرامی دی او مال ئی حرام و مباح الاخذ ده او عمل ئی ګمراهی ده او تجارة ئی اعانة علی المعصیت ده اوبیع ئی باطلَ ده اَللّٰه (جلّ جلاله) وائی پر نیکی اوپر تقوی باندی معاونت سره کوی پر ګناه او پر دشمنی باندی معاونت مه سره کوی یعنی دغه تجارت خریداو فروخت معونت علی المعصیت ده اوسبب و ذریعه وخوراك وڅیښناك ته ده خوراك او څیښناك ئی حرام ده نودغه تجارة چه سبب دخوراك او څیښناك ده داهم حرام ده امام ابو یوسئف رحمه الله علیه و محمد رحمه الله علیه علیهما وائی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ان عين المسكراة محرمة التناول فلايجوز بيعه

كـا الـخـمـر وهـذا لان البيـع بـاعتبـار صـفت المالية والتقوم بـاعتبـار كـو نه منتفعاً به شرعاً ولا منفعة فى هذا لمشروب سوى الشرب واذاكان محرم الشرب شرعاً كان فاسدا لماليته والتـقـوم شـرعـاً فـلايجوز بيعه كالخمر ولان صاحب الشرع صلى الله عليه وسلم سـوى فـى الـخـمـر بيـن البيع والشرب حين لعن بايعها ومشتـريهـا كـمـا لـعـن شـاربها وهذا لان البيع يكون تسليطاً لـلـمشـتـرى عـلـى الشـرب عـادـة فاذا كان الشرب حراماً حرم البيـع ايـضـاً وهـذالـمـعنى موجود فى هذه الاشربة مبسوط ۱۸، ج-۱۲، دوی دواړه وای چـه عيـن دمسـكـراتو ته شمول حرام ده نو بيعه يـه هـم حـرامـه ده لـكـه دشـرابـو او داخبره ثابته ده ځكه بيع په اعتبار دصـفـت مـاليت سره وی او تقوم ئی په اعتبار ددی سره وی چه منتفع بـه شرعاً وي اوپـدغه مشروباتو كښی له څيښلو مـا سوی بل منفعت نسته او څيښل ئی په شرع كښی حـرام ده نـو ماليت او تقوم ئی هم په شرغ كښی فـاسـدده نـومـاليـت او تقوم چه په شرع كښی فـاسد سو نـوبيـع يـه هـم ناجائزه ده لكه دشرابو ځكه خوبيع په اعتبار دماليت او انتـفـاع به شرعاً سره وی او صاحب الشرع صلى الله عليه وسلم په شرابو كښی تفرقه نده كړی پـه ميـانځ دبيع او دڅيښلو كښی پـه هـغه وخت كښی چه

(c) ketabton.com: The Digital Library

لعنت ئی پروایو پرخرڅیدونکی اواخستونکی یه داسی لعنت ویلی ده لکه پر څیښونکی باندی او داخبره ثابته ده ځکه په بیع سره مشتری مسلط کیږی پر څیښلو باندی نو څیښل چه حرام وی بیعه بی هم حرام وی اودغه معنی پدغو اشربه وٴ کښی موجوده ده یعنی خوراك او څیښناك دټولو حرام ده نوبیع یه هم حرامه ده دایوه قاعده کلیه ده لپاره دفقهاء رحمه الله علیه چه دهرشی خوراك یا څیښناك حرام وی یا بل داسی دلهو او لعب شئی وی چه معصیت قائم پده پوری وی دهغه بیعه حرام ده لکه څنگه چه مونږ په پنځمه قاعده کښی ذکر کړو ځکه په دابیع سره مشتری مسلط کیږی پر خوراك او څیښناك دهغه شئی نوچه خوراك او څیښناك یه حرام وی بیع یه بی هم حرام وی لدی وجهه سی داعین معونت علی المعصیت ده **ویجوز بیع البربط والطبل والمزمار والدف والنرد وآشباه ذلك فی قول ابی حنفیة رحمه الله تعالیٰ علیه وعندهما لایجوز بیعها قبل الکسر الی قوله۔**

﴿ والفتوی علی قولهما ﴾

امام ابو حنیفة رحمه الله علیه وائی چه دبربط بیع جائز ده بربط داسی شی ده لکه دو تاره فرق ئی داده چه کاسه ئی تر دوتاری غټه ده او دسته ئی تر دو تاری کوچنئی ده اودغه رنگه دڈاله بیع جائز ده اودغه

(c) ketabton.com: The Digital Library

رنگه دنل بیع جائز ده او د دریا بیع جائز ده او د کلب و کرم بوډ بیع جائز ده اود اشباه ددوی بیع جائز ده او امام ابو یوسف رحمه الله علیه وامام محمد رحمه الله علیه وائی چه تر ماتیدو مخته ئی بیع نده جائز یعنی یوار دی مات کړی چه له آلیت دسروډ ځخه ووزی بیادی خرڅ کړی ددی عبارة په اخیر کښې داقول ده چه فتوی پر قول دصاحبین ده قال ابو حنیفة رحمه الله علیه یجوز بیع الاشربة المحرّمة کلها الا الخمر وعلی مستهلکها الضمان وقال ابو سف و محمد رحمهما الله لایجوز بیعها ولا یجب الضمان علی مستهلکها کذافی المحیط علمگری ص۱۱٦، ج۳، امام ابو حنیفة رحمه الله علیه وای د ټولو حرامو اشربه بیع جائز ده ماسوی له شرابو او هغه ځوك چه دغه اشربه په قصد هلاك کړی پر هغه ضمان یعنی تاوان سته او صاحبین وائی نۀ ئی بیع جائز ده او نۀ پر مستهلك باندی ضمان سته وجاز بیع عصیر العنب ممن یعلم آنه یتخذ خمراً لان المعصیت لاتقوم بعینه بل بعد تغیره وقیل یکره لاعانة علی المعصیت ونقل المصنف عن السراج والمشکلات ان قوله ممن ای من کافرٍ اما بیعه من المسلم فیکره ومثله فی الجوهرة والباقانی وغیرهما زاد القهستانی معزیا للخانیة آنه یکره بالاتفاق درمختار ص۳۹۱، ج۶، دعصیر العنب بیع خرید

(c) ketabton.com: The Digital Library

فـروخـت پر هغه چاء باندی جائز ده چه هغه لدغه عصیر العنب څخه شراب جوړه وی ځـکـه معصیت خوقائم په ذات دعصیر العنب پوری نـده بـلـکـه ورستـه له تغیره پوری قائم ده او چاء ویلی دی چه دغه بیع مـکروه ده ځکه دا اعانة علی المعصیت ده ولوکه معصیت پوری قائم نـۀ وے او مـصـنف نقل له سراج والمشکلات څخه کړی ده چه دغه مـمـن څـخـه کافر مراد ده یعنی دغه عصیر العنب پر هغه کافر باندی خرخول چـه تـه په خبرئی چه دغه کافر شراب ځینی جوړه وی جائز ده اویـر هـغه مسلمان باندی خرخول نـاجـائـز ده چه ته په خبرئی چه شـراب ځینی جوړه وی دغـه رنـګـه نـورو کتابو هم پدغه اخیری طرز لیکلی دی۔

﴿اقول وهو خلاف اطلاق المتون﴾

وتـعـلـیـل الشـروح بمامروفیه انه لایظهر الاعلی قول من قال ان الـکـفـار غیـر مـخاطبین بفروع الشریعة والاصح خطابهم وعـلـیـه فیـکـون اعـانة عـلـی الـمعصیت فلا فرق بین المسلم والـکا فرفی بیع العصیر منهما فتدبر ردالمحتار۳۹۱، ج۔٦، علامه ابـن عابدین رحـمه الله علیه وای چه دغه قول یعنی چه پر کافر باندی خرخول جـائـز ده اویـر مسـلـمـان بـانـدی ناجائز ده داد متنو داطلاق مـخـالف ده ځـکـه متـنـونـو مطلق ناجائز۔ بللی ده اودشروحود تعلیل

(c) ketabton.com: The Digital Library

خلاف ده چه اعانة علی المعصیت ده یعنی داقول هلته صحیح کیږی چه کفار مخاطب په فروعو دشریعت سره نسی اواصح داده چه کفار مخاطبین په فروعو دشریعت سره دی نود کافر او دمسلمان پدی بیع کښې هیڅ فرق نسته په دواړو کښې اعانة علی المعصیت ده یعنی لکه څنګه چه دعصیر العنب خرڅیدل پر مسلمان باندی منع دی په هغه مسلمان چه ته په خبرئی چه شراب ځینی جوړه وی دغه رنګه پر کافر باندی هم منع دی پر هغه کافر چه شراب ځینی جوړه وی **بخلاف بیع الامر دممن یلوط به وبیع سلاح من اهل الفتنة لان المعصیة تقوم بعینه حواله مذکوره ویکره تحریماً بیع السلاح من اهل الفتنة لانه اعانة علی المعصیت** آه ردالمحتار ۲٦۸، ج-۳، لغړ زنی غلام پر هغه چاباندی خرڅول چه هغه لواطة ورسره کوی ناجائز ده ځکه معصیت قائم په ذات دده پوری ده او دغه رنګه سلاح پر اهل دفتنی خرڅول ناروا ده ځکه معصیت په ذات پوری قائم ده او په بل ځائی کښې وای چه سلاح خرڅول په اهل دفتنو باندی مکروه تحریمی ده ځکه دا اعانة علی المعصیت ده **قال العلامة ابن نجیم رحمه الله علیه ان ماقامت المعصیة بعینه یکره بیعه تحریماً آه** بحر الرائق ۱٤۳، ج-٥ ، علامة ابن نحیم رحمه الله علیه وای چه هر هغه شئی چه معصیت پوری قائم وی په ذات

(c) ketabton.com: The Digital Library

دهغه شي پوری دهغه شئ بیع مکروه تحریمی ده وایضاً قال

االعلامة رحمه الله علیه نظیره بیع المزامیر یکره هنا ان

ماقامت المعصیت بعینه یکره بیعه والا فلا البحر الرائق بتغیریسر او

دغه رنگه علامة رحمه الله علیه وای چه مثال ئی نل و ډول وغیره دی

یعنی بیع ددغوشیانو مکروه تحریمی ده یعنی که پر هر شئ پوری

معصیت قائم وه دهغه بیع ناجائز ده او که معصیت پوری نۀ وه قائم

دهغه بیع جائز ده ومثله فی تفقیح الحامدیه ۱۵۳، ج-۲، کتاب الاجاره فتاوی

حقانیه ٤٦، ج-٦، ان البیع الکرم ممن یتخذ الخمر من عینه جائز

لا بأس به وکذ الارض ممن یغرس فیها کرما یتخذ من عینه

الخمر وهذا قول ابی حنیفة وهو القیاس وکره ذلك ابو

یوسف و محمد رحمهما الله استحساناً لان البیع العصیر

والعنب ممن یتخذ خمرا اعانة علی المعصیت وتمکین منها

وذلك حرام واذا امتنع البائع یتعذر علی المشتری اتخاذ

الخمر فکان فی البیع منه تهیج الفتنة وفی الامتناع تسئکینها

ومن اهراق خمرمسلم فلا ضمان علیه لان الخمر لیس بمال

متقوم فی حق المسلم واتلاف ما لیس بمال متقوم لایجب

الضمان کاتلاف المیتة وهذا لان الضمان انما یجب

جبر المادخل علی المتلف علیه من نقصان المالیة مبسوط ۳۲،

(c) ketabton.com: The Digital Library

ج-۱۲، دانگورو تاکان پر هغه چا خرڅول چه هغه شراب ځینی جوړه وی جائز ده پروانه لری اودغه رنګه زمکه پر هغه چاخرڅول چه هغه دانگورو تاکان پر ایږدی اوبیاله تاکانو شراب جوړه وی جائز ده داقول دامام ابو حنیفة رحمه الله علیه ده اوقیاس هم داده او امام ابو یوسف رحمه الله علیه وامام محمد رحمه الله علیه ئی مکروه بولی استحساناً ځکه دانگورو او به یا انگور پر هغه چا خرڅول چه هغه شراب ځینی جوړه وی دا اعانة علی المعصیت ده او قدرة پر معصیت ده او داحرام ده ځکه خو اَللّٰه (جلّ جلاله) وای **ولا تعاونو علی الاثم والعدوان** چه خر څیدونکی دغه شیان نکړی پر خرڅ نو پر اخیستونکی باندی شراب جوړه ول سخت اوګران شو نود دغو شیانو په بیع کښی پرداسی سړی باندی فتنه انگیزی او پورته کیده دفتنی دی او په منع کښی ئی دفتنی ختمی ده دی او چاکه دمسلمان شراب توی کړل په هغه تاوان نسته ځکه شراب مال متقوم ندی په حق دمسلمان کښی کوم شئی چه مال متقوم نوی دهغه په تلفیدو سره تاوان هم نه لازمیږی لکه دمړزگی په تلفیدو کښی چه تاوان نسته ځکه دغه تاوان خو په عوض دهغه نقصان کښی لازمیږی کوم نقصان چه دمال ومالیته رسیدلی وی دمبسوط پر مذکور متن باندی یوڅه بحث کول پکار دی ترهغه مخته به یواریوبل متن نقل کړوبیا بحث پرو کړ وانشاء

(c) ketabton.com: The Digital Library

الله ـ

﴿ان الارباح التي يستفيد منها التجار والمتعاملون في المخدراة كلها سحت وحرام﴾

لمايأتي ١ ـ قوله تعالىٰ ولاتأ كلوا اموالكم بينكم بالباطيل البقرة ١٨٨ وأكل المال بالباطيل يتناول جرائم السرقة والخيانة والظلم والغصب والقمار والعقود المحرمة من بيع وشراء ونحوهما من التجارات وكل الخدمات المبذولة في سبيل ارتكاب المعاصي والمنكرات وكل ما حرمه الشرع وان رضى به المالك ٢ الحديث النبوى صلى الله عليه وسلم وهو ماروواه ابن أبي شيبة عن ابن عباس أن رسول الله صلى الله عليه وسلم قال ان الله اذا حرم شيئاً حرم ثمنه فكل ماحرم الله الانتفاع به حرم الانتفاع بعوضه أو ثمنه بدليل ماروواه احمد ومسلم والنسائي عن ابن عباس والحميدى عن أبي هريرة في بيع الخمر ان الذى حرم شربها حرم بيعها وروى مسلم وغيره عن ابي سعيد الخدرى ان النبي صلى الله عليه وسلم قال ان الله حرم الخمر فمن ادركته هذه الآية اى اية (انما الخمروالميسر) المائده ٩٠ وعنده منها شئى فلايشرب ولايبيع قال فااستقبل الناس بماكان عندهم منها طرق المدينة فسفكوها وروى ابو داود عن ابى

(c) ketabton.com: The Digital Library

هريرة مرفوعاً ان الله حرم الخمر وثمنها وحرم الميتة وثمنها وحرم الخنزير وثمنه الفقه الاسلامی ۵۵۱۸، ج-۷، هغه گټې ونفعې چه تجاران ومعامله گرچه کوی په مخدراتو کښې ټولې حرامې دی يولدی وجه چه اَللّٰه (جلّ جلاله) وائی تاسو په خپل ميانځ کښې مالونه په باطل اوناحقه سره مخوری دباطل مال خوراك غلا وخيانت وظلم وغصب وقمار او حرام عقدونه مثلاً خرڅيدل او اخيستل او نور دغسې عقدونه لکه اخيستل او خرڅيدل کوم چه په تجارتو کښې کيږی او ټول هغه خدمتونه چه دګناه او دمنکراتو په لار کښې کيږی او په هر هغه شئی کښې چه شريعت حرام کړی وی که ئی څه هم مالك په راضی وی دغو ټو لو ته ورشا مليږی نوځکه ددغو مخدراتو ګټه او تجارت حرام ده اوبل لدی وجه چه دنبی عليه الصلوة والسلام حديث مبارك ده هغه حديث ابن ابی شيبة له ابن عباس رضی الله تعالیٰ عنه څخه روايت کړی ده هغه وائی رسول الله ﷺ وويل چه اَللّٰه (جلّ جلاله) چه کم وخت يو شئی حرام کړی دهغه پيسی هم حرام وی يعنی په هر هغه شئی باندی چه اَللّٰه (جلّ جلاله) نفع اخستل حرام کړی دهغه شئی په عوض يا په پيسو باندی بيا نفع اخيستل هم حرام ده دمثال په تو ګه که يوسړی خر پريو ظالم او مردار خواره قصاب باندی خرڅ کړی او پدی هم خبروی چه دغه ئی دحلاليدو لپاره اخلی او

(c) ketabton.com: The Digital Library

قصاب هم ورته وای چه دحلالید و لپاره ئی اخلم نودغه قصاب که په
عوض کښې هر شئی ور کړی پیسی وی او که بل شئی وی پر هغه
باندی دخره مالك نفع نسئی اخیستی ځکه خوپر خره باندی دخوراك
نفع اخستل اَللّٰه (جلّ جلاله) حرام کړی ده په دلیل دهغه حدیث مبارك
چه احمد ومسلم والنسائی له ابن عباس رضی الله تعالیٰ عنه څخه
روایت کړی ده او حمیدی له ابی هریرة رضی الله عنه څخه روایت
کړی ده په بیع دشرابو کښې هغه شئی چه دهغه څیښل حرام سویده
دهغه بیع هم حرام ده او مسلم وغیره له ابی سعید خدری رحمه الله
علیه څخه روایت کړی ده چه نبی علیه الصلوة والسلام وویل اَللّٰه
(جلّ جلاله) شراب حرام کړی دی نو که چا ته دغه ایات ورسیدو
یعنی ایات ﴿انما الخمر والمیسر﴾ اولده سره یوشی ؤله شرابو نوندی
څیښی اوندی خرڅوی ابی سعید خدری رضی الله عنه وائی چه
خلگو راتگ وکو په شرابو سره کوم چه لدوی سره وه پرلارو دمدنی
منوری اوتول ئی چپه کړو اوابو داود روایت کړیده له ابی هریرة رضی
الله عنه څخه هغه ورسول اللهﷺ ته رسولی ده وای اَللّٰه (جلّ جلاله)
شراب حرام کړو او عوض دشرابوئی هم حرام کو او اَللّٰه (جلّ جلاله)
مړز گه حرام کړی ده عوض دمړز گی ئی هم حرام کړی ده او اَللّٰه
(جلّ جلاله) خنزیر حرام کړی ده او عوض دخنزیرئی هم حرام کړی

(c) ketabton.com: The Digital Library

ده نودغه ايات اواحاديث مباركانو وټولو مسلمانانو ته داسبق وركوی چه ګټه او تجارة دټولو مخدراتو حرام اوناروا ده ولوكه نسواروی ځكه داټول يا مسكرات دی او يا مفترات دی دحرمت ذكر او اثبات ئی مخته ذكر سو۔

﴿ اعلم ان المكروه اذا اطلق فی كلامهم يرادبها التحريم ﴾

قال ابو يوسف قلت لابی حنيفة اذا قلت فی شئی أكرهه فمارألك فيه قال التحريم ردالمحتار ۱۵۰، ج۔۱ ، پوه سه ای مخاطبه پردی باندی مكروه چه مطلق ذكر سی په كلام دفقهاء كښی مراد ځينی تحريم ده امام ابو يوسف رحمه الله تعالیٰ عليه وای چه ما وامام ابو حنيفة رحمه الله عليه ته وويل۔ كوم وخت چه ته داو وائی په يو شئی كښی چه زه دغه مكروه بولم لدی ستاځه مرادوی امام ابو حنيفة رحمه الله تعالیٰ عليه را ته وويل چه زما تحريم ځينی مقصد وی حاصل ئی داسو چه امام ابو يوسف رحمه الله عليه او امام محمد رحمه الله عليه ددغو مذكوروشيانو بيع حرام بولی كوم چه په مبسوط كښی ذكر سو۔

﴿ واذا كان فی مسئلة قياس واستحسان فالعمل علی الاستحسان ﴾

الافی مسائل معدودة مشهورة وايضاً قال الرملی رحمه الله عليه لو كان احدهما استحسان والاخر قياس الاصل تقديم

(c) ketabton.com: The Digital Library

الاستحسان الافيما استثنى كما قدمناه فيرجع اليه عندالتعارض ردالمحتار ۴۹، ج-۱ ، که په يو مسئله کښې قياس او استحسان دواړه ؤ عمل په استحسان باندې کول کيږي ماسوی له هغويو څو معدودو مشهورو مسئلو څخه اودغه رنګه امام رملي رحمه الله عليه ويلي دي واي که چيرې يو استحسان ؤ اوبل قياس ؤ اصل تقديم داستحسان ده پر قياس باندې ماسوی له هغويو څو مسئلو څخه لکه څنګه چه مونږ مخته ذکر کړو په وخت دتعارض دقياس او استحسان کښې وهغه ته رجوع کوي۔

﴿وان خالف أبا حنيفة رحمه الله تعالیٰ عليه صاحباه فی ذلك﴾

فان كان اختلافهم اختلاف عصر و زمان كا القضاء بظاهر العدالة يأخذ بقول صاحبيه لتغير أحوال الناس وفی المزارعة والمعاملة ونحوهما يختارقولهما لاجتماع المتأخرين على ذلك قاضيخان ۳، ج-۱ که امام ابو حنيفة رحمه الله تعالیٰ عليه په يو مسئلة مختلف فيها کښې له صاحبين سره مخالف ؤ نو دغه ددوی اختلاف که اختلاف دعصرو زمان ؤ نو نيول په قول ده صاحبين باندې کيږي او په کښتو ومعاملو کښې ددوی قول مختاره ده څکه پر دی اجماع دمتاخرينو راغلی ده حاصل ئی داسو چه دمبسوط په متن کښې امام ابو حنيفة رحمه الله عليه قياس کوی او صاحبين ئی

(c) ketabton.com: The Digital Library

استحسانا حرام بولی په وخت دتعارض دقیاس او استحسان کښی ترجیح استحسان ته ده پرقیاس باندی ماسوی له یو څو معدود ځایو اودغه رنګه په وخت داختلاف دامام ابو حنیفه رحمه الله علیه کښی له صاحبین سره په مزارعا تو ومعاملا تو کښی ترجیح وقول دصاحبین ته ده دغه رنګه په هررسمی مفتی کښی لیکلی دی چه فتوی پر قول دامام ابو حنیفة رخمه الله علیه ده په عباداتو کښی مطلقا او پر قول دامام محمد رحمه الله علیه ده په بیوعو کښی او پر قول دامام ابو یوسف رحمه الله علیه ده په قضاء وشهاداتو کښی اوپر قول دامام زفر رحمه الله علیه په اولس مسائلو مشهور وکښی نود مخدراتو او مسکراتو بیع مکروه تحریمی ده ځکه صاحبین ئی مکروه تحریمی بولی

ویجوز بیعها ای المسکرات ویضمن متلفها عند ابی حنیفة رحمه الله علیه خلافاً لهما فیهما لانه مال متقوم وما شهدت دلالت قطعیة بسقوط تقومها بخلاف آه قال ابن همام تحت هذ القول (لانه مال متقوم وما شهدت آه) اقول فیه نظر اما اولّا فلانهم صرحوا بان معنی تقوم المال اباحة الانتفاع به شرعاً وسیجئ التصریح عن قریب بان هذه الاشربة ممالا ینتفع بها بوجهه من الوجوه فکیف یتصور التقوم فیها واماثانیاً فلان الدلالت القطعیة انما تعتبر فی

(c) ketabton.com: The Digital Library

حق وجوب الاعتقاد دون وجوب العمل ألاترى أن خبر الواحد من السنة يوجب العمل ولايوجب علم اليقين بل يوجب غلبة الظن على المذهب الصحيح المختار عند الجمهور كما تقرر فی علم الاصول وما نحن فيه من العمليات فينبغی ان يكتفی فيه بمجرد غلبة الظن كيف لاوقد اكتفی به فی الحكم بحرمة هذه الاشربة اذ هی ايضاً اجتهادية لاقطعية كما صرح به آنفا فتح القدير ۳۱، ج-۹ امام ابو حنيفة رحمه الله عليه وای چه دمسكراتو بيع جائز ده اوپر تلف كونكی باندی تاوان سته اوصاحبين ئی ناجائز بولی دامام صاحب دليل داده وای چه دغه شيان مال متقوم دی او يو دلالت قطعی نده پيش سوی پر سقوط دتقوم ددوی باندی او علامه ابن همام صاحب فتح القدير دامام صاحب پرقول باندی اعتراض لری وای يوخو فقهاؤ رحمه الله عليهم پر دی باندی تصريح كړی ده چه مال متقوم هغه ته وای چه په شرع كښی نفع اخستل باندی مباح وی اونز دی به دغه تصريح راسی **بان هذه الاشربة ممالا ينتفع بها بوجه من الوجوه** يعنی پدغه اشربه ؤباندی په يو وجه له وجوه نفع نهٔ اخستل كيږی نوبيابی څنګه سرِی دتقوم تصور ووهی اوبل دلالت قطعی په حق دوجوب داعتقاد كښی معتبر ده نهٔ په حق دوجوب دعمل كښی

(c) ketabton.com: The Digital Library

تـه نـهٔ ویـنـی چـه خبـرواحد له احادیثو عمل واجبه وی او علم یقین نهٔ واجبه وی بلکه غلبة الظن واجبه وی پر مذهب صحیح المختار باندی په نز دد جمهورو لکه څنگه چـه دغـه خبره په علم اصولو کښی ثابته سویده اوز مونږ بـحث په اعمالو کښی ده نـو باید په مجرد غلبة الظن بـانـدی اکتـفا وسی او ولی به نهٔ وسی ځکه په حکم کښی په حرمت ددغو اشربهٔ هم په غلبة الظن باندی اکتفا سویده دلالت قطعی نسته په کښی علامه ابن همام رحمه الله علیه کڅه هم حنفی مذهبه ده لکن پـه بعض ځایو کښی تفرد کړی وی ځکـه بـعـض معاصرینو په طبقه دمجتهدینو کښی حسـابلی ده او بعض له اهل ترجیح حسابلی ده لکه پـدغـه ځائی کښی چـه تفرد کړی ده تـرجیـح یـه وقول دصاحبین ته ور کړی ده حتـی تـرصاحبینو یه تجاوز کړی ده یـعـنی تفرد یه له ټولو کړی ده ځکه صاحبین ددغو مسکراتو بیع ناجائزه بولی عدم جواز په مـعـنـی دعـدم حـلـت اخـلـی نهٔ په معنی دعدم صحت یعنیٔ عقد دبیع صـحیـح ده لـکـن حـرامه ده او ابن همام رحمه الله علیه عدم جواز په مـعـنی دعدم صحت اخستی ده یعنی نفس عقد دبیع صحیح نده ځکه ده رحـمـه الـلـه علیه دغه مسکرات له مالیته متقومه څخه ایستلی دی لکه څنگه چـه امـام شـافعی رحمه الله علیه وغیره ایستلی دی داکڅه هم ده دامام صاحـب پر قول اعتراض کړی ده خولکن داد ده رائی هم

(c) ketabton.com: The Digital Library

ده ځکه جواب ئی نده ور کړی والله اعلم وعلمه اتم۔

﴿تطبیق په مابین داحنافو کښې﴾

دفقهائو رحمة الله تعالیٰ علیه له کتب داصراحة معلومیږی چه بیع دهغو شیانو چه معصیت قائم په هغه شئی پوری وی أو دهغو شیانو چه معصیت قائم په هغه شئی پوری نوی خولکن سبب او ذریعه لپاره دهغه شئی وی چه په هغه شئی پوری معصیت قائم وی اول لکه بیع دمسکراتو ومخدراتو او ډول وسرنا وچکه وغیره ځکه دا معصیت قائم پدوی پوری ده اودویم لکه بیعه دانګورو پرهغه چا باندی چه شراب ځینی جوړه وی هغه مسلمان وی او که کافروی دغه دواړه قسمه بیع داخله په اعانة علی المعصیت کښی ده په خاص بیع دمسکراتو کښی دامام شافعی رحمه الله تعالیٰ علیه مذهب داده چه بیع یه نده صحیح ځکه دامال متقوم نده داعین خمر دی لکه څنګه چه مخته ذکر سوو دعلامه ابن همام رحمه الله علیه اود محمد بن محمود صاحب العنایه رحمهم الله هم دغسئی رأیه ده اود نورو احنافو رحمه علیه تعالیٰ علیهم پدی کښی مختلف اقوال دی امام ابو یوسف رحمه الله علیه او امام محمد رحمه الله علیه یو ارقول په کراهیت سره کړی ده لکه پدی قول ددوی کښی **وکره ذلك ابو یوسف رحمه الله علیه ومحمد رحمه الله علیه استحساناً**

(c) ketabton.com: The Digital Library

لان البيع العصير والعنب ممن يتخذ خمرا اعانة على المعصيت وتمكين منها وذلك حرام الخ مبسوط ۳۲، ج-۱۲، اوبل واريه قول په عدم جواز سره کړی ده لکه پدی قول کښې ان عين المسكرات محرمة التناول فلايجوز بيعه كالخمر تردی ځای پوری لان البيع يكون تسليطاً للمشترى على الشرب عادةً فاذا كان الشرب حراماً حرم البيع ايضاً وهذه المعنى موجود في هذه الاشربة مبسوط ۱۸، ج-۱۲، او بل داقول فقهاء يه دمطلق احنا فوله طرفه ذکر کوی يعنی دامام صاحب اود صاحبين پکښې اتفاق ده ان ماقامت المعصيت بعينه يكره بيعه تحريماً آه بحرالرائق ۱۴۳، ج-۵، دغه دری سره بيعی فی الجمله اعانة على المعصيت ده کځه هم په خپل ميانځ کښې يوځه فرق سره لری اوسره لدی چه يواريه قول په کراهيت مطلق کړی ده اوبل واريه په عدم جواز سره کړی ده اودريم قول يه په مکروه تحريمی سره کړی ده دغه رنګه امام ابو حنيفة رحمه الله عليه يوار قول په جواز باندی کړی ده لکه پدی قول کښې يجوز بيع الاشربة المحرمة كلها الاالخمر آه علمگری ۱۱٦، ج-۳، اوبل واريه په مکروه تحريمی سره کړی ده لکه په هغه قول متفق عليه کښې ان ماقامت المعصية بعينه يكره بيعه تحريماً آه بحرالرائق ۱۴۳، ج-۵، نوؤس دلته دصاحبين اقوال په خپل ميانځ کښې

(c) ketabton.com: The Digital Library

سره ټکردی او دامام صاحب رحمه الله علیه اقوال په خپل میانځ کښې سره ټکر دی دغه رنګه دصاحبین رحمه الله علیه اقوال دامام ابو حنیفة رحمه الله علیه له اقوالو سره ټکردی داحقر بنده په نظر باندیه تطبیق داسی کیږي فقهاء رحمة الله تعالیٰ علیهم په بیوع کښې دوه لفظ استعمالوی (یجوز) او (لا یجوز) یجوز په معنی د(یحل) اویجوز په معنی د(یصح) یجوز که په معنی دیحل سره سی بیاله حرمت اوکراهیت سره منافی ده او که په معنی دیصح سره سی صحت منافات له حلت او حرمت اوکراهیت سره نهٔ لری مثلاً صحیح به هم وی او حرام به هم وی صحیح به هم وی او مکروه به هم وی صحیح به وی نهٔ به حرام وی او نه به مکروه وی بلکه حلال به وی مګر هغه صحیح چه هم صحیح وی اوهم حلال وی هغه صحیح ته مقابل حرام ویل کیږی او هغه صحیح چه هم صحیح وی او هم حرام وی وهغه صحیح ته مقابل حلال ویل کیږی (او لا یجوز) کله په معنی د(لا یصح) سره وی او کله په معنی د(لا یحل) سره وی که په معنی د(لا یصح) سره وه نوبیا حلت او حرمت وکراهیت ورسره منافی دی ځکه دلایصح خودا معنی ده چه نفس عقدیه نهٔ صحیح کیږی او حلت وحرمت وکراهیت خوافراد دیصح دی او دیصح دا معنی ده چه نفس عقدیه صحیح ده بیا به یا حرام وی یا به حلال وی مثلاً او که په

(c) ketabton.com: The Digital Library

معنی د (لایحل) سره وه بیاحلت ور سره منافی ده او حرمت وکراهیت منافات نهٔ ورسره لری بلکه حرمت ورسره عین ده ځکه عدم تحلیل مرادف دتحریم ده نوؤس که دصاحبین واقوالوته نظر وسی هیڅ تکړ به نسی پکښې پیدا ځکه لدوی دری قوله صادر سوی ؤ اول یه په لایجوز سره ؤ اوبل مکروه تحریمی ؤ اوبل مکروه مطلق هغه لایجوز په معنی دلایحل سره ده لایحل مرادف دیحرم ده دغه رنگه د (لایجوز) دکلام اخیر الفاظ هم دال پردی باندی دی چه هغه لایجوز چه په سر کښې ذکر ده هغه په معنی دلایحل سره ده هغه اخیر الفاظ دادی لان البیع یکون تسلیطاً للمشتری علی الشرب عادة فاذا کان الشرب حراماً حرم البیع ایضاً آه مبسوط ۱۸، ج-۱۲، یعنی په اخیر کښې لفظ دحرم ویلی ده او مکروه تحریمی وحرام په نزد دجمهور علماء سره عین دی دریم کلام یه مکروه مطلق ؤ اودا مخته ذکر سو مکروه چه مطلق ذکر سی مراد ځینی تحریم ده ردالمحتار۱۵۰، ج-۱، نودتهو لواقوالو مفادئی داسو چه دهر هغه شئی بیع چه په هغه کښې اعانة علی المعصیت وی دهغه بیع حرام ده ولوکی نفس عقد صحیح وی دغه رنگه دامام ابو حنیفة رحمه الله علیه په یوه قول کښې چه (یجوز) ذکر ده او په بل قول کښې (مکروه تحریمی) ذکر ده (یجوز) په معنی دیصح سره ده له صحت سره حرمت منافی

(c) ketabton.com: The Digital Library

نده یعنی هم صحیح ده او هم حرام نودا هغه یصح ده چه مقابل دحلال وی او مکروه تحریمی هم مقابل دحلال ده نود دوارو قولو مفادیه داسو چه په هر هغه شئی کښی چه اعانة علی المعصیت وی بیع یه حرام ده نو دصاحبین رحمه الله علیه اقوال په خپل میانځ کښی هم متحد او متفق سواوله اقوالو دامام صاحب رحمه الله علیه سره هم متحد سو دغه رنګه دامام صاحب رحمه الله علیه اقوال په خپل میانځ کښی هم متفق سو او له اقوالو دصاحبین سره هم متفق سو ځکه دتو لو قول داسو چه دداسی شیانو بیعه حرامه ده ولو کی نفس عقد صحیح ده لکه څنګه چه **علاء الدین حصفکی رحمه الله علیه ویلی دی وصح بیع غیر الخمر ممامر ومفاده صحة بیع الحشیشة والافیون قلت وقد سئل ابن نجیم رحمه الله علیه عن بیع الحشیشه هل یجوز؟ فکتب لایجوز فیحمل علی أن مراده بعدم الجواز عدم الحل قاله المصنف** درمختار ص٤٥٤، ج-٦، کتاب الاشربة وای مخته تیر سوچه له شرابو ماسوی دنورو شیانو بیعه صحیح ده مفادئی داده چه دچرسو او افیونو بیعه صحیح ده او له ابن نجیم رحمه الله علیه څخه دچرسو دبیعی پوشتنه وسوه ده په جواب کښی لایجوز ورته ولیکل وای زه وایم چه دده مراد په عدم جواز سره عدم حل ده یعنی حلاله نده بلکه حرامه ده (سوال) **بیع افیون وبنګ**

(c) ketabton.com: The Digital Library

صحیح أست یا نهٔ وبر تقدیر اول حلال أست یا نهٔ

(جواب) این بیع صحیح أست ونافذ أست اما جلال نیست

مجموعة الفتاوی علی خلاصة الفتوی ۲۵، ج-۳ کتاب البیوع سوال دا فیونو او دبنگو بیع صحیح ده او که نهٔ که صحیح وی حلاله ده او که نهٔ

جواب ددغه بیع صحیح او نافذه ده مگر حلاله نده ویجوز بیعها

آه (ای المسکرات) اقول المراد بالجواز مایترتب علیه

الثمرات مطلوبة لاما یقابل الحرمة سعدی چلپی علی هامش فتح القدیر ۳۱، ج-۹، سعدی چلپی رحمه الله علیه پدی قول کښې ویجوز بیعها وائی چه مراد په جواز سره هغه جواز ده چه ثمرات مطلوبه وربانډی مرتب کیږی یعنی نفس عقدئی صحیح ده او مالك درقبی اود تصرف سو پدغه بیعه سره هغه جواز نده چه مقابل دحرام ده یعنی حرام وس

هم ده ان المسلم ممنوع عن التصرف فی الحرام اقول فینبغی

ان لایجوز بیعها لکن المراد بالجواز فی قوله ویجوز بیعها

لیس ما یقابل الحرمة بل ترتب الثمرات المطلوبة کما فی

البیع المکروه سعدی چلپی علی هامش فتح القدیر ۳۲، ج-۹، مسلمان په حرامو کښې له تصرف څخه منع ده سعدی رحمه الله علیه وای نو مناسب داده چه ددغو شیانو بیعه نسئی جائز او مراد په جواز سره په هغه قول کښې ویجوز بیعها هغه جواز نده چه مقابل دحرام ده بل هغه

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځینـې مـراد ده چـه ثـمـرات مطلوبه باندی مرتب کیږی لـکـه په بیع مکروه کښې ودغـه بیـع حرامی ته په شریعت کښې بیع فاسده او بیع مـکـروه او بیـع مـنهـی عـنـه وای له جهته دورود نهی له دغه بیع ځخه حـکـم دداسـی بیـع داده چه کول ئی حرام ده او فاعل ئی گناهگار ده که ئی بالفرض له دغه حرمة سره دابیع وکړه ثمرات مطلوبه وربانـدی مرتب کیږی چـه هـغه عبارة له نفس عقد او ملك رقبه و ملك تصرف ځـخـه دی دابیـع مـقابل دباطیلی ده په بیع باطیله کښی نـهٔ نفس عقد صحیح کیږی او نهٔ ملك رقبه فائده کوی او نهٔ ملك تصرف والله اعلم بالصواب۔

﴿ فائده دتطبیق داختلاف داده ﴾

کـه دغه تطبیق نهٔ وکړ سـی او یـجـوز ولایجوز په خپله معنی متبا دره سـره سی نوبیا باید ټولـو فتـاویٰ ؤ پـر بیع دهغه شئی چه په هغه کښی اعـانة عـلـی الـمـعصیت وی حکم په لایجوز باندی کړی وای ځـکه دامـختـه ذکـر سوچه دمفتی دارسم ده چه په بیوعو او معاملا تو کښی دامام ابو حنیفة رحمه الله علیه اود صاحبین اختلاف سره راسی فتوی بـه پـر قول دصاحبین کوی قـاضیخان۳، ج۔۱، اوسـره لـدی چه بعضی فتـاویٰ وی دداسـی شـئی پـر بیع باندی حکم په لایجوز سره کوی او بـعـضـی یـه پـه یـجـوز سره کوی له تطبیق ورسته دامعلومه سوه چه نهٔ

(c) ketabton.com: The Digital Library

اختـلاف په مابین دامام ابو حنیفة رحمه الله علیه او دابو یوسف رحمه الـلـه عـلیه ومحمد رحمه الله علیه کښې سته او نه اختلاف په میانځ دفتاوی و کښې ستـه یعنی نزاع دټولـو لـفظی ده هغه فتاویٰ وی چه په لایـجوز سره حکم کوی هغه لایجوز په معنی دلایحل ده عدم تحلیل مـرادف دتحریم ده یعنی دابیعه حرامه ده ولو که ئی نفسْ عقد صحیح وی او هـغه فتاویٰ وی چه حکم په یجوز سره کوی هغه یجوز په معنی دیصح ده هغه یصح چه مقابل دحلال ده دحرام نده یعنی دابیعه حلاله نـده بـلـکـه حـرامـه ده ولـو کـه ئـی نفس عقد صحیح وی نو دا تر لمر ظاهره سوه چه دتریاقو اوا فیونو او چرس او د ټولو مسکراتو او مفتراتو بیـع فـاسده او حرامه ده په مذهب داحنافو رحمهم الله دتریاقو دبیع په بـطـلان بـانـدی به انشاء الله په بحث دایجاری کښې دلائل ذکر کو

هـذا مـا عـندی والله اعلم وعلمه اتم واکمل **وقـال رسول الله ﷺ**

ان الله اذا حرم شیاءً حرم ثمنه اخرجه ابن همام فتح التحریر ٤٤، ج-٦،

او رسـول الـلـه ﷺ وائی اَللّٰه (جلّ جلاله) چه کم وخت یو شئی حرام کړی دهغه شئی عوض هم حرام وی۔

وقـال رسـول الـلـه ﷺ ان الـله تعالیٰ اذا حرم علی قوم أکل شـئی حرم علیه ثمنه اخرجه مسلم اور رسـول الله ﷺ وای اَللّٰه (جلّ جـلاله) چه کوم وخت پریو قوم باندی دیو شئی خوراك حرام کړی نو

(c) ketabton.com: The Digital Library

دهغه شئی عوض هم حرام وی هغه عوض پیسی وی او که بل شی

وی وقال حسان بن ابی سنان مارأیت شیاءً اهون من الورع

دع مایریبك الی مالایریبك رواه البخاری ص۲۷۵، ج-۱-

حسان بن ابی سنان رحمه الله علیه وای ماتر پرهیزگاری اسانه شئی

نده لیدلی دفع کوه هغه شئی چه تا په شك کښی اچوی وهغه شئی ته

چه تا په شك کښی نهٔ اچوی رواه البخاری ص۲۷۵، ج-۱-

وقدور دعن رسول الله صلی الله علیه وسلم احادیث کثیرة فی تحریم بیع

الخمور منها ماروی البخاری ومسلم عن جابررضی الله عنه

ان النبی صلی الله علیه وسلم قال ان الله حرم بیع الخمر والمتیة والخنزیر

والاصنام له رسول الله ﷺ ډیر حدیثونه دشرابو دبیع په حرمت کښی

نقل سویدی بعض له هغو هغه ده چه امام بخاری ومسلم رحمهما الله

له حضرت جابررضی الله عنه نقل کړی ده وای رسول الله ﷺ وویل

اَللّٰه (جلّ جلاله) دشرابو او دمړزگی او دخنزیر او دبتانو بیع حرامه کړی

ده علت ئی داده چه پر دغو مذکور شیانو اَللّٰه (جلّ جلاله) نفع اخستل

حرامه کړی ده نوځکه ئی بیع جرامه ده ووردة عنه أحادیث

کثیرة تفید أن ماحرم الله الانتفاع به حرم بیعه وأکل ثمنه

فیتناول التحریم بیع هذا المخدرات لمایترتب علی ترویجها

من المفاسد والمضاربین افراد الامت فهو کا المتسبب فی

(c) ketabton.com: The Digital Library

هـلا كهـا ودمـارهـا بل أنه يقتل الانفس ويضيع الاموال فهى
وانَ كـانـت تـجـارـة فى ظاهرها كما بظن بعض الناس لكنها
تجارة بأرواح الناس وفساد الشباب وضياع الاخلاق وهلاك
الامت له رسول اللهﷺ ډیـر احادث منقول دی مفادئی داده اَللّه (جلّ جلاله) چـه هـر هغه شئی حرام کړی وی دهـغـه شئی بیع یه هم حرامه کړی ده اودعـوض خوراك ئی هم حرام کړی ده نـودا دمخدراتو دبیع وحرمت ته هم ورشا ملیږی ځکه دمخدراتو په روا ځولو باندی دأمت په افرادو کښی فسـادونـه او ضـررونه مرتب کیږی نـودغـه بـائع لکه متسبـب داسـی ده پـه هلاکت او خرا بتیا ده افرادو دأمت کښی بلکه نـفسونه قتل کوی او مالونه ضائع کوی نوداکه څه هم په ظاهر کښی تجارة ده لکه څنکه چه بعض خلګو داګمان کړی ده لکن په حقیقت کښی دخلګو په روحو اود ځوانانو په فسادو او داخلاقو په ضائع کیدو او دأمــت پــه هـلاکیـدو بـاندی تجـارت ده فـلاشك فـى حـرمـت
الاتـجـاربهـا ولانها تعين على المعصيت والله تعالىٰ قد نهانا
عـن التـعـاون عـلى الاثم والعدوان فقال الله تعالىٰ وتعاونوا
عـلى البـروالتقوى ولاتعاونو على الاثم والعدوان فالتجارت
فـى هـذه الاشيـاء لاشبهة فـى حـرمتها لدلالت القرآن الكريم
عـلـى تـحـريـمهـا ولهذا قال جمهورالعلماء بان هذه المخدرات

(c) ketabton.com: The Digital Library

لاقیمة لها فی حق المسلم فلا یجوز بیعها ولایضمن غاصبها ولا متلفها لان ذلك دلیل عزتها وتحریمها دلیل اهانتها وقدروی عن النبی ﷺ أنه قال ان الذی حرم شربها حرم بیعها وأکل ثمنها الفقه علی المذاهب الاربعه ۴۵، ج-۵-

نوشك په حرمت دتجارة دمخدراتو کښې نسته اوبل دغه بیع وخرید معونت پر گناه ده او حال داده چه اَللّٰه (جلّ جلاله) مونږ له معونت څخه پر گناه او دشمنی باندی منع کړی یو اَللّٰه (جلّ جلاله) وای معونت پر نیکئی او تقوی باندی سره کوی پر گناه او دشمنی باندی مه سره کوی نویه حرمت دتجارة ددغو شیانو کښې هیڅ شك او شبهة نسته لجهة ددلالت دقرآن کریم پر تحریم ددغو شیانو باندی نوځکه جمهور علماء ویلی دی چه ددغو مخدراتو قیامت په حق دمسلمان کښې نسته نو نئی بیعه جائز ده او نه ضمان پر غاصب او تلف کونکی باندی سته ځکه قیامت او ضمان ئی دلیل دعزت ده او حرمت ئی دلیل دسپکتیا ده او له نبی ﷺ څخه روایت نقل سویده چه دکم شئی چه څیښل حرام وی دهغه بیعه هم حرام ده او عوض ئی هم حرام ده

الفقه علی المذاهب الاربعه ۴۵، ج-۵،

﴿او بعض هم عصر علماء﴾

دتریاقو اوچر سووافیونو وغیره بیع جائز بولی قیاس ئی پر سلاح باندی

(c) ketabton.com: The Digital Library

کوی وای دغه افیون وغیره مثلاً داسی دی لکه سلاح دسلاح بیع
جائز ده ځکه عقاب اوثواب پر استعمال دسلاح باندی مرتب کیږی
مثلاً که دی په جهاد کښی استعمال کړه خدای(جلّ جلاله) ثواب
درکوی او که دی پر مسلمانانونا حقه استعمال کړه اَللّٰه (جلّ جلاله)
عذاب درکوی دغه افیون اوغیره هم داغسی دی مسلمان دی
خرڅوی او له استعماله دی ځان ساتی له هغودلائلو ماسوی چه مو نږ
پر حرمت دبیع دمسکراتو باندی ذکر کړل ودغو علمائو ته **اول**
داجواب ورکوؤ دا نهٔ منو چه بیع دسلاح مطلقاً جائز ده اوعقاب ئی
منجصر په استعمال کښی ده ځکه بیع سلاح پر هغه چا باندی چه
هغه برسری عداوت وی له مسلمانانو سره ناجائز او حرامه ده ځکه
داعانة علی المعصیت ده ولو که ئی استعمال بائع نده کړی او ناحقه
استعمال ئی پر مسلمانانو خو عین معصیت ده په شریعت مطهره
کښی لکه څنگه چه معصیت منع او حرام ده دغه رنگه اعانة علی
المعصیت هم منع او حرام ده دغه بحث مخته په مراتوتیر سویده
علامه ابن عابدین رحمه الله علیه دانگو روخرڅول پر هغه کافر
باندی چه شراب ځینی جوړه وی حرام بللی ده اوپر مسلمانانو باندی
خو په اتفاق سره حرام ده هغه مسلمان چه خمر ځینی جوړه وی
نوافیون وغیره به بیا څنگه جائز سی پر کفارو باندی ځکه انگورو

(c) ketabton.com: The Digital Library

رسته له تبدیله دماهیة حرام شئی ځینی جوړیږی او افیون وغیره په خپله حرام دی او سره لدی عبدالرحمن جزیری رحمه الله علیه لیکلی دی چه اسرائیل هر وخت داکوشش کوی چه دمخدراتو مواد په عربی مملکتو کښی رواج کړی ددوی دهلاکت لپاره نوبیا خود مخدراتو خرڅول پر کفارو باندی عین دسلاح خرڅول دی پر دشمنانو باندی او سلاح خرڅول پر دشمنانو داسلام باندی په اتفاق دفقهاء باندی حرام او اعانة علی المعصیت ده اودویم داجواب ورکوؤ چه ددغه مسکراتو قیاس پر سلاح باندی نهٔ صحیح کیږی ځکه سلاح مال متقوم ده او مباح الاصل ده قطع نظر له استعماله او بعد له استعمال ثواب او عقاب دواړه پر مرتب کیږی او مسکرات مال دی خولکن غیر متقوم دی ځکه مال متقوم هغه ته وای چه په شریعت کښی چه نفع اخستل ور باندی مباح وی او پر مسکرات ومفتراتو باندی نفع اخستل حرامه ده لکه څنگه چه مخته ذکر سواو بعد له استعماله عقاب او ثواب دواړه نهٔ پر مرتب کیږی بلکه یوازی عقاب پر مرتب کیږی نودا قیاس مع الفارق ده او بعض هم عصر علماء رحمه الله علیه ئی پر سرقین قیاسه وی وای خوشائی محرم التناوله دی اوسره لدی بیعه ئی جائزه ده نومسکرات هم محرم التناوله دی باید بیعه ئی جائزه سی مونږ داجواب ورکوؤ چه دغه بیا قیاس مع

(c) ketabton.com: The Digital Library

الفارق ده ځکه سرقین مال متقوم ده یعنی منتفع به شرعاً ده مثلا اور په بلول یا په زمکه کښې شندل دز مکی دقوت لپاره داجائز دی او په بیع کښې اعانة علی لمعصیت نسته او مسکرات خومال غیر متقوم دی لکه څنګه چه ذکر سو یعنی غیر منتفع به شرعاً دی او په بیع کښې اعانة علی المعصیت ده نولدی وجهی په قیاس پر سرقینو نهٔ صحیح کیږی او بل دغه سرقین که دخوراك لپاره انسان واخلی یا په دخوراك لپاره خرڅ کړی نوبیا دوی بیع هم حرامه ده او پیسی یه حرامی دی ځکه دایوه قاعده وه دمبسوط مخته هم ذکر سوه چه په بیع سره تسلط دمشتری راځی پر مبیعه باندی او دامبیعه که په عرف او عادت کښې دهرشی لپاره اخستل کیده وهغه شئی ته کتل کیږی که هغه شئی حلال ؤبیعه ددغی مبیعی هم حلاله ده او که هغه شئی حرام ؤنو بیعه هم حرامه ده مثلاً خاوره پاکه او حلاله ده اوبیع عادتاً دبناء لپاره کیږی بناء یو حلال او جائز کار ده نو بیعه یه هم حلاله ده او دغه رنګه سرقین حرام اومرداردی مګر بیع عادتاً داور بلولو اودزمکی دپاشلو لپاره کیږی اودادواړه حلال دی نوبیعه یه هم حلاله ده او مسکرات مثلاً حرام دی او بیعه عادتاً دخوراك او څیښناك لپاره کیږی خوراك او څیښناك ئی حرام ده نوبیعه یه هم حرامه ده او بالفرض والتقدیر که خاوره یاسرقین دخوراك لپاره خرڅ سی خوراك ئی حرام

(c) ketabton.com: The Digital Library

ده نوبیعه یه هم حرامه ده اویامسکرات ددوائی لپاره خرخ سی دوائی په کول جائز ده نو بیا پدغه وخت کښې بیع هم جائز ده او دغه رنګه انګور مثلاً حلال دی بیع یه عادتاً دخوراك لپاره کیږی خوراك ئی حلال ده نوبیعه یه هم حلاله ده او که بالفرض دشراب جوړه ولو لپاره خرخ سی نوبیا یه بیعه حرامه او فاسده ده پدی قاعده سره هغه توهمات دفعه سؤوچه بعض متوهمینُ به دا توهم کاوه چه خاوره اوسرقین وتیل نجس وغیرهم دی تر دی قول لاندی سی **قال رسول الله ﷺ ان اللّٰه اذا حرم شیئاً حرم ثمنه** یعنی رسول الله ﷺ ویلی دی اَللّٰه (جلّ جلاله) چه کم وخت یو شئی حرام کړی دهغه عوض هم حرامه وی اوتر دی قول دی لاندی سی **قال رسول الله ﷺ ان اللّٰه تعالیٰ اذا حرم علی قوم أكل شئی حرم علیهم ثمنه** اخرجه مسلم یعنی رسول الله ﷺ ویلی دی اَللّٰه (جلّ جلاله) تعالیٰ چه کم وخت دیوشئي خوراك په یو قوم حرام کړی دهغه عوض هم حرامه وی اوبعض متوهمین داتوهم کوی چه مسکرات دی تردغه قول لاندی سی **قال الله تعالیٰ (خلق لكم مافی الارض جمیعاً)** نوداټول توهمات دفع سو وتفصیل ته ضرورت نه لری والله الموفق والمعین

(c) ketabton.com: The Digital Library

(المقصد الرابع فی الربح الناتج من التجارة المخدراة)

څلورم مقصد په ګټه دتجارت دمسکراتو کښې ده لقد علم ان بیع هذه المخدراة حرام فیکون الثمن الناتج من هذه التجارة حراماً لقوله تعالیٰ (ولاتأكلوا اموالكم بینكم بالباطل) ای لایاخذ ولایتبادل بعضكم مال بعض بالباطل وذلك من وجهین الاول اخذه علی وجه الظلم والسلب والسرقة والنهب والخیانت والتدلیس وماجری مجری ذلك الثانی اخذه من جهت محظورة كاخذه بلعب القمار اوبطریق غیر شرعی كالعقود المحرمة كما فی المعاملة بالرباء و بیع ما حرم الله الانتفاع به كاالخمر المتناولة للمخدرات المذكورة فان هذا كله حرام مثل السرقة سواء بسواء وان كان بطیبة النفس من مالكه دا معلومه سوه چه بیع ددغو مخدراتو حرامه ده نوهغه پیسی چه پدغه تجارت سره ئی انسان وګټی هغه هم حرامی دی لجهة ددی قول د اَللّٰه (جلّ جلاله) ولاتأ كلو اموالكم بینكم باطل یعنی تا سی خپل مالونه په خپل میانځ کښې په ناحقه مه سره خوری یعنی مئی اخلی او مئی بعضی له بعضو سره خپل مال په ناحقه بدلوی اودغه اخستل اوبدلیدل په ناحقه سره له دو وجهو کیږی یو اخستل دی په طریقه دظلم او دغصب او دغلا او د لو ټماری

(c) ketabton.com: The Digital Library

او خیانت او دودیعت یعنی فریب وچل ودوکه اونور دغسی شیان او دویم اخستل دی په یو محظور او ممنوع وجه سره لکه په قیمار سره اخستل او یا په بله غیر شرعی طریقه سره لکه حرام عقدونه لکه دسود په معامله کښی او بیع دهغو شیانو چه پر هغو باندی اَللّٰه (جلّ جلاله) نفع اخیستل په شرع کښی حرامه کړی وی لکه شراب هغه شراب چه ودغه مخدراتو ته هم ور شامیلیږی ځکه دغه ټول حرام دی او لکه غلا په غلا باندی یعنی یوسړی له بله ځخه وزنی یا کیلی یا عددی شئی غلا کړی او هغه بل بیا لده ځخه هغه رنګه شی هغو نه مقدار غلا کړی که ئی څه هم مالك په راضی وی خولکن دا خوراك او تبدیل په باطیل سره ده او بل لجهة دهغو حدیثو چه هغه دلالت پر حرمت دثمنو دهغه شئی کوی چه پر هغه باندی نفع اخستل په شرع کښی حرامه وی لکه داقول درسول الله ﷺ ان الله اذا حرم شیاءً حرم ثمنه رواه ابن شیبة عن ابن عباس و قدجاء فی الکتاب زادالمعاد مانصه قال جمهور الفقهاء أنه اذا بیع العنب لمن یعصره خمرا حرم أکل ثمنه بخلاف ما اذا بیع لمن یأ کله وکذلك السلاح اذا بیع لمن یقاتل به مسلماً حرم أکل ثمنه واذا بیع لمن یغزبه فی سبیل الله فثنمه من الطیبات وکذلك ثیاب الحریر اذا بیعت لمن یلبسها ممن یحرم علیه لبسه

(c) ketabton.com: The Digital Library

حرم أكل ثمنها بخلاف بيعها ممن يحل له لبسها آه واذ كانت الاعيان التي يحل الانتفاع بها اذا بيعت لمن يستعملها في معصيت الله على رائي الجمهور الفقهاء وهو الحق يحرم ثمنها لدلالت ماذكرنا من الأدلة وغيرها عليه كان ثمن العين التي لايحل الانتفاع بها كاالمخدرات حراماً من باب أولى رسول الله ﷺ وای اَلله (جلّ جلاله) چه يو شئى حرام كړى دهغه عوض هم حرامه وى روايت ئى ابن شيبة له ابن عباس رضى الله عنه څخه كړيده انگورچه په هغه چاء خرڅ كړى چه هغه شراب ځينى جوړه وى دهغو انگورو پيسى حرامى دى او چه په هغه چاء ئى خرڅ كړى چه هغه ئى خورى بيا پروانهٔ لرى او دغه رنگه سلاح چه پر هغه چا خر څ كړى چه هغه مسلمان په وژنى دهغى وسليح عوض حرام ده او چه پر هغه چاء ئى خر څه كړى چه هغه جهاد په كوى نوبيا يه عوض طيب او حلال ده اودغه رنگه وريښمنه جامه چه پرهغه چاء خرڅه كړى چه هغه ئى اغوندى او غوستل يه وى پر حرام نوبيا يه پيسى حرامى دى او چه پر هغه چائى خرڅه كړى چه وهغه ته ئى اغوستل جائز وى بيا عوض هم جائز ده نو چه دهغواعيانو او ذواتو چه پر هغو نفع اخستل جائز او حلال وى هغه پر داسى چاء خر څول چه هغه ئى په معصيت الله كښى استعمالوى عوض ئى ناجائز او حرام ده

(c) ketabton.com: The Digital Library

پر مذهب دجمهور ؤ فقهاء اوهغه حق هم ده لجهة دهغو دلائلو چه موبږ ذکر کړو وغیره نودهغوا عیانو وذواتو چه دوی په خپله حرام وی ده هغو عوض په طریقه اولی سره حرام ده۔

﴿ واذا کان ثمن هذه المخدرات حراماً کان خبیثاً ﴾

وکان انفاقه فی القربات کالصدقات وبناء المسجد وحج بیت الله الحرام غیر مقبول ای لایثاب المنفق علیه نوهر کله چه پیسی ددغو مخدراتو حرامی سوی نوخبیث دی طیب نهٔ دی نودغه پیسئ په ثوابی شیانو کښی نفقه کول لکه خیرات کول او مسجد په جوړه ول اوحج په کول غیر مقبولی دی یعنی اَللّٰه (جلّ جلاله) پردغو قرباتو باندی ثواب نهٔ ورکوی **فقد روی مسلم عن ابی هریرة رضی الله عنه قال قال رسول الله ﷺ ان الله طیب لایقبل الّا طیباً وان الله تعالیٰ امرا المؤمنین بما آمر به المرسلین فقال الله تعالیٰ یاایها الرسول کلومن الطیبات واعملوا صالحاً الایة وقال الله تعالیٰ یاایها الذین آمنو کلو من الطیبات مارزقناکم وشکروا الله ان کنتم ایاه تعبدون ثم ذکر الرجل یطیل اسفر أشعث أغبر یمدیده الی السماء یا رب یا رب ومطعمه حرام و مشربه حرام و ملبسه حرام وغذی بالحرام فانی یستجاب لذلک؟** امام مسلم رحمه الله علیه

(c) ketabton.com: The Digital Library

لـه ابـی هریرةرضی الله عنه څخه روایت کړی ده وائی رسول اللهﷺ ویلی دی چه اَللّٰه (جلّ جلاله) طیب ده طیب مال قبلوی خبیث نهٔ قبلوی او اَلـلّٰه (جـلّ جلالـه) مـؤمـنـان پـه هـغـه شـئـی امر کوی په کم شئی چه رسولان امر کړی دی اَللّٰه (جلّ جلاله) ویلی دی ای رسولانو خوراك له طیبـا تـو څـخه کوی یعنی له پاکو او حلالو شیانو څخه او صالح عمل کوی او په بل ایات کښنی اَللّٰه (جلّ جلاله) ویلی دی ای کسانو مؤمنانو خـوراك لـه پاك او طیب هغه رزق څخه کوی کم چه مونږ درکړی ده او د اَللّٰه (جلّ جلاله) شـکـر اداء کوی که چیری تا سی خاص داَللّٰه (جلّ جلاله) عبـادت کـوی بیـا رسـول اللهﷺ هغه سړی ذکر کړ چه وژد سـفرئی کړی وی او ببـر سـرئـی وی او په خاور وخړ پـړّوی اولاسونه داسـمان طرفته کشوئ او دیارب یارب ناری وهی او خوراك ئی حرام وی او څیښناك ئـی حـرام وی او جــامــهٔ ئـی حرام وی اولوی سوی پـه حـرامـو وی نـوزه ددغـه سـوال قبلوم یعنی اَللّٰه (جـلّ جلاله) وای دداسی سړی سـوال نـه قبـلـوم خبیـث او طیب چه پدغه ایا تو کښنی ذکر دی **ویـحـرم علیه الخبائث آه کلو من الطیبات** الایة مفسرین کرام وای چـه هـر ضـارشئی په خبیث کښنی داخـل ده اوهـر نـافع په طیب کښنی داخل ده **وقـد جـاء فـی الـحـدیـث الـذی رواه احمد فی مسـنـده عـن ابـن مسعـودرضی الله عنه أن رسول اللهﷺ**

(c) ketabton.com: The Digital Library

قـال والـذی نـفسـی بیـده لایکسب عبد مالاً من حرام فینفق منـه فیبـارك لـه فیه ولا یتصدق فیقبل منه ولا یترکه خلف ظهـره الاکـان زاده فی النار ان الله لایمحو السیئی بالسیئی ولـکـن یمحو السیئی بالحسن ان الخبیث لایمحوالخبیث او په حدیث شریف کښی راغـلی دی هغه حدیث چه احمد په خپل مسند کښی لـه ابـن مسعود رضـی الـلـه عـنـه څـخه نقل کړیده چـه رسول الـلهﷺ ویلی دی زماد قسم په هغه ذات وی چه زما نفس دده په لاس کښی ده یـو بنده به دحرام مال کسب نهٔ وکړی چـه بیا له هغه زکات ورکړی او اَلـلّـه (جلّ جلاله) دته برکت پکښی ورواچـوی او نهٔ به له حـرامـو صدقه وخیرات وکړی چـه اَلـلّـه (جـلّ جلاله) ئی ځینی قبول کړی او نـه به ئی ترشا پریږ دی مـگر تو شهٔ به ئی په اور کښی وی الله بدی په بدی باندی نهٔ محو کوی بلکه الله بدی په نیکئی باندی نیستی کـوی خبیـث خبیـث نسئـی نیستـی کـولـیوروی عـن ابـی هـریرةرضی الله عنه عن النبیﷺ وسلم قال من کسب مالاً حـراماً فتـصـدق بـه لـم یـکـن لـه آجر وکان اجره یعنی اثمه وعقوبته علیه ابـی هریرةرضی الله عنه له رسول اللهﷺ څخه نقل کـوی وائی که چاء دحرام مال کسب اوکاروبار کا وه اوبیا یه خیرات ځینی وکو دهغه اجر نسته او گناه وعذاب ئی پرده باندی ده وما فی

(c) ketabton.com: The Digital Library

مراسل القاسم بن مخيرة قال رسول الله صلى الله عليه وسلم مااصاب مالاً من مأثم فوصل به رحمه اوتصدق به اونفقه فى سبيل الله جمع ذلك جميعاً ثم قذف به فى نار جهنم وائى رسول الله صلى الله عليه وسلم ويلى دى كچاء په غير شرعى طريقه سره مال حاصل كو اوبيا يه وصل رحمى په وكړه او يا يه خيرات ځينى وكواويا يه دخداى په لار كښنى نفقه ځينى وكړه داټول را جمع كيږى په اور ددوزخ كښنى غور زيږى **ورووى عن النبى صلى الله عليه وسلم آنه قال انه اذا خرج الحاج بالنفقة الخبيثة فوضع رجله فى الغدز اى الركاب وقال لبيك ناداه ملك من السماء لا لبيك ولا سعديك وحجك مردود عليك** له رسول الله صلى الله عليه وسلم ځخه روايت سويده واى حاجى چه په حرام نفقه سره را ووزى دحج لپاره او پښه په رقاب كښنى كښنيږدى او ووائى لبيك يعنى په خدمت ولا ړيم تالره يو ملكه له اسمان ځخه اواز وكړى وائى لا لبيك يعنى په خدمت نئى ولاړ وخپل رب ته ولا سعديك اوندى نيك بختى او خوشحالى وى تالره او حج دى مردود ده پر تا باندى يعنى غير مقبول ده **فهذه الاحاديث التى يشد بعضها بعضاً تدل علىٰ آنه لايقبل الله صدقة ولا حجة ولا قربة اخرى من القربات من مال حرام من أجل ذلك نص علماء الحنيفة على أن الانفاق على الحج من الحرام حرام**

(c) ketabton.com: The Digital Library

دغـه احاديث چه بعضی دبعضو تائيد کوی دلالت کوی پردی باندی چـه اَللّـه (جـلّ جـلالـه) لـه حرام مال څخه نه صدقه قبلوی او نهٔ حج قبـلوی او نـه بـل ثوابی او خيراتی کار قبلوی نولدی وجه علماء احنافو تصريح کړی ده پـر دی باندی چه په حرام مال باندی حج کول حرام ده ونستطع أن نلخص ما ذكر ناه فيما يأتی موږ طلب دتوفيق ـئ چه هغه شيان چه موږ ذکر کړو چه دهغو خلاصه بيان کړو اولاً

تـحـريـم تـعـاطـی الـحثيـش والأفيـون والقـات وغيرهـا من المخدرات المسكراة والمفتراة

ثانياً تحريم الاتجار فيها واتخاذها حرفة تدر الربح

ثـالثـاً حرمة تهريبها ومساعدة التجار علی رواجها والتدليس عليهم رابعاً حرمت زراعتها لاتخاذ المادة المخدرة لتعا طيها او الاتـجـاربهـا خـامسـاً ان الـربح الناتج من الاتجار فی هذه الـمـواد حرام خبيث وان انفاقه فی الطاعات غير مقبول الفقه علی المذاهب الاربعه ٤٢، ج-٥، خلاصه ئی داده اول دچر سو او افيونو اود ټولـو مـخـدراتـو کـه مسـکروی او کـه مفتروی خوراك او څيښاك او څکيدن حـرام ده دويـم ددغـو مـخـدراتو تجارت اودځان د ګټی لپاره کسب جو ړول حـرام ده دريـم لـه تـجارا نوسره په ګريزی او کرايه و مـزدوری سره ورل ددغـو مـخـدراتو حرام ده څلورم ددغـو مـخـدراتو

(c) ketabton.com: The Digital Library

فصل کړل هغه دخپل خوراك او څکيدن لپاره وی او که دتجارة لپاره وی حرام ده پنځم هغه ګټه چه ددغو مخدراتو په تجارة کښی يعنی په خريداو فروخت کښی حاصله کړی هغه پيسی وی او که بل شئی وی حرام ده دهغو نفقه کول په طاعاتو کښی غير مقبول ده حرام پردوه قسم دی يو قسم هغه حرام دی چه دانسان په ملك کښی نهٔ راځی مثلاً لکه مال دسرقی اودغصب او هغه پيسی چه په بيوع باطيله ؤ باندی يه ځانته حاصلی کړی وی دغسی مال دانسان ملك نه ګرزئی پدی باندی انسان غنی نهٔ بلل کيږی يعنی پدی باندی پر انسان نهٔ حج فرضيږی او نهٔ زکوٰة او بل قسم هغه حرام دی چه د انسان ملك ګرزئی لکه ثمن او مثمن دبيوعو فاسده ؤ او دسود وغيره مثلاً پدی باندی انسان غنی بلل کيږی او حج پر پرضيږی اوزکوة پر فرضيږی او دغه رنګه سړی حج په وکړی يازکوة ځينی ور کړی فرض په سا قطيږی خولکن قبليږی نهٔ ګټه او تجارة ددغو مخدراتو له دغه اخيره قسم ځخه ده ځکه دامو نږذ کر کړو چه ددغو مسکراتو بيعه فاسده ده هغه ثمنی ئې حرامی دی پدغه حرمت سره يعنی چه حج پرفر ضيږی اوزکوة پرفر ضيږی مثلاً او په اداء سره يه هغه فرض هم ځينی ساقطيږی خولکن قبليږی نهٔ۔

ويجتهد فی تحصيل نفقة حلال فانه لايقبل بالنفقة الحرام

(c) ketabton.com: The Digital Library

كمـاورد فـى الـحـديـث مـع انه يسقط الفرض عنه معها بحر الـرائق۳۰۹، ج-۲، تحت قوله هو زيارة مخصوص الخ وكذا فى الشامى۱۹۱، ج-۲، علـمـگـرى۲۳۰، ج-۱، فتاوى رحـيمه۳۷، ج-۸، فتح القدير ۳۱۹، ج-۲، يعنى دحلال نفقى كوشش دكوى ځكه په حرام نفقه سره نۀ قبليږى لكه څنګه چه بـه حديث شريف كښى هـم دغسى راغلى دى كه څه هم فرض په نسا قطيږى او قبليږى نـۀ ځكه دااسقاط دفرضو اود عـدم قبول په ميانځ كښى مـنـافات نسته لكه څنګه چه ابن همام رحـمـه الله عليه ويلى دى ولا تـنـافـى بين سقوطه وعدم قبوله فـلايثـاب لـعـدم الـقبـول ولا يـعـاقب فى الاخرة عقاب تارك الحج فتح القدير۳۱۹، ج-۲،

﴿المقصد الخامس فى ذراعت المخدراة﴾

پـنـځـم مـقـصـد په كشت دمخدراتو كښى ده دمسـكـرات و مفتراتو كشت په اتفاق سره حرام ده دمختينو مقاصد و ځخه دكشت حرمت په واضحه توګه سره و هر چا ته معلو ميږى وتفصيل ته ضرورة نۀ لرى نـو لهـذا پـه يوځو مـحـدود دلائـلـو اكتـفـاء كـؤ ځـكـه مشت نمونـه خروار است-

﴿اتفق الائمة على تحريم ذراعة الحثيش والخشخاش﴾

لاستـخـراج الـمـادة الـمـخـدرة منهما لتعاطيها او الاتجار فيها

(c) ketabton.com: The Digital Library

وحرمت ذراعتها من وجوه -

﴿اولاً ماروى﴾

عن ابن عباس رضي الله عنهما ان رسول الله ﷺ قال (ان من حبس العنب ايام القطاف حتى يبعه ممن يتخذه خمرا فقد تقحم النار) فهذا دليل على حرمت ذراعتها بطريق دلالت النص ترول اما مان پر حرمت دكشت دچرسو او دخشخا شو متفق دی ځکه پدی كښت سره مخدره مواد حاصليږی هغه مواد دخپل ځان دخوراك اودڅكيدن لپاره وی او كه دتجارة لپاره وی او دكشت حرمت له ډيرو وجهو ده او له وجهه هغه ده چه له ابن عباسؓ رضي الله عنه څخه روايت سويده وائی چه رسول الله ﷺ وويل كچاء انګور د رسداو دپختيا په وخت كښی بند كړو نۀ ئی خرڅول ددی لپاره چه بيابی پر هغه چاء خرڅ كړی چه هغه شراب ځينی جوړه وی نو هغه سړی خپل ځان په شدة او مشقت سره په اور دجهنم كښی واچاوه نو دغه حديث دلالت پر دی باندی. كوی چه كشت دهغو مخدراتو چه هغه يا عين شراب دی او يا په حكم دشرابو كښی دی بناءً على اختلاف المذهبين حرام ده ځكه چه پاكه او حلاله ميوه ايښودل حرامه ده پدی نيت چه بيا يه پر هغه چاء خرڅه كړی چه هغه شراب ځينی جوړه وی او رسول الله ﷺ هغه وعيد ورته بيان كړی ده

(c) ketabton.com: The Digital Library

نـودهـغـو حرامو او مضر موادو كرل به بيا څنګه نسـى حرام چه دهغو ضـرر و نـقـصـان وهـرڅاته ترلمر شكاره ده او وهغه كرونكى ته به بيا هغه وعيد څنګه نسى راجع كم چه ؤس ذكر سو۔

﴿ثانياً﴾

ان زراعة هـذه الـمـخـدرات اعانة على المعصيت وهى تعاطى الـمـخـدرات والاتـجـار فيها والا عانة على المعصيت معصيت

دويـم وجهـه دحـرمـت داده چـه ددغـو مـخـدراتو كشت اعانة على المعصيت ده هغه معصيت او ګناه چه هغه خوراك او څكيدن او تجارة دمـخـدراتو ده او دګناه په كار كښى كـو مك او مدد كول ګناه ده نو دمخدراتو كشت او فصل كرل هم ګناه او حرام ده۔

﴿ثالثاً﴾

ان زراعتهـا لهـذا الـغـرض رضأمن الزارع بتعاطى الناس لها واتـجـارهم فيها والرضاء بالمعصيت معصيت وذلك لان انكار الـمـنـكـر بـالـقـلب الذى هو عبارة عن كراهية القلب وبغضه الـمـنـكر فرض على كل مسلم فى كل حـال بل وردفى صحيح مسـلـم عـن رسـول الـلـه ﷺ ان مـن لـم يـنـكـر المنكر بقلبه (بالمعنى الذى بينا) ليس عنده من الايمان حبة خردل

دريـمـه وجهـه دحـرمـت داده چه د مخدراتو كشت ددى غرض لپاره

(c) ketabton.com: The Digital Library

کـرل چـه خوراك څکیدن او تـجـارـة ده لدی دامعلو میږی چـه دغـه کرونکی پدغه خوراك او څکیدن او تـجارت دخلگو باندی راضی ده اورضـاء پـه گـنـاه باندی گناه ده او ذاخبره ثابته ده ځکه له منکر شئی ځـخه په زړه بـانـدی انـکار په هر حال کښی پـر هـر مسلمان باندی فرض ده انکار دمنکر لدی عبارة ده چه له منکر ځخه به په زړه باندی کـرهـه او بـغـض کـوی بـلکه له رسول اللهﷺ ځخه په صحیح مسلم کښی نـقـل سـویده که چاء له منکر شئی ځخه په زړه بـاندی انکار نهٔ کا وه له هغه سره دیوه نخود ددانی په مقدار ایمان نسته **وفیه مخـالفة لـولـی الامـر الـذی نهـی عـنهـا بـالـقوانـین التی وضعت لذلك لـوجـوب طـاعة ولـی الامـر فیمـا لیس بمعـصیة لله ولرسوله باجماع المسلمین** الـفقه علی المذاهب الاربعه ٤٠، ج-٥ ، او بل دمخدراتو په کرلو کښی دآمیر مخالفت ده هغه آمیر چه مخدرات ئی بند کړی وی پـه هـغـه قانون باندی چه دمخدراتو دبندیدو لپاره ئی ایښی وی او اطـاعت دآمیر واجب ده په اجماع دمسلمانانو په هغه شئی کښی چه پـه هـغه کښی داَلـلّه (جـلّ جلالـه) او داَلـلّه (جـلّ جلالـه) درسـول گناه او نـافرمانی نهٔ وی الـفـقـه علی المذاهب الاربعه لـکـه رسول اللهﷺ چه وائی **لاطاعت للمخلوق فی معصیة الخـالق** یعنی په کوم شئی کښی چه انسـان داَللّه (جـلّ جلاله) پـه معصیت او گناه کښی واقع کیږی پـه هغه

(c) ketabton.com: The Digital Library

شئی کښې دمخلوق اتباع او اطاعت نسته هغه مخلوق آمیروی او که موراو پلاروی او که پیراو استادوی که هرڅوك وی زراعة الحشيش والخشخاش والقات وتصنيع الافيون والكوكابين والهروين ان كل مايودی الی حرام فهو حرام وكل مايعين علی المعصيت فهو معصيت فتكون زراعة الحثيش وغيرها واستخراج المواد المخدرة العناية بها حفظاً وتعليماً وتهريباً ونقلاً من مكان الی آخر امراً حراماً فی شرع الله ودينه للأسباب التالية دغه بیان په کښت دچرسو او دخشخاشو او دالقات کښې ده اوپه جوړه ولو دافیونو او دکو کابینو او دهریوینو کښې ده القات هغه وا ښه ته وائی چه له پاڼو یه پان جو ړیږی حاصل ئی داده چه هر هغه شئی کښې چه اعانة علی المعصيت وی هغه معصیت ده نودچرسو وغیره ؤ کښت او دمخدره موادو جوړه ول او غم خوردنی په کول مثلاً ساتل او ور ښودل او زده کول او یا په کریټ او کاټن کښې بنده ول ځکه په بعضی نسخو کښې دتعليماً پرځائی تعلیباً راغلی ده او په ګریزی باندی وړل او له یوه مکان ځخه بل مکان ته نقل کول دادخدای(جلّ جلاله) په شرع او په دین کښې یو حرام کار ده ددغورا روانو اسبابو په وجهه

۱ـ ان زراعة مايؤ دی الی الحرام يعد رضاً صريحاً من

(c) ketabton.com: The Digital Library

الزراع بتعاطى الناس له واتجارهم فيه والرضاء بالمنكر أو المعصية يعد منكراً وعصياناً

٢- تبين مماذكر أن كل مافيه اعانة على المعصيت يعد معصيت كما أن الزراعة لوسائل المخدرات معصيت

٣- روى ابو داود في سنة عن ابن عباس رضي الله عنه ان رسول الله صلى الله عليه وسلم قال ان من حبس العنب أيام القطاف حتى يبيعه ممن يتخذه خمراً فقد تقحم النار، وهذا دليل صريح على حرمة زراعة الحثيش والقات وكل مايؤدى لاستخراج عصارة الافيون والهروين والكوكابين وغير ذلك الفقه الاسلامى ٥٥١٧، ج-٧، پدى ځائى كښى نور دلائل هم ذكر دى خود ټولو حاصل هغه ده كم چه په مخته عبارة كښى ذكر سونو لدى وجهى يه ترجمه هم نه ذكر كوؤ اكتفاء په هغه مختنى ترجمه باندى كؤو،

﴿ داسوال دى څوك نهٔ كوى ﴾

چه دانگورو كشت دى هم حرام سى ځكه خوله هغو هم شراب جوړيږى لدى وجهى چه دامخته ذكر سو چه په بيغه سره تسلط

(c) ketabton.com: The Digital Library

دمشتـری راځـی پـه مبیـعه باندی نو هغه مبیعه عادةً که دهرشئی لپاره اخستل کیده وخر ځیده وهـغه شئی ته کتل کیږی کـه هغه شئی حرام ؤ دغـه بیـعه هم حرامه ده او که هغه شئی حلال ؤ دغه بیعه هم حلاله ده نـودلتـه هـم دغـه قـاعـده ده انگور عادتاً دخوراك لپاره كرل كيږی خـوراك ئی حلال ده نو كرل ئی هم حلال او جائز ده او بالفرض که په نیـت او قـصـد دخموریّت وکرل سی بیا یه کرل حرام ده او مسکرات عــادتـاً دخوراك او ځكيدن لپــاره كرل كيږی خوراك او څكيدن ئی حـرام ده نـو كشت ئی هم حرام ده نوذا معلومه سوه چه دانگورو قیاس پر مخدراتو نسئی کیدلی والله اعلم وعلمه اتم واکمل۔

﴿ المقصد السادس فی اجارة المخدراة ﴾

شپږم مقصد په اجاره دمخدراتو کښی ده په اجاره دمسکراتو ومفتراتو کښی عیـن هـغـه بـحـث ده کم چه په بیع دمسکراتو ومفتراتو کښی مونږ ذکر کړو ځکه اجاره عین بیع ده صرف دافرق یه ده چه بیع

﴿ عقد علی الاعیان بعوض اواجاره عقد علی المنافع بعوض ﴾

تـکمله فتح التقـدیـر ۱۴۵، ج-۷، البـدائع ۱۷۴، ج-۴، تبین الحقائق ۱۰۵، ج-۵،

(c) ketabton.com: The Digital Library

وغیرها نولدی وجه هغه بحث مکمل دوباره نه ذکر کوؤ هغه باید په غور وکتل سی لکن یو څو مهمی خبری ذکر کوؤ یوه اجاره علی المعصیت ده او یوه اجاره پر اعانة علی المعصیت ده په اجاره علی المعصیت کښی نفس عقد نهٔ صحیح کیږی او په اجاره دمعونت علی المعصیت کښی نفس عقد صحیح ده خولکن حرام ده یعنی اجاره فاسده ده او په اول کښی نفس عقد ځکه نهٔ صحیح کیږی چه په اجاره کښی داشرط ده چه معقود علیه به مباح وی شرعاً او معصیت خو مباح نده بلکه حرام ده **الشرط الثالث ان تکون المنفعة مباحة لغیر ضرورة وان تکون مقصودة فلا تصح الاجارة علی ضرب شخص او فعل حرام کالنیاحة کمالا تصح اجارة الدار لتکون محلاً للباغیات او بیع الخمر او للقمار او نحوذلك ممالا یحل** الفقه علی المذاهب الاربعه ۱۰۶، ج-۳، دریم شرط داده چه دغه منفعت به مباح وی بغیر له حالته اضطراری ځخه او مقصود به وی دسړی پر وهلو باندی اجاره نهٔ صحیح کیږی او دغه رنگه پر فعل حرام باندی نهٔ صحیح کیږی لکه نیاحة مثلاً یعنی یو چا

(c) ketabton.com: The Digital Library

ته پیسی ور کړی چه ته راسه زما پرځائی زما پر مړی باندی چیغاری وبغاری وهه او سرو گریبان شکوه دغه مزدوری نۀ صحیح کیږی لکه څنگه چه سرای ورکول په اجاره باندی نۀ صحیح کیږی وهغه چأته چه دباغیانو ځائی ومرکز ځینی جوره وی او یادشرابو خرید وفروخت په کښی کوی اویا قیمار په کښی کوی او یا بل داسی کار په کښی کوی چه هغه په شریعت کښی ناروا وي **ویجوز العقد علی المنافع المباحة** ـ

﴿اما المنافع المحرمة کما عرفنا فلا تجوز الاجارة علیها﴾ لانها محرمة فلا یجوز اخذ العوض علیها کالمیتة والدم وذلك باتفاق العلماء الفقه الاسلامی ۷۵۹، ج-٤، عقد دمزدوری پر مباحو منافعو باندی جائز ده او پر حرامو منافعو باندی مزدوری اخستل نده جائز ځکه هغه خو حرام دی او پر حرامو مزدوری اخستل نارواده لکه پر مړز گه او مسفوحة وینه باندی چه عوض اخستل نارواده او پر دی خبره باندی ټول علماء متفق دی۔ **قال العلامة المرغینانی رحمه الله علیه ولا یجوز الاستجار علی الغناء**

(c) ketabton.com: The Digital Library

والنوح وكذا سائر الملاهی لانه استیجار علی المعصیت والمعصیت لاتستحق بالعقد الهدایه ۳۰۱، ج-۳ ، علامه مرغینانی رحمه الله علیه وای چه أجرة اخستل پر سرود او پر چیغارو وبغارو اوپر ډول ودو تاره وغیره باندی ناروا ده ځکه دا أجرت اخستل دی پر گناه باندی او گناه په عقد سره نه مستحق کیږی ځکه په عقد داجاری سره تسلیم دمعقود علیه مستحق کیږی شرعاً او دانده جائز چه عقد داجاری دی پر سړی داسی شئی حق کړی چه په هغه دی گنهگار کیږی لدی وجه نده جائز چه دمعصیت اضافت شرع ته ونهٔ سی قال العلامة ابو البرکات النسفی رحمه الله علیه ولایجوز علی الغناء والنوح والملاهی کنزالدقائق ۳٦٤ کتاب الاجارة ومثله فی ردالمحتار ۵۵، ج-٦، مطلب فی استیجار علی المعاصی الفتاوی حقانیه ۲۵۷، ج-٦، ان تکون المنفعة المعقود علیها مباحة شرعاً آه الفقه الاسلامی ۷٤٤، ج-٤، داقول اتفاقی ده یعنی په اتفاق دعلماء باندی داعقد باطیل ده او بل اجاره پر اعانة علی المعصیت ده پدی کبنی بیا هغه اختلاف ده کم چه په بیع کبنی ذکر سوو حاصل ئی داده چه بعد التطبیق له

(c) ketabton.com: The Digital Library

اقـوالـو داحـنـافـو ځـځه هم له فساد او له حرمت ځخه په يو آن كښې
نسئى خالى كيدائى يـجـوز للشخص عندابى حنيفة رحمه الله
عـليـه ان يـؤجـر نفسه أوسيارته اودابته بأجر لتعمر كنيسة
اولـحـمـل خـمـر ذمـى لالعصرها لان لامعصية فى الفعل عينه
لان عـقـد الاجـارـة عـلـى الـحمل ليس بمعصية ولا سبب لها
وانـمـا تـحـصـل الـمـعصية باختيار الشارب وقد يكون حملها
لـلاراقة أوالتـخـليـل امـا عـصـرهـا بـقـصـد الخمرية كمعاصر
الـخـمـور فـى بـلادنـا أوفى امريكا مثلاً من مسلم فيحرم لان
الـمعصية فى الفعل عينه وأجاز ابو حنيفة أيضاً اجارة بيت
لاتـخـاذه كـنيسة أوبيـع الـخمر فيه فى بلاد غالب أهلها اهل
الـذمة لأن الاجـارة تقع على منفعة البيت ولهذا تجب الأجرة
بـمجرد تسليم ولا معصية فيه وانما المعصية بفعل المستأجر
وهـو مـختار فيه ولا تجوز تلك الاجارة فى بلاد غالب اهلها
اهـل الاسـلام لان أهـل الـذمة لايـمـكّنون من اتخاذ الكنائس
واظهار بيع الخمورو ونـحوذلك فى الاصح.

(c) ketabton.com: The Digital Library

وقال الصاحبان والائمة الثلاثة لاينبغي كل تلك الاجارة
وهى مكروهة لأنها اعانة على المعصيت ولأنه عليه الصلواة
والسلام لعن فى الخمر عشرة وعدّمنها. (حاملها)
واعتبر أبو حنيفة الحديث محمولاً على الحمل المقرون
بقصد المعصية وعلى كل حال فر أى أبى حنيفة قياس
ورأى الصاحبين استحسان وهو المعول عليه فى كثير امن

الفتاوى الفقه الاسلامى ۲۶۸۸، ج-٤، امام ابو حنيفة رحمه الله عليه وائى چه سړى په خپله يا په موټر باندى يا په حيوان باندى د كفارو دعبادت خانى په جوړلو كښى او يا له ذمى سره دشرابو په وړه ولو كښى مزدورى و كړى دا جائز ده نۀ دشرابو په جوړه ولو كښى يعنى دشرابو په جوړو لوباندى مزدورى اخستل ناجائز ده ځكه په نفس فعل دوړلو كښى خو گناه نسته ځكه دغه عقد دا جارى پر وړلو باندى خو نۀ گناه ده او نۀ سبب لپاره دگناه ده ځكه وړل خوئى كله دتو يه ولو لپاره او كله دسر كه كيدلو لپاره هم وى او معصيت خو په اختيار دخيښتونكى كښى ده لكن مسلمان چه په قصد دشرابو جوړه وى لكه

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغه جوړه ونکی چه زمونږ په وطنو کښې جوړه وی او یا یه په امریکا کښې جوړه وی مثلاً هغه حرام ده ځکه پدغه نفس فعل کښې معصیت او گناه ده اودغه رنگه امام ابو حنیفة رحمه الله علیه جائز کړی ده کوټه په کرایه ورکول وکافرته چه هغه عبادت خانه ځینی جوړه کړی اویا شراب په کښې خرڅ کړی په هغه وطنو کښې چه غالبه اهل ئی اهل ذمه وی ځکه دغه اجارهٔ وکرایه خو پر منفعت دکوټې واقع کیږی نولدی وجه یه په نفس تسلیم سره أجرة واجبیږی او گناه خو یه په فعل دمستأجر کښې ده یعنی چه شراب خرڅول دی او یا کفری عبادت کول دی او هغه پدغه خپل فعل کښې اختیار مند ده اودغه اجاره نده جائز په هغه وطنو کښې چه غالبه اهل ئی اهل السلام وی ځکه اهل ذمه بیا دا قدرت نهٔ لری چه عبادت خانه جوړه کړی او یا شراب په ښکاره باندی خرڅ کړی او یا بل داغسی کارو کړی۔

او امام ابو یوسف رحمه الله علیه و محمد رحمه الله علیه سره له امانو ثلاثهٔ وائی دغه مذکوری اجاری ټولی مکروه دی ځکه دغه اعانة

(c) ketabton.com: The Digital Library

علی المعصیت ده او بل رسول الله ﷺ په شرابو کبنې پر لسو کسانو
لعنت ویلی ده له هغو لسو ځخه یو و ړونکی ده او امام ابو حنیفة رحمه
الله علیه دغه حدیث حمل کړی ده پر هغه و ړلو باندی چه په قصد
دمعصیت وی خو په هر حال رأی دامام ابو حنیفة رحمه الله علیه
قیاس ده اورأی دصاحبین استحسان ده اودغه دصحابین رأی په ډیرو
فتاوی ؤ کبنې معول علیه ومرجع الیه ده یعنی مفتی به ده۔

قال الزیلعی علی هذا الخلاف لواجره ای الکافر دابته لینقل علیها الخمر اواجره بنفسه لیرعی له الخنازیر یطیب له الاجر عندابی حنیفة رحمه الله علیه وعندهما یکره شامی

استنبولی کتاب الحظروالاباحة ۳٤٥، ج۔٥، وفی الخلاصة ۱٤۹، ج۔۳، کتاب الاجاره

زیلعی رحمه الله علیه وائی که چا کا فرته حیوان په کرایه ورکو ددی
لپاره چه شراب وربانديوسی او یا یه خپل ځان ور مزدور کو ددی
لپاره چه دهغه خنزیران ورویپائی دغه مزدوری ورته جائز ده په نزد
دامام ابو حنیفة رحمه الله علیه او په نزد دصاحبین باندی دغه
مزدوری مکروه ده اودامو نږ ذکر کړی دی چه مکره چه مطلق ذکر

(c) ketabton.com: The Digital Library

سی مراد ځینی تحریم ده **وكذالو اجر نفسه ليحمل له الخمر**

يكره لان التصرف فى الخمر حرام قال رحمه الله عليه هكذا

اطلق لكن هذا قولهما واما على قول ابى حنيفة رحمه الله

عليه لايكره احقر محمد شفيع ديو بندی رحمه الله عليه ددی عباره

ترجمه دتيز عبارة په شان ده اگرچه نفس عقد جائز هے مگر بوجه

اعانت على المعصيت ايسے معاملات سے احتراز لازم هے بنده اصغر

حسين رحمه الله عليه عفى عنه امداد المفتين ص۷۱۷، ج-۲، ومثله فى عزيز

الفتاوى ص۶۳۸، ج-۱ ، لدى مذكور وعباراتو داصراحةً معلوميږى چه دتر

ياقو وهل په مزدورى باندى ناجائز ده په نزد دامام ابو حنيفة رحمه الله

عليه سره له صاحبين ځكه دامام ابو حنيفة رحمه الله عليه له صاحبين

سره اختلاف په جوړه ونكى او نيبنځى ځونكى دشرابو كښى نسته

يعنى دهغه كس مزدورى چه انگور په قصددشرابو باندى نيبنځى ځى

او يا شراب له بل شئى ځخه جوړه وى لكه څنگه چه دصاحبين په

نزد ناجائزه ده دغه رنگه دامام ابو حنيفة رحمه الله عليه په نزدهم

ناجائزه ده نو ترياق وهل په نزد دټولو باندى ناجائزه ده ځكه دغه

(c) ketabton.com: The Digital Library

وهـل يـه عين جوړه ول دى نـودغـه وهـل عيـن مـعصيت سو او دعين

معصيت په حرمت او ممانعت کښې ددوی اختلاف نسته او بالفرض

والتـقـديـر کـه دا وويـل سـی چـه دغه فعل دو هلويه معصيت نده بلکه

اعـانة عـلـی الـمـعصيت ده او په اعانة علی المعصيت کښې دامام ابو

حنيفة رحمه الله عليه له صاحبين سره اختلاف ده امام صاحب رحمه

اللـه عـليـه يـه طـرف دجـواز نيـولـی ده او صـاحبينو يـه دعدم جواز

اوکراهيت نيولی ده نودابه په جواب کښې ورته وويل سی چه دامام ابو

حنيـفة رحـمـه اللـه تـعالیٰ عليه وجواز ته دی څوك نـهٔ گـوری ځکه

دامختـه مونږ ذکر کړو چه تعارض دقياس او استحسان چه سره راسی

استـحسـان پر مقدم ده ردالمحتار ٤٩، ج-۱ ، پـه اعـانة عـلـی المعصيت

کښې امـام ابـو حـنيـفة رحـمـه اللـه عـليـه قول په قياس سره کوی او

صـاحبيـن يـه په استحسان سره کوی اوبل دامو نږ ذکر کړو اختلاف

دامـام ابـو حـنيفة رحمه الله عليه او دصاحبين رحمه الله عليه چه سره

راسی اخذ په قول دصاحبين کول کيږی قاضيخان ۳، ج-۱ ، اوبل دامو نږ

ذکر کړو پـه مـقـصـد دبيع دمسکراتو کښې چـه جـواز او فساد سره

(c) ketabton.com: The Digital Library

منافی نهٔ دی جائز دی هم وی او فاسد دی هم وی یعنی امام ابو حنیفة

رحمه الله علیه چه وداسی عقد ته جائز وای سره له جوازه دی

فاسدوی ځکه الفاسد من العقود ماکان مشروعاً بأصله دون

وصفه والباطیل مالیس بمشروعاً اصلا لابأصله ولا بوصفه

ردالمختار ٤٦ص ج-٦، فاسد عقد هغه ته وای چه من حیث الذات مشروع

او منعقد وی او من حیث الوصف باطیل وی او باطیل عقد هغه ته وای

چه نهٔ نفس ذات دعقد منعقد وی او نهٔ ئی وصف۔

حاصل دی بیان داسو چه دغه تریاق وهل په مزدوری باندی په صورة

دمعصیت کبنی یعنی چه دغه وهل یه معصیت سی نودغه عقدئی

باطیل او حرام ده په نزد دټولو احنافو باندی او که بالفرض والتقدیر

معصیت نسی اعانة علی المعصیت خوبالاتفاق ده نو په صورة داعانة

علی المعصیت کبنی هم دغه عقد فاسد اوحرام ده پرقول مفتی به

باندی داتقریر دمقصد له سره بیاتر دغه ځائی پر دی تقدیر ده چه

دعمل په مقابل کبنی نقدی پیسی ور کړی او چه دعمل په مقابل

کبنی یعنی په أجرة کبنی تریاق ور کړی لکه څنگه چه معمول ده په

(c) ketabton.com: The Digital Library

افغانستان کبنی بیا داحقر بنده په خیال راجح داده چه دغه اجاره

باطیله ده ځکه په أجرة کبنی داشرط ده چه مال به متقوم وی نوترياق

کخه هم مال دی خو متقوم نهٔ دی۔

﴿وأما شروط الأجرة فهی اولاً تکون الاجرة مالاً متقوماً معلوماً﴾

البدائع المصدر السابق ١٩٣ الفقه الاسلامی ٧٤٩، ج۔٤، يعنی دأجرة شرائط

دادی چه أجرة به مال متقوم وی او معلوم به وی والمال عند

الحنيفية كما عرفنا سابقاً مايميل اليه الطبع ويمكن اذخاره

لوقت الحاجة وبعبارة اخری هوكل مايمكن ان يملكه

الانسان وينتفع به علی وجه معتاد والاصح انه هو كل عين

ذات قيمت مادية بين الناس والمتقوم مايمكن اذ خاره مع

اباحته شرعاً وبعبارة اخری هو ما كان محرزاً فعلاً ويجوز

الانتفاع به فی حالة الاختيار حاشيه ابن عابدين ٣، ج۔٤، الفقه الاسلامی

٤٥٨، ج۔٤، مال په نزد داحنافو لكه ځنگه چه مونږ مخته ويېزندی هغه

ته وای چه طبعيت سليمه ميلان ورته كوی او ذخيره كيدل ئی دو قت

دحاجة لپاره ممكن وی او په بل عبارة مال هر هغه شئی ته وائی چه

(c) ketabton.com: The Digital Library

ددی امکان لری چه انسان ئی په ملك کښنی راولی او په معتاد وجه

سره نفع ورباندی واخلی او ډیر صحیح داخبره ده چه مال هر هغه

ذات ده چه خاوند دقیمت مادی وی په میانځ دخلګو کښنی اومتقوم

هغه شئی ته وائی چه ذخیره کیدل ئی ممکن وی سره له اباحت

شرعی او په بل عبارة متقوم هغه شئی ته وای چه بالفعل محرزوی

یعنی ساتل کړی سوی وی او په حالت داختیار کښنی نفع ورباندی

اخستل جائز وی او مسکرات ټول غیر منتفع به دی شرعاً لکه څنګه

چه صاحب دهدائی ویلی دی **ان هذه الاشربة ممالا ینتفع**

بهابوجه من الوجوه فکیف یتصورالتقوم فیها الهدایه فی فتح

القدیر ۳۲، ج-۹، دغه اشربه له هغه قسم دی چه په یوه وجهه له وجهو

نفعه نهٔ ورباندی اخستل کیږی نوبیا به دتقوم تصور څنګه په دوی

کښنی ووهل سی **وقال رسول الله ﷺ کل مسکرو مفتر حرام**

وقال رسول الله ﷺ اذا حرم شیأ حرم ثمنه وقال رسول

الله ﷺ اذا حرم علی قوم أکل شئی حرم علیهم ثمنه اخرجه

مسلم ددی حدیثو ترجمه مخته مکرره ذکر سویده حاصل ئی داده چه

(c) ketabton.com: The Digital Library

مسکرات و مفترات حرام دی او دحرامو پیسی حرامی دی نو بیابه دتقوم تصور څنګه انسان پکښې ووهی دغه رساله اکثره پر دی ولیکله سوه چه دغه حرام غیر منتفع به شرعاً دی واعادی ته یه ضرورة نسته نو هر کله چه دغه شرط ؤ په ایجاره کښی چه أجرة به مال متقوم وی او مسکرات ومفترات مطلقا متقوم نوؤ نو په أجرة کښی نسی ور کیدلی ځکه په انتفاء دشرط سره انتفاء دمشروط راځی او کم وخت چه په أجرة کښی نهٔ سوای ور کیدای نو اجاره باطیله ده ځکه أجرة شرط ده په ایجاره کښی نو بیا هغه قاعده ده چه په انتفاء دشرط سره انتفاء دمشروط راځی نو هر کله یه چه ایجاره باطیله سوه نوبیعه یه هم باطیله ده ځکه لکه څنګه چه داشرط ؤ چه أجرة به مال متقوم وی په ایجاره کښی دغه رنګه داشرط ده چه مبیعه به مال متقوم وی په بیع کښی **وکون المبیع مالاً متقوماً مقدور التسلیم وسیجی ذکرها مشتتا** الهدایه الثالث حاشیه ۲۴، ج-۳، **وان یکون مالاً متقوماً شرعاً مقدور التسلیم فی الحال** أوفی تالی الحال کذافی الفتح القدیر علمګری ۳، ج-۳، یعنی مبیعه به مال متقوم وی یعنی منتفع به شرعا

(c) ketabton.com: The Digital Library

بـه وی او مقدور التسلیم به وی په حال دعقد کبنی یا په ورسته دعقد کبنی او بـل هـر هـغـه شئی چه صلاحیت دثمنیت لری په بیع کبنی هـغـه صـلاحیـت دأجـرـة لری په اجاره کبنی او هـر هـغـه شئی چه صـلاحیـت دأجـرـة لری پـه اجـاره کبنی دالازمــه نـده چـه هغـه بـه صـلاحیت دثمنیت لری په بیع کبنی یـعـنـی أجرة دایجاری عام ده تر ثـمـنیـت دبیعی نو هر کله چه تریاقو وغیره مِن المسکرات والمفترات صـلاحیـت دأجـرة نه درلود په اجاره کبنی نـو صـلاحیت دثمنیت په طـریقه اولی سره نهٔ لری په بیع کبنی ځکه نفی دعام مستلزم وی نفی دخاص لره نوځکه یه بیعه هم باطیله ده **وما جازان یکون ثمنا فی البیـع جـاز ان یـکـون أجـرـة فـی الاجـارة لان الأجرة ثمن الـمـنـفـعة فیـعتبـر بثمن المبیع ومالا یصلح ثمناً یصلح أجرة ایضاً کالاعیان** الهدایه الثالث ۲۹۱، ج-۳-

دائـی دعـمـوم او دخـصـوص بیان ده یعنی هر هغه شئی چه صلاحیت دثمنیت لری په بیع کبنی هـغه صلاحیت دأجرة لری په اجاره کبنی ځکه أجرة ثمنی دمنفعة دی نومعتبر یږی په ثمنو دمبیعی باندی او هغه شئـی چه صلاحیت دثمنیت نهٔ لری په بیع کبنی هـغه هم صلاحیت

(c) ketabton.com: The Digital Library

دأجـرـة لرى په اجاره كښى لـكه اعيان ذوات ومـا صلح ان يكون ثـمـنـاً فـى البيع كا النقود والمكيل والموزون صلح ان يكون أجـرـة فـى الاجـارـة ومـالا يـصلـح ثمنـاً صلح أجرة ايضـاً كـاالاعيـان مثل العبيد والثياب كذافى الكافى علمگرى ٤١٢، ج-٤،

حاصل ددواړو عبارتو يو ده۔

حـاصل دټول بـاب داده لكه څنگه چـه په بيع كښى دا شـرط ده چه ثمن او مثمنى به دواړه مـال وى او متقوم به وى يعنى منتفع به شرعاً به وى پـه حالت اختيارى كښى او مـعلوم به وى او مقدور التسليم به وى دغـه رنـگـه په عقد داجارى كښى دا شـرط ده چـه أجـرة به مال وى متـقـوم بـه وى مـعلوم به وى او مقدور التسليم به وى نوترياق كڅه هم مـال دى خولكن نه متقوم دى او نۀ معلوم دى او نۀ مقدور التسليم دى دعـدم مـعـلـومتيـا او دعدم مقدور التسليم وجهى بى انشاء الله په ائنده مـقصد كښى ذكر كړو نـو چـه شـرط مـنتـفى سو مشروط هم منتفى كيږى نـو اجـاره باطيله ده پدى دليل سره دعلامۀ ابن همام رحمه الله عـليـه تـائيـدوسو چه په مقصد البيوع كښى ذكـر سـوچـه هغه ئى بيع

(c) ketabton.com: The Digital Library

بـاطيـلـه بلله او دغه رنگه پدی دليل سره ئی اما مان اربعه يعنی امام ابو حـنيـفة رحـمـه ألـلـه عـليـه وامام الشافعی رحمه الله عليه وامام مالك رحـمـه الـلـه عـليه وامام احمد بن حنبل رحمه الله عليه او محدثين او امـام ابـو يـوسف رحـمـه الله عليه وامام محمد رحمه الله عليه ټول ئی اجـاره بـاطيله بولی او پدی کښنی اختـلاف نستـه نوترياق په مزدوری کښنی ور کـول نـاجـائـز او ناروادی عقدئی باطيل ده والله اعلم وعلمه اتم واکمل۔

﴿المقصد السابع فی اجارة المخدراة بالحصة﴾

اوم مـقصد په مزدوری دمخدراتو کښنی ده پـه حـصه سره هر کله چه داثـابتـه سـوه چه په أجرة کښنی مـطـلـق ترياق ور کول ناجائز دی نو داخو په طريقهٔ اولی سره ناجائز دی۔

﴿چه په أجرة کښنی ترياق ور کړی په حصه سره﴾

ځـکـه يـو خونفی دعام مستلزم وی نفی دخاص لره او بل دوی وجهی دبطلان داجاری نوری په کښنی پيدا سوئی۔

(c) ketabton.com: The Digital Library

اول وجهه داده

چه تریاق په حصه سره په معنی کښې دقفیز طحّان دی قفیز طحّان منهی عنه ده هر هغه شئی چه په معنی کښې دقفیز طحّان وی هغه هم منهی عنه وی قفیز طحّان هغه ته وائی چه زرنده وال ته (آسیوان) دری گونی غنم مثلاً ورکړی چه دغه دری گونی وړه کړه بیا یوه گونی وړه ستادی یا یوه گونی غنم ورکړی چه دریمه حصه یا څلورمه حصه مثلاً بیا ستاده له قفیز طحّان څخه رسول الله ﷺ منع کړی ده **لانه ﷺ نهی عن عسب الفحل وعن قفیز الطحّان** رواه الدار قطنی عن ابی سعید خدری رضی الله عنه نیل الاوطار ص۲۹۲، ج-۵، څکه رسول الله ﷺ منع کړیده دمنده له ختلو او له قفیز الطحّان څخه یعنی رسول الله دهغه مرداری نطفی په بدل کښې چه أجرة اخلی له هغه ئی منع کړیده لکه په وُس وخت کښې چه غوا په پیسو باندی غوائی ته نیسی او له قفیز الطحّان څخه ئی منع کړی ده **صورة قفیز الطحّان أن يستاجر الرجل من آخر ثورا ليطحن له الحنطة على ان يكون لصاحبها قفيز من دقيقها او يستاجر انسانا**

(c) ketabton.com: The Digital Library

لينطحن له الحنطة بنصف دقيقها او ثلثه أوما اشبه ذلك

فذلك فاسد علمگری ٤٤٤، ج-٤، يعنی صورة دقفيز الطحّان داده چه
يوسړی له بل سړی څخه نر غوائې كرايه كړی پر دی باندی چه زه
به دغه غنم په زرنده كړم بيا به وتا ته يوه پيمانه وړه در كړم او يا انسان
مزدور كړی پر دی باندی چه دغه غنم رازرنده كړه بيا به نيم وړه يا
دريم حصه يا څلورمه حصه مثلاً در كړم دغه عقد فاسد ده ځكه
علت منعی دقفيز الطحّان عدم قدرة دمستأجر يعنی دغنمو دمالك ده
پر تسليم دأجری په وخت دعقد كښنی ځكه په اجاره كښنی داشرط
ده چه مستاجر يعنی دكار مالك به قادر وی پر تسيلم دأجرة په وخت
دعقد كښنی نو په هر اجاره كښنی چه أجرة جزء وی له عمله دآجيره
يعنی دمزدوره هغه فاسده ده ځكه يوخو عمل دآجير په وخت دعقد
كښنی وجود نهٔ لری اوبل هغه جزء دعمل دآجير خوه حاصيلبزی په
فعل دآجير سره نهٔ دمستأجر نومستأجر قادر نهٔ بلل كيږی په قدرت
دغير سره چه آجير ده نو حاصل ئی داسو چه مستأجر قادر نهٔ سو پر
تسيلم دأجرة په وخت دعقد كښنی دغه عدم قدرت يه علت منعی ده

(c) ketabton.com: The Digital Library

ومن دفع الى حائك غزلاً ينسجه بالنصف فله أجر مثله

وكذا اذا استأجر حماراً يحمل عليه طعاماً بقفيز منه

فالاجارة فاسدة لانه جعل الاجر بعض ما يخرج من عمله

فيصير فى معنى قفيز الطحّان وقد نهى النبى عليه السلام

عنه وهو ان يستاجر ثورا ليطحن له حنطة بقفيز من دقيقه

هذا اصل كبير يعرف به فساد كثير من الاجاراة لاسيماً فى

ديارنا والمعنى فيه ان المستأجر عاجز عن تسليم الاجرة

وهو بعض المنسوج او المحمول وحصوله بفعل الاجير فلا

يعد هو قادر بقدرة غيره الهدایه ص۳۰۳، ج-۳، که چاء وکنهی باب ته

یعنی اُو بُدُونګئ ته د میږو دوړ یوځخه او یا دبزو داوز غنو ځخه او

بدلی تار ورکو چه لدغه کمبله مثلا راجوړه کړه بیا موسره نیمی ده او

یا یه وړی او وزغنی مثلا ور کړی چه لدغه تاریعنی ؤرته راجوړ کړه

په نیمائی باندی نودغه اجاره فاسده ده ودغه مزدورته به أجر مثل

ورکوی او دغه رنګه یو سړی خر کرایه کو چه زه پردغه باندی غنم

وړم زرنده کوم یه بیا له هغه وړو ځخه یوه کا سه مثلاً درکوم دغه

(c) ketabton.com: The Digital Library

اجاره هم فاسده ده ځکه دغه أجرة دآجير دعمل جزء ده نو دغه په معنى دقفيز طحّان كښې ګرزى او له قفيز الطحّان ځخه رسول الله منع كړيده هغه داده چه نرغوائيىٔ كرايه كړى چه زه غنم په وړه كوم بياله هغه وړوځخه دو نه مقدار مثلاً وړه دركوم او دايوه غټه قاعده ده پدى قاعده سره ډير فسادونه په اجارو كښې په پيز ندل كيږى او بيا خاص كر زمونږ په علاقه كښې ددى علت داده چه مستأجر عاجزه ده له تسيلم دأجرة ځخه چه هغه بعض دهغه أُوْ بَدَلُ كړى سويده او يا بعض دهغه بار كړى سويده نو دغه مستأجر قادر نهٔ بلل كيږى په قدرت دغير ومثله فى الفقه على المذاهب الاربعه ص۱۲۸، ج-۳ او ترياق په حصه سره هم أجرة ده له عمل داجيره يعنى مستأجر قدرت پر تسيلم دأجرة نهٔ لرى په وخت دعقد كښې دغه عدم قدرة يه علت منعى ده لكه په قفيز الطحّان كښې-

﴿دويم وجهه داده﴾

چه معلوميت دأجرى شرط ده په ايجاره كښې لكه ځنګه چه داشرط ؤ په اجرة كښې چه مال متقوم به وى او مقدور التسيلم به وى دغه

(c) ketabton.com: The Digital Library

رنگه داشرط ده چه أجرة به معلوم وی۔

ان تكون الأجرة مالاً متقوماً معلوماً وهذا باتفاق العلماء ومحترزات هذا لشرط معروفة كمامر فی عقد البیع والاصل فی اشتراط العلم باالأجرة قول النبی صلی الله علیه وسلم (من استأجر اجیراً فلیعلمه أجره) والعلم باالأجرة لایحصل الابا الاشارة والتعین او بالبیان تكمله فتح القدیر ص۱٤۸، ج۷، البدائع ص۱۹۲، ج۵، الفقه الاسلامی ص۷٤۹، ج٤ ، یعنی أجرة به مال متقوم وی او معلوم به وی اودا په اتفاق دټولو علماء ده او ددی شرط محترزات معلوم دی لکه څنګه چه په عقد دبیع کښی تیر سو او دلیل په اشتراط دعلم کښی پر أجرة باندی درسول الله صلی الله علیه وسلم قول ده یعنی که چاء مزدور ودراوه مزدوری دی ور معلوم کړی او علم پر أجرة باندی نهٔ حاصیلیږی مګر په اشاره او په تعین باندی او یا په بیان باندی **ولو دفع سمسماً الی دهّان لیعصره علی ان یکون بعض الدهن له او شاة لیذبحها علی ان یکون بعض الحم له لایجوز كذافی خزانة المفتین** الفتاوی الهندیه ص٤٤۵، ج٤، که چاء کنجدی وغوړو

(c) ketabton.com: The Digital Library

ایستونکی ته ورکړی چه غوړی ځینی راوباسه بیا یوځه غوړی ستادی
او یا یه پسه ورکو چه دغه راحلال کړه بیا یو ځه غو ښی ستادی دغه
عـقد ناجائز ده فلـو قـال له انفض لی هذه الشجرة هزماً ولك
سـدس مـا يـنـزل مـنهـا او ثـمنه او نـحوذلك فانه لايصح لان
الشـجـر يـختـلف فـی ذلك فـمنه مايسقط من ثمره بالهز كثير
ومـنـه مـايسـقـط قـليـل فيكون القدر الذی ينزل منه مجهول
وكـذا اذا قـال له اعصر هذا الزيتون او القرطم ولك جزء مما
يـخـرج مـنـه فـانـه لايـصـح لان القدر الذی يخرج من الذيت
مـجهـول وصـفـت الزيت الخارج بالعصر مجهولة اذ يمكن أن
يـكـون جيداً وأن يكون ردئياً ثخيناً اور قيقاً نقياً او مشوباً
بما ينقصه الفـقه علی المذاهب الاربعه ص۱۳۲، ج-۳، يـعنی كه چا مزدور ته
وويل چه دغه درخته راو ښنوه دهغه میوی شپږمـه حصه یا اتمه حصه
یا بله حصه مثلاً بیا ستاده دانهٔ صحیح کیږی ځکه پدی کښی درختی
سـره مـختـلفه وی بعضی درختی ډیـره میـوه کوی او بعض درختی لږ
میوه کوی نو هغه اندازه یه نهٔ معلومیږی چه دغه درخته مثلاً خاص دو

(c) ketabton.com: The Digital Library

نه مقدار میوه کوی او دغه رنگه که ئی مزدورته وویل چه دغه زیتون
راونیبس څیځه او یادغه دعصفر تخم راونیبس څیځه قرطم یوقسم
وابنه ده چه درنگیدلو رنگ ځیني جو ړی ږی او له غوټیو ځخه ئی
دوائی جوړیږی بیاله هغه ما حصل غوړو ځخه یو څه حصه ستاده دا
هم نهٔ صحیح کیږی ځکه هغه مقدار غوړی کم چه له زیتون او یا له
هغه تخم ځخه راوزی هغه ندی معلوم او صفت دغوړو هم نده معلوم
ځکه دا امکان لری چه ښه دی وی او دا امکان هم لری چه بد دی
وی او دغه رنگه کیدلی سی چه ټینگ دی وی او داهم کیدلی سی
چه نری دی وی او دغه رنگه داکیدلی سی چه صاف دی وی او داهم
کیدلی سی چه نهٔ دی وی صاف بلکه هغه شئی دی په ګلهوی کم
شئی چه دوی ته تاوان ورسوی هغه تریاق چه په حصه سره په اجرة
کښنی ورکول کیږی هغه هم دغسی مجهول دی ځکه پنځم مَنْ یا
شپږم یا لسم مثلا دمزدوروی اوپر دی۔
یوخدای (جلّ جلاله) علم لری چه دغه فصل شل منه کوی یادیرش
کوی نو چه له سره ئی محصل مجهول سو أجرة بی خامخا مجهول

(c) ketabton.com: The Digital Library

وی اودغه معلومیت دأجرة په یوه طریقه سره هم نسی کیدای ځکه خوتول مجهول دی بلکه معدوم دی معلومتیا یه نهٔ په اشاره اوتعین سره کیږی او نهٔ په بیان سره کیږی ځکه خوقلت او کثرت جیدت او ردئت ئی مستأجر ته نده معلوم نوبیا بی اجیر ته څنګه ور معلوم کړی لدغو وجهو چه هره یوه په یو شئی کښی موجو ده سی دهغه اجاره ناجائزه ده او ټولی چه پکښی موجودی سی لکه په ترياقو کښی نوبیا یه په طریقه اولی سره ناجائزه ده ټولی دفساد او دحرمت دری وجهی په تریاقو کښی پیدا سوی یوه په مختنی فصل کښی ذکر سوه چه عدم تقوم ده او دوی پـه صورة دحصی کښی پیدا سوی چه عدم مقدور التسلیم او عدم تعین ومعلومتیاده۔

﴿ بعض خلګ داسوال کوی ﴾

چه تریاق په حصه سره دی قیاس پر مزارعت سی ځکه مزارعت په معنی دقفیز الطحّان ده او سره لدی چه اجازه ور کړه سویده مونږ په یوڅو وجهو جواب ور کوؤ۔

﴿ اوله وجهه ﴾

دا ده چه تریاق په حصه سره په مزارعت نسی قیاس کیدائی ځکه تریاق په حصه سره په دلالت النص سره ثابت دی هغه نص چه په قفیز الطحّان کښی وارد سویده او مزارعت په قیاس سره ثابت ده۔

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځکه تریاق په حصه سره من کل وجوه په معنی دقفیز الطحّان ده او مزارعت من وجه په معنی دقفیز الطحّان ده او من وجه په معنی دمضاربت ده نو په مزارعت کښې دوی وجهې دی یوه دجواز او بله دمنع پدی وجهه چه په معنی دقفیز الطحّان ده نو ممنوع ده ځکه دقیاس داتقاضی ده چه منع دی سی او په دی وجه چه په معنی دمضاربت ده نو جائز ده ځکه خو مضاربت جائز ده نو دخلګو داحتیاج په وجه فقهاء کرامو مخالف القیاس جواز ورکو ودیته استحسان وائی یعنی استحسان من وجه عمل په قیاس ده او من وجه مخالف القیاس ده او په تریاقو کښې په حصه سره دغه وجهی نسته بلکه من کل وجوه په معنی دقفیز الطحّان ده نوخودی قفیز الطحّان ثابت په عبارة نص سره ده او هر هغه شئی چه په معنی دقفیز الطحّان وی من کل وجوه هغه ثابت په دلالت النص سره ده لکه تریاق په حصه سره او هر هغه شئی چه په معنی دقفیز الطحّان وی من وجه هغه ثابت په قیاس سره ده لکه مزارعت نو هر هغه شئی چه ثابت په قیاس سره سی هغه په استحسان سره متروك کیدلی سی او چه ثابت په دلالت النص سره سی هغه په استحسان سره نسی متروك کیدلی حاصل ئی داسو چه تریاق په حصه سره پر مزارعت نسی قیاس کیدلی ځکه تریاق په حصه سره په قیاس سره ثابت ندی بلکه په

(c) ketabton.com: The Digital Library

دلالت النص سره ثابت دی لکه ابن همام رحمه الله علیه چه وائی ان المـزارعـت فـاسـدة عـند أبی حنیفة رحمه الله علیه جائزة عـنـد صـاحبیـه وذکر الدلیل من الجانبین قال الان الفتوی علـی قـولهـمـا لـحـاجة الـناس الیها والظهور تعامل الامة بها والـقیـاس یتـرك بالتعامل کما فی الاستصناع آه ولا یقتضی ذلك أن یـطلق القیاس علی کل ما فی معنی قفیز الطحّان بل انـمـا یـقتـضـی أن یـطـلقه علی المزارعة وهی فی معنی قفیز الـطحّان من وجه أی من حَیث أنها استیجار ببعض مایخرج مـن عـمـله کما ذکر فی دلیل أبی حنیفة رحمه الله علیه علی فسـادها وفی معنی المضاربة من وجه أی من حیث أنها عقد شـرکة بیـن الـمـال والـعـمـل کـما ذکر فی دلیل الامامین علی جـوازهـا بخلاف مانحن فیه فانه فی معنی قفیز الطحّان من کـل وجـه لانـه استیـئجـار مـحـض لیس فیه شائبة المضاربة فـلهـذا قیـل انـه ثابت بدلالة النص دون القیاس فتح القدیر صفحه ۵۰، ج ـ۸، حـاصـل ددی عبارة دمـختـنـی تـفـصیـل څخه په واضحه توګه معلومیږی.

﴿ دویمه ﴾

وجهـه داده چه تریاق په حصه سره پر مزارعة نسی قیاس کیدلی څکه

(c) ketabton.com: The Digital Library

مـزارعة هم من وجه په معنى دقفيز الطحّان ده نوقياس داتقاضىٰ كوى چه ممنوع دى سى خولكن دعرف په وجه خلاف القياس جواز وركول سويده او دا دفقه قاعده كليه ده چه هر هغه شئى چه خلاف القياس ثابت سى پر هغه شئى بيابل شئى نهٔ ور قياسيږى مثلاً روژه په هيره سره نهٔ ما تيږى داثابته مخالف القياس ده او روژه دخطاء نهٔ پر قيا سيږى چه په خطاء دى هم نسى ما ته ماده ١٤ ماثبت على خلاف القياس فغيره لايقاس عليه معين القضاة والمفتين ٥

وكذا فى شرح المجلة اتاسى يعنى هر هغه شئى چه خلاف القياس ثابت سى پر هغه بيابل شئى نه قياسيږى

﴿ دريمه وجهه داده ﴾

چه ترياق په حصه سره پر مزارعة نسى ورقياس كيدلى ځكه كه دغه فرض كړو چه ترياق په حصه سره په معنى دقفيز الطحّان دى من وجه لكه مزارعة بياهم جواز نهٔ لرى ځكه يو خو مزراعة په خپله خلاف القياس ثابت ده بل شئى نهٔ وربياندى قياسيږى لكه مخته چه ذكر سوو او بل قياس دهر سړى او دهر عالم كار نده بلكه مجتهد غواړى بيا به دهغه مجتهد قول دمقلد لپاره حجت وى يعنى دهر عالم رائى او فكر خوحجت او دليل ندهِ اواصولين واى چه اجتهاد مطلق پر څلور سوه سنه يا پر پنځه سوه سنه باندى ختم سويده ترويح الجنان ٥٧

(c) ketabton.com: The Digital Library

لـلکنهویؒ اودریم بالفرض که داسی کس هم پیداسی او فرضاً قیاس په هـم صحیح کړی بیـا هـم دغـه قیـاس پـه عـرف او استـحسان سره نهٔ متروك کیږی ځـکـه فـقهـاء رحـمـه الله علیه چه کومه قائده وائی چه قیـاس او استـحســان چـه سـره متـعارض سی عمل په استحسان کول کیږی قیـاس متروك کیږی هـغـه پـه استـحسـان او عـرف عام باندی متروك کیږی لکه په مزارعة کښی نهٔ په عرف خاص باندې او عرف چه عامیږی هـغه په رواج او اصطلاح دیوه ولایت یا دیوی صوبی یا دیوه ملك سره نهٔ عا میږی لـکه عرف داهل بخاریٰ پر جواز دبیع وفاء بـانـدی بـلکه عرف چه عامیږی هـغـه په اصطلاح دیو څومـلکو سره عامیږی لـکـه مـزارعة واستـصناع مثلاً نوتریاق په حصه سره په أجرة کښی ور کـول دا په اصطلاح دیوه هلمندیا دیوه افغانستان سره عام نهٔ بلل کیږی چـه قیـاس پـه متـروك سی داخبره باید په نظر کښی ونیوله سـی چـه دغـه اثبـات دعـدم جواز هـم بناء پر فرض باندی ده یعنی چه مونږئـی داسـی فرض کو لکه مزارعة لاهـم نهٔ صحیح کیږی او بناء پر تـحـقیق او حقیقت باندی خو بلکل څوك پـر جواز باندی تلفظ نسی کـولـی حاصل دبحث دادی چه په یوه طریقه سره تریاق په حصه سره په أجرة کښی ور کول صحت نهٔ لری والله اعلم وعلمه اتم واکمل۔

(c) ketabton.com: The Digital Library

المقصد الثامن فی اجارة المخدرات بالکیل او الوزن المعلوم

اتـم مقصد په اجاره مخدراتو کبنی ده پـه پیمانه او وزن معلوم سره په بعض ځایو کبنی داسی رواج وی چه أجیرته معلوم وزن ورکوی یعنی مـزدور تـه ووائـی چه ددغو تریاقو په وهلو باندی نیم من یا چهاریك یا من مثلاً درکوم دا ایجاره هم ناجائزه ده که څه هم پدی ایجاره کبنی أجرة معلوم ده دغه عدم جوازئی له دو وجهو ده۔

او له وجهه داده

چـه داهـم پـه مـعـنـی دقـفـیز الـطـحّان ده ځکه پدی صورة کبنی هم مستأجر عاجز ده په وخت دعقد کبنی له تسلیم دأجری۔

دویمه وجهه داده

چـه داسـی صـورة شرکت فاسد ده بلکه باطیل ده قـال المرغینانی رحـمـه الله علیه الشرکت فی الخارج بعد حصوله لانه ینعقد شـرکـت فـی الانتهـاء فما یقطع هذه الشرکة کان مفسد للعقد

هدایه آخرین ٤٠٩، ج-٤، المرغینانی رحمه الله علیه وائی چه شراکت په خـارجی شئی کبنی یـعـنـی په هغه شئی کبنی چـه په کسب او عمل سره له ځکمی خارجیږی لـکه حاصل دبز گری او یا شودی ده تریاقو ورستـه لـه حـصـول دهـغـه خـارجی شئی ځخه وی ځکه ددغو شیانو

(c) ketabton.com: The Digital Library

شرکت په آخیر کښې یعنې ورسته له حصوله منعقد کیږی نو هر هغه شئی چه دغه شرکت قطع کوی هغه مفسد عقد لره ده ددی مذکور عبارة په تفصیل کښې صاحب الکفایة داسی لیکلی دی یعنی **ینبغی ان لایشترط فیه مقدار معین لاحدهما اذیجوز ان لایخرج من الارض الا ذلك القدر فلم تبق شرکت علی ذلك التقدیر ومن شرطها بقا الشرکت** فتح القدیر ۳۸۷، ج-۸ ، یعنی دا مناسب ده چه یو شریك ته له شریکانو څخه مقدار معین نکړی شرط ځکه دا جائز ده چه ځمکه دی حاصل نه و کړی ماسوی له هغه مقدار معین څخه نویردی تقدیر خوشراکت نه سو پا ته ځکه خو ټول دیوه سوو او بقاء دشراکت پکښې شرط ده **وان یکون الخارج شائعاً بینهما تحقیقاً لمعنی الشرکت فان شرطا لاحدهما قفزاناً مسماة فهی باطیلة لان به تنقطع الشرکت لان الارض عساها لاتخرج الاهذا القدر وصارکاشتراط دراهم معدودة لاحدهما فی المضاربة** الهدایه ٤١٠، ج-٤ ، **والشرکت فی الخارج عند حصوله فتفسدان شرط لاحدهما قفزان معینة او ما یخرج من موضع معین لا نه وقت لایخرج الاذلك** مجموع الانهر ٤٩٨، ج-٨، ایضاً ۹۰۰، ج-۲ ، فتاوی رحمیه ۳۱۰، ج-۹، ددی ټولو عبارتو حاصل یو ده وترجمی ته ضرورة نهٔ لری یعنی تریاق په وزن معلوم سره وهل که ایجاره سی هم

(c) ketabton.com: The Digital Library

صحت نۀ لری ځکه یوخو په معنی دقفیز الطحان ده اوبله هغه مختنی وجه هم په کښنی سته چه أجرة به مال متقووی او که شراکت سی هم صحت نۀ لری ځکه په هغه شیانو کښنی چه له ځمکی خارجیږی شراکت په اخیره ورځ تامیږی او که وزن معلوم په او له ورځ ورمعلوم کړی نوکیدلی سی چه ځمکه دی دغو نه مقدار وکړی لکه څنګه چه ودغه ملګری ته ورمعلوم کړیده نوشراکت قطع سواودشراکت قطع کول باطیل ده نوهرهغه شئی چه شراکت قطع کوی هغه باطیل ده چه هغه وزن معلوم ده خو په حقیقت کښنی دتریاقو وهل ایجاره ده شرکت نده۔

﴿زمونږ په منطقه کښنی﴾

دغنمو او داوربشو ریبل هم په دغه مذکوره طریقه سره وی یعنی پر ولاړ فصل باندی مالك او مزدور دا فیصله سره وکړی چه دغه کشت په پنځه یالس ګونی مثلاً درکوم او مزدور قناعت پر وکړی نو کم وخت چی لو وکړی بیا هغه معلوم ګونی ورکوی او دغه طریقه وسلسله هم ناجائزه ده۔ ځکه داهم په معنی دقفیز الطحّان ده او پر مزارعة نسی ورقیاس کیدلی په هغه دلائلو کم چه مخته ذکر سؤو حاصل دهغو داده چه مزارعة من وجه ایجاره ده او من وجه مضاربة وشراکت ده او لو ایجاره ده فقط نو لَو من کل وجوه په معنی دقفیز

(c) ketabton.com: The Digital Library

الطحّان ده او مزارعة من وجه په معنی دقفیز الطحّان ده بیان یه مخته په تفصیل سره ذکر سو حیله ددی غنمو په لَوُ کښی داده چه مالك ورته ووائی پنځه گونی یالس گونی مثلاً ددغو غنمو پر لو باندی درکوم او دا نکړی پکښی شرط چه ددغه لو له غنموئی درکوم بلکه له هر وغنمو که می درکړو او مزدور به هم دغه شرط نه پر ږدی چه خاص بی له دغو غنمو راکوی نوبیاه که ئی له دغو غنمو ور کړی لاهم پروانلری او که ئی له نورو ور کړی خوفبیها والنعمة خولکن زموئږ په علاقه کښی عرف پر دی باندی ده له هغو غنمو یه ور کوی کم چه ورلو کړی کیځه هم اول ورځ نکړی سره شرط نو دا دفقه قاعده ده **المعروف كالمشروط** یعنی کم شئی چه په عرف کښی معروف سی هغه داسی ده لکه مشروط په شرط باندی نو تر ټولو ښه خبره داده چه په نقدرو پو یه ور کړی بیا په هغه ریو باندی په اخیره ورځ غنم ځینی اخلی او که نقدی ځنی اخلی خپله خو ښه یه ده په قفیز الطحّان کښی فقهائو دغه حیله ذکر کړیده **والحيلة فى ذلك لمن اراد الجواز ان يشترط صاحب الحنطة قفيزاً من الدقيق الجيد ولم يقل من هذه الحنطة او يشترط ربع هذا الحنطة من الدقيق الجيد لان الدقيق اذا لم يكن مضافاً الى حنطة بعينها يجب فى الذمة والأجر كما يجوز ان يكون مشار اليه**

(c) ketabton.com: The Digital Library

يجوز انيكون ديناً فی الذمة ثم اذا جاز يجوز ان يعطيه ربع دقيق هذه الحنطة ان شاء كذافي المحيط علمگری ۴۴۴، ج-۴-

دهغه چاء لپاره چه اراده دجواز لری حيله ئی داده چه دغنمو مالك داشرط كړی چه يوقفيز ښه وړه دركوم ددغو غنمو پر ژرنده كولو باندی او دانه ووائی چه له دغو غنمو او يا داشرط كړی چه ددغو غنمو دڅلورمی حصی په مقدار ښه وړه دركوم څكه وړه چه ومعلومو غنموته مضاف نهٔ كړی هغه په ذمه كښی واجبيږی او مزدوری لكه څنگه چه دا جائز ده چه مشار اليه سی دغه رنگه دا جائز ده چه دين او قرض سی په ذمه كښی نوهر كله چه داجائز سوه نوداهم جائز ده چه ددغو موجود غنمو څلورمه حصه وړه ور كړی كه ئی خوښه وه والله اعلم بالصواب-

﴿المقصد التاسع فی اكل التنباك وشرب الدخان﴾

نهم مقصد په بيان دنسوارو اودسگريټو اود چلم كښی ده پدی كښی دری خبری دی اول تنباكو څه شئی ده يعنی حقيقت او ماهيت ئی څه ده دويم تاريخ داشاعت د تنباكو اودريم بيان دحلت اودحرمت دتنباكو ددی مقصد ترجمه به په داسی طرز وكړو چه دمجموع عباراتو حاصل به پريوه ځائی وايونو به دغه بحث يو څه كوتاه سی حكيم محمد مومن په تحفة المؤمنين كښی په حقيقت داسی بيان

(c) ketabton.com: The Digital Library

کریده۔

﴿ان التنباكو قسم من اقسام ماهيز هرج﴾

جبلى الذى يسمى ب قُلُومس لانه مشابه فى الماهية بالقسم الثالث من قلومس وفى السمية تشبه ماهيز هرج فانه عرفوا القسم الثالث أن ورقه كورق الكرنب لكن اطول منه مع رطوبة قليلة متشتة وبذره أحمر مائل الى السواد والمؤيد الثانى ان الحكيم بقراط قرر فى زمانه لدفع الوباء نباتا يحرق فى خندق بأطراف البلدة ليكون دخانه باعثاً لعدم وصول الوباء الى البلدة وكان ذلك النبات قسما من اقسام القلومس وهذا الأثر موجود فى تنباكو انتهى ملخصا وقال اللقانى لا اعلم احداً تكلم على خصوص هذا الدخان من الطباء والحكماء الذين يعتمد على قولهم الا أن ما اخبر به الثقات والمعتبرون أنه يحدث شرب هذالدخان فى ابتداء ه بعضاً من المنافع فى البدن حتى يد اوم عليه فحينئذٍ يحدث الغشاوة فى البصر والثقل فى الاعضاء والامساك فى الهاضمه وعلى هذا الاريب لأحد من العقلاء فى تحريمه مطلقاً انتهى ملخصاً وفى مخزن الادوية ايضاً بعد ذكر اقسامه وانواع الانتفاع به أنه حار يابس معطش مجفف

(c) ketabton.com: The Digital Library

مضر للقلب والدماغ مورث للسدود والخفقان وتكدرالحواس مغلظ للدم ودخانه مصلح فساد الهواء الوبائی منق للرطوبات الدماغية انتهی وفيه ايضاً فی حرف القاف قُلُومُس بضم القاف واللام وسكون الواو وضم الميم فی آخره سين مهملة لفظ يونانی بمعنی اذان الدب نبات منقسم علی خمسة اقسام منها مَاهِيزَ هَرج بفتح الميم والألف وكسرالهاء وفتح الراء المهلة بعد الزاء المعجمة معرب ماهی زهره فارسی بمعنی سمّ السّمك لكونه قاتلاله انتهی معربا ملتقطاً نقله ترويح الجنان ۹ حاصل ئي داده چه تنباكو داسی شئی ده لكه ماهيز هرج په شكل او په نفع وضرر كښی ماهيز هرج يو قسم وابنه ده په عربی كښی سمّ سمك ورته وائی يعنی زهر دماهی وجهه دتسمئی يه هم داده چه دماهيز هرج پاڼی چه وټكه وی او په او بو كښی واچوی نوكم ماهيان چه وی په او بو كښی هغه نشه كوی بالاخيرهٔ يه مړه كوی او دماهيز هرج نفع او ضرر مخته ذكر سو په تنباكو كښی هم دغه اثر موجود ده او په تاريخ داشاعت كښی ابراهيم القانی المالكی تلميذ عمر بن نجيم الحنفی صاحب النهر الفائق شرح كنز الدقائق په عمدة المدير شرح جوهرة التوحيد كښی ويلی دی -

(c) ketabton.com: The Digital Library

﴿ قد حدث فى اوائل القرن الحادى عشر ﴾

وقبيلة بمدة قليلة شرب دخان شئى يعبر عنه الناس بعبارات مختلفة فبعضهم يقوله التنباك ومنهم من يعبر بالنتن بالتائين الفوقانتين وبعضهم يتفوه بطابغى وشرمة بطيغا وقال العلامة الزاهد محمد بن أحمد بن عبدالرحمن انه ظهر فى بلا دنا شئى مسمى بتنبكه فى السنة الخامسة بعدالالف وهى أوراق شجرة مسماة بطبقا وقد ابتلى اللّٰه المسلمين بتد خينه وشرب الدخان منه انتهى حاصل ما قال اللقانى وفى كتاب الأشربة من الدرالمختار شرح تنوير الابصار قال شيخنا النجم الغزى والنتن الذى حدث وكان حدوثه بدمشق فى سنة خمسة عشر بعد الألف يدعى شاربه انه لايسكر وان سلم فانه مفتروهو حرام الحديث اخرجه احمد فى مسنده عن أم مسلمة قالت نهى رسول اللهﷺ عن كل مسكرو مفتر قال وليس من الكبائر تناوله المرة والمرتين ومع نهى ولى الأمر عنه حرم قطعاً على أن استعماله ربما أضر بالبدن نعم الاصرار عليه كبيرة كسائر الصغائر انتهى بحروفه وفى رسالة الشيخ محمد عبدالباقى الرومى المكى الحنفى المسماة بالحسام القاصم قدابدع

(c) ketabton.com: The Digital Library

النصارى من أهل القرن الحادى عشر منتناً كريهة الريح والمنظر ونوعوا هيئات شربه كما سول لهم الشيطان وأملى لهم وشيعوه فى بلدان الاسلام حتى أهل الحرمين فأول من جلبه الى البر الرومى النصارى وأول من حدثه بأرض المغرب اليهود وأول من أخرجه ببلاد السودان المجوس ثم شاع ببلاد الاسلام وعمت به الفتن المتنوعة وترتبت عليه الأضرار الدينية والعقلية والبدنية والمالية والعرضية انتهى كلامه وقيل ان بدوشيوعه فى ايران كان فى عهد الشاه عباس الثانى وفى الهند فى آخر عهد السلطان أكبر وا وائل عهد جهانگير يعنى په يولسم صدى كښى يه اشاعت سويده په جهان كښى او په اباحة وحرمت وكراهيت كښى مختلف اقوال دى هغه علماء چه حرام او مكروه يه بولى دهغوله جملى څخه

﴿حسن بن عمار بن على ابوالاخلاص المصرى الحنفى الشرنبلانى مؤلف نور الايضاح﴾

ده هغه واى فانه سألنى بعض العظماء عن شرب الدخان الذى حدث فى هذا الزمان فقلت أن الذى يستعمل شرباً ويصل الى الجوف اما غذاء او دواء الغذائية فيه منتفية والدواء ان ظن به فلايدام عليه لانعكاسه الضد وهو لايجوز وان لم

(c) ketabton.com: The Digital Library

يكن غذاءً ولا دواءً فهو نوع من العبث وأنه لايجوز وهذا مع قطع النظر عن الأمور الخارجية كاتلاف المال بشراء ه بمالا يرضاه اهل الصلاح والرشد وغيره كأذيته بنتن فمه كل من قابله وقد منع اكل الثوم والبصل من حضور المساجد بنص الحديث واحراق من يمر على غفلة بنارشاربه شيطان بيده شعلة نار خصوصاً عندالغروب والفجر و جمعهم متقابلون بهذه النصيحة وقلت ويمنع من بيع الدخان وشربه- وشاربه فى الصوم لاشك يفطر- ويلزمه التكفير لوظن نافعا- كذارافعا شهوات بطن فقرروا- وقد يشتمله قوله عزوجل ويحرم عليهم الخبائث انتهى- وقال ابن العماد الحنفى الدمشقى فى هدية يكره الاقتداء فى الصلوة بمن هو معروف بأكل الرباء او شئى من المحرمات او باصرار على شئى من البدع المكروهة كالدخان المبتدع فى هذا الزمن انتهى-

سئل عن الشرب العلامة الفاضل القاضى محمد بن أحمد بن عبدالرحمن فقال انه لمن غش الشيطان وتزينيه للناس الذين يلعب بهم وتلبيسه عليه لانهم يظنون فيه الدواء الأمراض مع أنه يتولد فى أجوافهم وبطونهم من تكاثف

(c) ketabton.com: The Digital Library

الدخان ودرن وعكر ويورث الأمراض فى آخر الأمر بدليل
قول جالينوس الحكيم حيث قال اجتنبوا من الثلاثة الغبار
والرائحة الكريهة المنتنة والدخان وان تكرار الدخان يسود
الشئى المقابل به فيتولد منه الحرارة ثم يوجب مرض
الباطن انتهى ملخصاً وفى الوسيلة الأحمد يه شرح الطريقة
المحمدية للشيخ رجب بن أحمد الحنفى فى آخر المبحث
الثالث من مباحث الاسراف عندقول المصنف ومن الاسراف
ماصرف الى المعاصى والمناهى الخ ومن الاسراف الذى
صرف الى المعاصى والمناهى شراء الدخان وشربه الذى
ظهر فى هذا الزمان من قبل الكفرة العدوة لاهل الايمان
وابتلى به كافة الأنام من الخواص والعوام فانهم يشترون
بثمن غالٍ فيدخل فى الاسراف المحرم مع نتن رائحة
وأذيته للذين يتبعون النبى عليه السلام وقدجاء فى الحديث
(كل مؤذٍ فى النار)
اى كل من آذى الناس فى الدنيا يعذبه الله بنار الاخرة
انتهى ولذا قال رسول الله ﷺ من أكل من هذه الشجرة
المنتنة فلا يقربن مسجد نالأن الملائكة تتأذى مما تتأذى
منه الانس واسم الاشارة الواقعة فيه اشارة الى جنس ماله

(c) ketabton.com: The Digital Library

رائحة كريهة وقد ثبت فى صحيح مسلم أن النبى صلى الله عليه وسلم كان اذا
وجد من رجل ريح البصل والثوم أمر به فأخرج الى البقيع
ولهذا قال الفقهاء كل من وجد وفيه رائحة كريهة يستأذى به
الانسان يلزم اخراجه ولو بجرمن يده أو رجله دون لحيته
وشعر رأسه فعلى هذا يلزم اخراج كثير من الأئمة
والمؤذنين من المسجد والجامع فى هذا الزمان لوجود
الرائحة الكريهة فيهم بسبب مداو متهم على استعمال الدخان
الكريه الرائحة بل انهم اذا استعملوه عند دخول المسجد
والجامع يكون الكراهة فى حقهم أشد وقال جالينوس
اجتنبوا ثلاثة عليكم بأربعة ولا حاجة لكم الى الطب
اجتنبوا الدخان والغبار والنتن وعليكم بالدسم والحلو
والطيب والحمام وقال ابن سينالو لا الدخان والقثام أى
الغبار لعاش ابن آدم ألف عام وقد كتب بعض المالكية فى
الديار الحجازية جواباً عن سؤال يتعلق بالدخان وهو أن
استعمال الدخان حرام كأصله لأن أصله الخشب والنار
لكونه أجزاء من الخشب ممزوجة بأجزاء النار فهو من حيث
أجزاء النارية التى فيه يحرم استعماله لقوله تعالىٰ ان الذى
يأكُلُونَ اموال اليتامى ظُلماً انما يأكُلون فى بطونهم ناراً.

(c) ketabton.com: The Digital Library

فدل النص على حرمة النار فيحرم الدخان الحاصل منها وأيضاً أنه تعالىٰ جعل الدخان مما يعذب حيث قال فارتقب يوم تأتى السماء بدخانٍ مبين يغش الناس هذا عذاب أليم. والمراد بالدخان فى هذه الآية حقيقة الدخان على قول وعلى هذا لقول يكون النظم الكريم صريحاً فى كون الدخان عذاباً أليماً وما به التعذيب يحرم استعماله فان الفقهاء قداتفقوا على وجوب الفرار من محل العذاب كبطن محسر فانه من التحسير على لفظ اسم الفاعل وانٍ أهلك الله فيه اصحاب الفيل فاذا وجب الفرار من محل العذاب فوجو به مما به العذاب أولى وأحرى ثم ان المستعملين له تراهم يخرجو نه من أنو فهم وحلوقهم وفيه تشبيه باهل النار وبالذين يهلكون فى اخرالزمان من الاشرار كما جاء فى الحديث أن يكون فى آخر الزمان دخان يملأ الأرض يقيم على الناس اربعين صباحاً أما المؤمن فيصير منه كهئية الزكام واماالكافر فيخرج من منخريه وأذنيه وعينيه حتى يكون رأس أحدهم كالرأس الخيذ. أى المشوى فلا ينبغى للمؤمن أن يتشبه باهل العذاب ولا أن يستعمل ماهو من نوع العذاب وماهو من ملابسات اهل العذاب وقد ذكر فى نصاب

(c) ketabton.com: The Digital Library

الاحتساب وغيره من الرسائل التختم بالحديد والصفر والرصاص حرام على النساء والرجال جميعاً لما جاء في الحديث أنه من حلية اهل النار انتهى كلامه وفي موضع آخر من الوسيلة أما الدخان الذى ظهر في هذا الزمان من قبل الكفرة العدوة لاهل الايمان ابتلي به كافة الأنام من الخواص والعوام فقد فصّلناه في المبحث الثالث من الاسراف ممالا مزيد عليه انتهى.

وفي مجالس الابرار في المجلس الثلاثين بعد بحث الطويل والحق الذى عليه التعويل أن الفعل الاختيارى الصادر عن المكلف ان لم يترتب عليه فائدة دينية أو دنيوية فهو دائر بين العبث واللعب واللهو ولم يفرق بين هذه الثلاثة في كتب اللغة ولابد من الفرق لعطف بعضها على بعض في القرآن وهو على ماذكره بعض الفحول وكان حقيقا بالقبول أن العبث الذى ليس فيه لذة ولا فائدة وأما الذى فيه لذة بلا فائدة فهو لعب ومثله اللهو الا أن فيه زيادة حظ النفس بحيث يشغل به عمايهمه والكل حرام لأنها لم تذكر في القرآن الا على طريق الذم فلما علم حرمة اللعب واللهو والعبث حرم استعمال ذلك الدخان لدخوله اما في اللعب أو

(c) ketabton.com: The Digital Library

اللهو أو العبث بل هو بالعبث أنسب لخلوه عن اللذة التى
فى اللهو واللعب اللهم الا أن يستلذه نفوس بعض المسلمين
له بتسويل شيطانى فحينئذٍ يخل فى اللعب أو اللهو لكن
لايكون فيه شئى من الفائدة أصلا لامن الفائدة الدينية وهو
الظاهر ولامن الفائدة الدنيوية لأنه لا يصلح شئى من الغذاء
أو الدواء أصلا بل هو مضر لاطباق الأطباء على أن مطلق
الدخان مضر وذكر فى القانون أن جميع أصناف الدخان
مجفف بجوهره الأرضى وفيه نارية يسيرة قال بعض
الفضلاء فاذا كان مجففا للرطوبات البدنية فيؤدى الى
حصول أمراض كثيرة فلا يجوز استعماله لوجوب صيانة
النفس عن الضرر وقد ذكر فى نصاب الاحتساب أن
استعمال المضر حرام وقال الأسعد الرومى فى آخير البحث
ثم ان لنا فى معرفة حرمة الاشياء واباحتها وجهاً حسناً
يرجع الى الاصول وهو أن الحق فى الاشياء قبل البعثة أن
يكون فيها حكم وبعد البعثة اختلف العلماء فيه على ثلاثة
اقوال الأول أنها متصفة بالحرمة الامادل دليل الشرع على
اباحته والثانى أنها متصفة بالا باحة الامادل دليل الشرع
على حرمته والثالث وهو الصحيح أن يكون فيه تفصيل

(c) ketabton.com: The Digital Library

وهـو أن الـمـضـار متـصـفة بـالـحـرمة بـمعنى ان الاصل فيها الـحـرمة وان المنافع متصفة با الاباحة لقوله تعالىٰ هو الذى خـلـق لـكـم مــا فـى الارض جـمـيـعـاً. فـانـه ذكره فى معرض الامتـنـان ولا يكون الامتنان الا بالنافع المباح فكأنه قال هو الـذى خـلـق لأجـل نـفـعـكـم جـميع ما فى الارض من المنافع لتـنـفـعوا بها وعلى هذالقول الثالث الصحيح يخرج حكم هذا الدخان ايضاً فانه لوكان نافعاً لكان الاصل فيه الاباحة لكن قـد ثبـت بأخبار الحذاق من الاطباء أنه مضر ولو فى الاجل فيكون الاصل فيه الحرمة بل لو وقع الشك فيه لغلب جانب الـحـرمة كـما هو القاعدة الشرعية فانه عليه الصلوة والسلام قـال الـحـلال بيـن والـحـرام بين وبينهما متشبهات لايعلمهن كثير من الناس فمن اتقى الشبهات فقدأستبرء لدينه وعرضه ومـن وقـع فـى الشبهات وقع فى الحرام كالراعى يرعى حول الـحـمـى يـوشك ان يـقـع فيـه واختـلف الـعلماء فى حكم هذه الشبهـات فـذهـب بـعـضـهـم الى حرمتها لأنه صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّم قد أخبر فى هـذا الـحديث بأن من ترك ما اشتبه عليه حكمه ولم ينكشف أمـره يـكـون ديـنـه سالماً مما يفسده أوينقصه ونفسه ناجياً مـمـا يعيبه ويلام عليه ومن لم يتركه بل فعل يقع فى الحرام

(c) ketabton.com: The Digital Library

وهذا الدخان مما اشتبه عليه حكمه ولم ينكشف حقيقة أمره فمن تركه ولم يتعمله يكون دينه سالماً من الفساد أو النقصان ناجياً من العيب واللوم بين الأنام ومن لم يتركه بل استعمله يقع فى الحرام وذهب بعضهم الى كراهتها لما جاء فى حديث آخر أنه عليه السلام قال ألأمور ثلاثة أمرتبين لك رشده فاتبعه وأمر تبين لك عيبه فاجتنبه وأمر اختلف فيه.

فدع مايريبك الى مالا يريبك ولا شك أن أمر الدخان مما أراب وأوقع فى الاضطرار وأقل مراتبه الكراهة وصح على ما ذكره الهلالى فى مختصر الاحياء انه عليه السلام كان يكره الطعام المسخن ويقول ان الله لم يطعمنا ناراً. فهذا الدخان أولى بالكراهة لا نه مختلط باجزاء نارية كما مر فلو لم يكن فى استعماله الاتسويد الثياب والابدان وكراهة الرائحة لكفى زاجر اللعاقل عن استعماله بل لو لم يكن فى استعماله الا احياء السنة الكفّار الذين اخرجوه واظهروه فى بلاد الاسلام توصلا الى اضرار أهل الاسلام لكان باعثاً للعاقل على اجتنابه ومانعاً عن ارتكابه انتهى كلامه.

وفى التبيان سل العلامة محمد جان السندى الحنفى بن

(c) ketabton.com: The Digital Library

العلامة عبداللطيف بن المخدوم عثمان عن شرب الدخان
فأجاب مع افتاء أبيه وجده انه مكروه كراهة التحريم بل
حرام والاصرار عليه كبيرة كسائر الصغائر وشاربه فاسق
مبدع يغير ويسقط عنه العدالة لقواعد المذهب وروایاته
وكتب أصاب فى الجواب أوفى ما أجاب اولا ارتياب فى ما
أجاب فى التحرير نحوسبع وسبعين من فضلاء ذلك الوقت
ولا أعرف الى الآن وهو سنة ثمان وتسعين بعد الألف
والمائة أن يتفوه بإباحة شرب الدخان أويشر به من
الفضلاء والصلحاء والأعيان بيد أن يشربه السوقية والفسقة
والملامتيه انتهى ملخصاً دغه رنگه پر كراهيت او حرمت باندى
ډيرو شيخانو قول كړى ده چه دهغوله عبا راتو ځخه يو مستقل كتاب
جوړيږى نو لهذا مونږ دهغو په نومونو باندى اكتفاء كؤو شيخ ۱ وجيه
الدين الحنفى رحمه الله عليه وتلميذه سيد ۲ صبغت الله
البدوجى رحمه الله عليه وشيخ ۳ عبدالغنى الصديقى
الحنفى رحمه الله عليه وشيخ ٤ حسن الحسينى رحمه الله
عليه وشيخ ٥ عبداللطيف الهندى رحمه الله عليه وشيخ ٦
يار محمد الحنفى رحمه الله عليه وشيخ ٧ حبيب الله رحمه

(c) ketabton.com: The Digital Library

الـلـه عـليه و شيخ ٨ـ مـفتـى مـكة مكـرمة مـحمد عبدالعظيم

الـحـنـفى رحـمـه الـله عليه وشيخ ٩ـ عـمـر بـن عبدالرحيم

البصرى الشافعى رحمه . الله عليه وشيخ ١٠ـ أحمد بن عثمان

الـصـديـقـى رحـمه الله عليه وشيخ ١١ـ مـحـمد على بن علان

الشـافـعـى رحـمـه الله عليه ومفتى ١٢ـ مـحـمد بن سعد الدين

رحـمـه الله عليه وشيخ ١٣ـ مـحـمـد بن على الحنفى رحمه الله

عـليـه قـاضـى الـمـديـنة المنورة ومفتى ١٤ـ زبيـد ابـراهيم بن

جـمعان رحمه الله عليه وشيخ ١٥ـ ابو بكر الأهدل رحمه الله

عـليه الشافعى وشيخ ١٦ـ مـحـمـد بن الصديق الخاص الحنفى

رحمه الله عليه والشيخ ١٧ـ سالم السنهورى المالكى رحمه الله

عـليه وشيخ ١٨ـ البـرهـان الـلـقـانـى رحمه الله عليه وشيخ ١٩ـ

خـالـد بـن أحـمـد الـمغربى الجعفرى المالكى رحمه الله عليه

وقاضى ٢٠ـ مـحـمـد بـن عبـدالـرحمن المالكى رحمه الله عليه

وشيخ ٢١ـ ابى الغيث القشاش المالكى رحمه الله عليه والشيخ

٢٢ـ صـالـح البـلـقينى الشافعى رحمه الله عليه وشيخ ٢٣ـ محمد

بـن محمد المالكى رحمه الله عليه ومفتى ٢٤ـ مصطفى الكردى

(c) ketabton.com: The Digital Library

العمادی رحمه الله علیه وشیخ ۲۵ عبدالرحمن رحمه الله علیه وشیخ ۲٦ عمر آفندی رحمه الله علیه وامام ۲۷ مکة عیسی بن عمر رحمه الله علیه والقاضی ۲۸ محمد بن أحمد بن عبدالرحمن المالکی رحمه الله علیه وشیخ ۲۹ محمد عبدالباقی الرومی الحنفی رحمه الله علیه ونجم الدین ۳۰ بن بدر الدین رحمه الله علیه وشیخ ۳۱ عامر الشافعی رحمه الله علیه وشیخ ۳۲ منصور بن یونس رحمه الله علیه وشیخ ۳۳ سلیمان بن یحی رحمه الله علیه وشیخ ۳٤ عبدالخالق رحمه الله علیه وغیرهم من العلماء الهندوالسند والعرب وغیرها دغو علماء کرامو مختلف دلائل پر حرمت او کراهیت باندی ذکر کړیدی حاصل ئی داده۔

﴿ ل بعض وائی ﴾

چه سگریټ وچلم و نسوار حرام دی ځکه چه نهٔ غذاء ده او نهٔ دواء نوهر هغه شئی چه نهٔ غذاء وی او نهٔ دواء دهغه خوراك و څیښناك عبث ده او عبث حرام ده۔

اوبل چه نهٔ غذاء ده او نهٔ دواء حرام ده ځکه حرمة دشئی کله له جهة دفساد دغذاء وی لکه مچ او خاوره او کله له جهة دخبث طبعی وی

(c) ketabton.com: The Digital Library

لکه چنگبنه او شمشتی او کیله له جهة دنجاست ځخه وی لکه شراب وغیره او کله له جهة داحترام ځخه وی لکه انسان اودغه مذکور شیان حرام دی له جهة دفساد دغذاء اودعبث پر حرمت باندی دغه قول دالله (جلّ جلاله) وای- **أفحسبتم أنما خلقناكم عبثاً**- یعنی ایاتاسو گمان کوی چه مونږ تاسود عبثیاتو لپاره پیدا کړی یاست او دا قول درسول الله ﷺ وای- **كل شئي من لهو الدنيا باطيل الاثلاثة انتصالك بقوسك وتأديبك فرسك وملاعبتك أهلك فانهن من الحق- وفى رواية كل لعب المؤمن حرام** رواه الحاکم وقال صحیح الاسناد-

﴿۲- او بعض علماء وائی﴾

چه دغه مذکورشیان حرام دی دمضرت په وجه ځکه هر مضر حرام وی لکه څنگه چه صاحب محیط السرخسی دختی پر خوراك پر حرمت حکم کړیده دضرر په وجه باندی اودغه مذکور شیان مضر دی په اتفاق داطباء باندی او-

﴿۳- او بعض علماء وائی﴾

چه دغه مذکور شیان مفتر او مخدردی عقل لره او هر هغه شئی چه مفتروی هغه حرام ده په نقل سره چه هغه قول دأم سلمة رضی الله

(c) ketabton.com: The Digital Library

عنها ده نهی رسول الله عن کل مسکرو مفتر أخرجه أحمد فی مسنده وابو داود فی سننه والمراد بالمفتر کل شئی یورث الفتور والخدر فی الاطراف کما یحصل فی بعض انواع القنب وهو دون الاسکار وقریب منه فی الانتشار وهما سواسیان فی کونهما موجبین للحرمة

﴿ ٤ـ او بعض علماء وائی ﴾

چه حرمت یه په وجه دمشابهت ده له کفارو سره او له اهل النارُ سره ځکه له حذیفةرضی الله عنه ځخه په حدیث مرفوع کښی روایت ده چه دقیامت له علامو ځخه یو علامه وتل ددوګ دی یعنی دزمکی مخ به دوګ ونیسی ځلوېښت ورځی اوشپی به ولاړوی دهر کافر په پوزه اوغوږو اودبره بـاندی به ننوزی اودا ایات مبارك ئی ووایو یوم تأتی السماء بدخان مبین یغشی الناس هذا عذاب ألیم اودغه رنګه اهل النار چه اور ته داخل سی په خولو او پوزو باندی بی دوګ ننوزی دبدن تر منفذوبه یه وزی نوسګریټیان او چلمیان هم دغسی دی چه ترحلقو او پوزویه دوګ وزی نو تشبیه یه له کفارو سره که حرامه نهٔ وه مکروه خو یقیناً ده لکه ځنګه چه رسول الله صلى الله عليه وسلم داوسپنی اوسروپ له ګوتمی ځخه منع کړی ده وای چه دا داهل النار ګینه ده

(c) ketabton.com: The Digital Library

۵ـ او بعض علماء وای

چه مذکورشیان مکروه دی دبدبوی په وجه باندی قیاس ئی پر پیاز او وږه باندی کړیده رسول اللهﷺ ویلی دی که چاء پیاز او وږه وخوړلو هغه دزمونږ ومسجد ته نهٔ راځی ځکه هر هغه شئی چه انسان ته ضرر رسوی او انسان ځنی تنګی ږی له هغه شئی ځخه ملائکه هم تنګی ږی نو دغه مذکورشیان مکروه دی دبدبوی په وجه باندی چه انسانانو او ملائکهٔ ؤ ته ضرر رسوی

٦ـ او بعض علماء وائی

چه مذکورشیان حرام دی دخباثت په وجه باندی ځکه اَللّٰه (جلّ جلاله) وایٔ یحل لهم الطیبات ویحرم علیهم الخبائث او خبیث هغه شی ته وای چه طبیعت سلیمه نفرت ځینی کوی او له دغو مذکورشیانو ځخه طبیعت سلیمه نفرت کوی نو په خبائث کښی داخل دی او خبیث حرام ده لکه ښنګه چه ذکر سو

۷ـ او بعض علماء وای

چه مذکورشیان حرام دی لدی وجه چه فاسقان پریو ځائی کیږی لکه پر نورو حرامو شیانو باندی او پر هر هغه شئی باندی چه فاسقان رایو ځائی کیږی هغه ممنوع ده په شریعت کښی ځکه دغه شئی

(c) ketabton.com: The Digital Library

بالآخره سبب اوذریعه دنور وفسادو گرزئی

﴿۸ـ او بعض علماء وای﴾

چه مذکورشیان حرام دی لدی وجه چه دایو عامه بلا ده او شامله فتنه ده ټول جهان په اخته ده ددی عام فتنی په وجه باید پر حرمت حکم وسی لکه څنګه چه په شرح تمر تاشي وغیره کښي ذکر دي چه له شمس الائمة الکردری څخه سوال وسود بنگو دحرمت او دحلت په حقله ده په جواب کښي ورته وویل **مانقل عن ابی حنیفة رحمه الله علیه وأصحابه شئی فی حله وحرمته لکن لماعمت بلیته وشملت الأماکن فتنته أختار ائمة ماوراء النهر بأسرهم تحریمه وأفتوا بتأدیب باعته وزجر آکلته**

﴿۹ـ او بعض علماء وائی﴾

چه مذکور شیان حرام دی لدی وجه چه عقل فاسده وی او انسان دخدای (جلّ جلاله) له ذکره او له لمانځه څخه باسی او هر هغه شئی چه دغه زنګه وی هغه حرام ده نودی حرام دی

﴿۱۰ـ او بعض علماء وائی﴾

چه سگریټ او چلم حرام دی لدی وجه چه دوګ الة دعذاب ده اَللّٰه

(c) ketabton.com: The Digital Library

(جلّ جلالـه) پـه خپل کتـاب کبنى پـه ځـايود عذاب کبنى ذکر

کړيدى يـوم تأتى السماء بدخان مبين الاية وقال تعالىٰ وظل

مـن يـحـموم لابارد ولا كريم وقال تعالىٰ يرسل عليكم شواظ

من نـارونـحاس وقال تعالىٰ انطلقوا الى ظل ذى ثلاث شعب

لاظـليـل ولا يـغنى من اللهب، والظل والنحاس واليحموم هو

الدخان وقال تعالىٰ فى حق قوم يونس لما آمنوا كشفنا عنهم

عـذاب الخذى فى الحياة الدنيا. وكان ذلك الدخان ومايكون

كـذلك فـاستعماله على وجه يكون هيئة العذاب حرام ألاترى

الى ما اخرجه أبو داود وغيره عن بريدة رضى الله عنه جاء

رجـل الـى رسـول الـله ﷺ وعليه خاتم من حديد فقال مالى

أرى عـليك حـلية أهـل الـنـار ثـم جـاء وعليه خاتم من صفر

فـقـال مـالـى أجدمنك رائحة الاصنام فقال يا رسول الله من

أى شـئـى اتـخذه؟ قال اتـخذه من ورق. ومن ثم شرح بعض

الـفـقهـاء بـأن استـعمال الحديد اكثر اثماً من استعمال الذهب

والـصـفـر لـكو نه الة لعذاب الفجرة فاذا كان الحديد هذا مع

أن مـافيـه نـوع زيـنة فـمـا بـالك بالدخان المعدّلعذاب الدنيا

والاخـرة حـاصل ئى داسو چه استعمال دآلى دعذاب پر داسى طريقه

باندى چه هيئة ئى داسى وى لکه هئية داهل عذاب حرام ده

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱ــ او بعض علماء وائی

چه مذکور شیان حرام دی دضرر په وجه باندی ونورو مسلمانانو ته یعنی کم وخت چه دغیر عادی انسان ومخ ته استعمالوی نو هغه نفرت ځینی کوی او مخ ځینی اړه وی نو چه انسان ځینی په عذا بیږی ملائکة هم ځینی په عذا بیږی او عذاب ورکول وبل چا ته حرام ده لکه اَللّٰـه (جلّ جلالـه) چه وائی **والـذین یـؤذون الـمؤمنین والـمؤمنـات بغیر ما اکتسبوا فقد احتملوا بهتاناً واثماً مبیناً** **وقال رسول اللهﷺ کل مؤذٍ فی النار** ـ

۲ــ او بعض علماء وائی

چه مذکورشیان حرام دی داسراف په وجه باندی یعنی ډیری ډیری پیسی پر ورکوی پر داسی شئی باندی چه پر هغه نهٔ دونیوی فائده مرتبه ده او نهٔ اخروی او دا اسراف ده اسراف حرام ده په نص سره

۳ــ او بعض علماء وائی

چه سگریټ وچلم حرام دی لدی وجه چه په دوی سره دوگ داخلیږی وبدن ته اودوگ له اوره پیدا کیږی داور خوراك حرام ده لکه دگرمی ډوډی په حق کښی چه رسول اللهﷺ وائی **ان الـلـه ما أطعمنا النار** یا ـ **ان الـلـه لم یطعمنا ناراً** ـ یعنی رسول اللهﷺ

(c) ketabton.com: The Digital Library

دگرمی ډوډۍ خوراك مكروه او ناجائز بولي داور په وجه باندی نوسگريټ او چلم به څنگه ناجائز نهٔ وبلل سی داور په وجه باندی

۱٤ ل او بعض علماء وای

چه سگريټ حرام دی لدی وجه چه په سگريټ سره مشابهت راځی له شيطان سره ځکه داثابته ده چه داور څوكی په لاس كښې اخيستل داشيطانی فعل ده نوسگريټی هم دغسی فعل كوی لكه شيطان چه شعلة داور ئی په لاس كښې اخستـه وی بياخاص كر په سهار اوپه ما بنام كښې اوتشبيه له شيطان سره ممنوع ده په نصوص صريحه وباندی لكه څنگه چه خوراك او څيښاك په چپه لاس سره ممنوع ده او تگ كول په يوهٔ چوټه كښې او او بـه څيښل پـه ولاړه بـاندی او حاجة ته كښې نستل په سايه اولمر ځيكی كښې اولاس پر ډيډو نيول وغير ذلك من الأفعال الشيطانية

۱٥ ل او بعض علماء وائی

چه سگريټ حرام دی لدی وجه چه او لو الأمر منع ځينی كړيده او منع داولو الأمر موجب دحرمت ده په مسلمانانو باندی **وفی ما ذكر النـابلسی وغيره بأمر المراد من أولی الامر العلماء علی الاصح كماذكره العينی فی الرمز شرح الكنز** اوچه اولو الأمر

(c) ketabton.com: The Digital Library

علماء سی لکه عینی رحمه الله علیه چه وائی بیاخویه حرمت ترلمر واضح ده او که سلاطین سی هم حرمت په ثابت سو ځکه امیر المؤمنین ملا محمد عمر مجاهد رحمه الله علیه هم منع ځینی کړیده

(٦ل او بعض علماء وائی)

چه مذکور شیان حرام دی لدی وجه چه اجماع دمسلمانانو یه پر حرمت باندی راغلی ده او اجماع حجة ده له حججِ شرعیه ځخه

(وقال شیخ ٧ل عبدالحی الکنهوی رحمه الله علیه)

فی رسالته ترهیب اعتیاد مجاورة هذه الرائحة الکریهة موجبة لحرمان زیارة النبی ﷺ البتة وقد سمعت من أثق بخبره یحکی أن رجلاً کان یکثر التنباك فرأی یوما فی المنام رسول الله ﷺ وحوله اصحابه فأراد فی المنام ان یقرب منه ویتشرف بقربه فمنعه الأصحاب وقالوا هذا شارب الدخان فلما استیقظ الرجل تاب من صنعه ومثل هذه الحکایة علی تقدیر صدقها لایستغرب وقوعها فلتحفظ والله اعلم شیخ عبدالحی الکنوی رحمه الله علیه په زجر الرّیان عن شرب الدخان کښی وای چه دسګریټو اودچلم مجاورة اوعادت موجب دحرمان دزیارت النبی ﷺ ګرزی خامخا وای ماله یو معتمد

(c) ketabton.com: The Digital Library

سړی څخه او ریدلی دی چه هغه قصه کوله چه یو سړی تنباکو ډیر څکول بیا یه یوه ورځ رسول الله ﷺ په خوب ولید چه صحابه کرام رضی الله عنه شاوخوا پر ناست ؤنوده اراده وکړه چه رسول الله ﷺ ته ورنزدی سی او په نزدیکت ئی شرافت حاصل کړی صحابه کرامو منع کو او ویل چه دا دوګ څکونکی ده نوکوم وخت چه راو یښ سو له خپله کسب ئی توبه وکبنه اوداسی حکایات پر تقدیر دصدق ئی وقوع نادره نده یادئی وساته او په بل ځائی کبنی شیخ رحمه الله لیکلی دی۔

﴿۱۸ قد ثبت بالأدلة الواضحة والبراهين الساطعة﴾

أن شرب الدخان لايخلو عن اثم أی اثم فانه ان كان حراماً فهو كبيرة اتفاقاً ولو مرة واحدة يفسق به مرتكبه وترد شهادته وان كان مكروهاً تحريماً فهو ايضاً كبيرة على المذهب الراجح لكنها دون كبيرة ارتكاب الحرام الواضح وان كان مكروهاً تنزيهاً فهو وان كان صغيرة كما أنه كذلك على تقدير الكراهة التحريمة عند جماعة لكنه بالاصرار والاعتياد يكون كبيرة وبالجملة فمد او مته والاصرار عليه لايخلو عن ارتكاب كبيرة أعاذنا الله منها ومن امثالها واما القول بالا باحة المطلقة الخالية عن مطلق الكراهية فقل من

(c) ketabton.com: The Digital Library

ذهب الیها وقول محکوم علیه بالشذوذ من جملة الاقوال
الغیر المعتمد علیها یعنی په واضحه دلائلو سره ثابته ده چه دسگریټ او چلم څکول له گناه ندی خالی هره گناه که وی څکه کچیری حرام سی نو گناه کبیره ده اتفاقاً کڅه هم یو وار وی فعل کونکی یه فاسق ده او شهادت ئی مردود ده او که مکروه تحریمی سی نو هم گناه کبیره ده پر مذهب راجح باندی لکن دواضح حرامو تر گناه کمه ده او که مکروه تنزیهی سی نوبیا کڅه هم گناه صغیره ده خولکن په همیشه توب او عادت سره کبیره گرزئی حاصل ئی دادی چه همیشه توب وربانلی کول له گناه کبیری څخه نه خالی کیږی اَللّٰه (جلّ جلاله) دی لدوی او ددوی له مثله ومونږ ته پناه را کړی اوهغه قول په اباحت سره چه خالی وی له مطلق کراهیت څخه وهغه ته ډیر کم تگ سویده او هغه قول محکوم علیه په شذوذ او په ندرت سره ده او هغه له جملی داقوال غیر معتمد علیها څخه ده او شیخ عبدالحئی الکنوی رحمه الله علیه ډیر داسی خوبو نه له صاحب النصیحة څخه نقل کړیدی چه هغه پر بدی دسگریټو اودچلم دلالت کوی

﴿۱۹ ذکر صاحب النصیحة کثیراً من المنامات﴾

الدالة علی أنه من المستقبحات وقد تکلم به الموتی بعد
حصول الاحیاء فمن ذلك ما وقع فی بلدة بروج سنة أربعین

(c) ketabton.com: The Digital Library

بـعـد الألف ان رجلاً كــان شــاربــاً لـلـدخــان وكــان اسمـه
محمودمات فاشتغل أقربائه بالتجهيز والتكفين اذ أحياء الله
تـعـالـىٰ وتـكـلـم فقال أين يذهبون بأخي وكان اخوه مريضاً
لـكـن يـدور فـي البيـت فـمـات فـي الساعة وسألوه عن حاله
فـقـال جـاء نـي رجـلان مهيبـان فذهبابى الى موضع مفروش
بـفـراش أخـضـر فاذا أنا برجال ونساء يقر أون القرآن واذا
أنا بجماعت من أقربائى فقلت لهم أنا جائع فجاء واحد منهم
بـطبـق مـمـلـوء بانواع الثمار فأكلت ثم عطشت فقلت لهم أنا
عـطشـان فـجـاء واحـد مـنهم بقدح مملوء بدم فقال لى اشرب
فـقـلـت والـلـه أشـربـه فتـركتهم وقمت باكياً متحيراً فاذا أنا
بـرجـل عـلـى صورة العرب فقال لم تبكى؟ فقلت انى ضللت
طـريـق بيتى فقال أذهب بك الى بيتك وأمرك أن أمر الناس
أن يتـــركـو اشـــرب الـدخــان وأن يتـميــزوا بين الكـافـرين
والـمسـلـمين فى اللباس فقلت له ياسيدى ان لم يقبلوا قولى
فـقـال بـلّـغ وما على الرسول الاالبلاغ صـاحـب النصيحة ذكر
کړيدى چه په سنه ۱۰۴۰ يوزر څلويشت كښى دبروج په ښار كښى
يوه واقعه پيښه سوه هغه داوه چه يو سړى وه نوم ئى محمود ؤ سگريټى
او چلمى وه دا مړ سـو قـريبان ئى په تجهيز او تكفين باندى مشغول سو

(c) ketabton.com: The Digital Library

نا څاپـه اَلـلّٰـه (جـلّ جلاله) دغه مړی ژونـدی کـو او خبری یه شروع کړی او ویویل چه زما ورور موخه کړیده هغه مریض ؤ صرف په کور کښنی گـرزیـدو بیابیرته دستی مړسـو خلگو پوښتنه ځینی وکړه یعنی حـال ئـی ځیـنی طلب کو ده ورته وویل دوه ویریدو نکی کسان راغلو زه یه ویو شنه فرش کړی ځـائی ته بوتلم چه ناڅاپه له نارینه ؤاو ښځو سـره مـلاقـی سـوم پداسی حال کښنی چـه دوی قـرآن وایو او نا څاپه مـلاقـی سوم له یو ټولـی دقـریبـانـو سـره مـاورتـه وویل چه زه وژه یم یوراولاړسو یوه مجمع یه راوړه چه له قسم قسم میؤوډکه وه ماخوراك ځینی وکوبیازه تږی سـوم ماورته وویل دوی ته چه زه تږی سوم بیایوه راتگ وکـو پـه یـوه پیـالـه سـره چـه لـه وینوډکه وه وما ته ئی وویل چه وڅیښه مـاورتـه وویل قسم په خدای کی وڅیښم نودوی می پر یښوو اوزه ولاړسـوم چـغـی مـی وهلی او حیران ؤم چه ناڅاپـه لـه یوه عربی شکل سړی سـره مـلاقـی سـوم هغه راته وویل چه ولی ژاړی مـاور ته وویـل دکـورلار راڅـخـه ورکه ده هغه راته وویل چه کورته به دی زه بـوزم او پـه یـو شـئـی دأمر کوم چه په هغه شئی بیاخلگ امر کړه هغه داده چه خلگوته ووایه چه دوگ مه څه کوی او دکافرا نوو مسلمانانو پـه جامهٔ کښنی فرق سره وکړی دی وای مـاورتـه وویـل که خلگو نهٔ ومـنـلـه ده راته وویل چه تی وره سوه په رسول یعنی پرلیږونکی صرف

(c) ketabton.com: The Digital Library

رسول دی وحکی ان رجلاً شریفاً کان یشرب الدخان فرأی النبیﷺ فی المنام فقال له انت شریف وتشرب الدخان - هذا العجیب حکایت دی چه یو شریف سړی سگریټ یا چلم څکاوه رسول اللهﷺ ئی په خوب ولید ورته ویویل چه ته شریف سړی ئی او دوگ څکوی وحکی ان رجلاً عالماً کان یشرب الدخان فرائی صدیقه فی المنام النبیﷺ فقال له قل لصدیقك انك تدرس وتشرب الدخان الخبیث یعنی حکایت ده چه یو عالم سړی وه دوگ ئی څکاوه دده اشنائی رسول اللهﷺ په خوب ولید ورته ویویل چه خپل اشنائی ته ووایه چه ته درس کوی او خبیث دوگ هم څکوی وحکی انه وقع فی بروج سنة ألف وتسعة وثلاثین قحط شدید فرأت فی المنام امراة صالحة السید کمال الدین حسینی فقالت له یاسیدی متی یرفع عنا هذا القحط فقال تسألنی عن رفع القحط ولم یترك الناس شرب الدخان -

حکایت ده چه په بروج شهر کښی په سنه ۱۰۳۹یوزر نهد یرش کښی قحطی او تنگی راغله پر خلگو باندې یوی صالحی ښځی سید کمال الدین په خوب کښی ولید ورته ویویل ای سیده دغه بلاء به څه وخت خدای(جلّ جلاله) له مونږ. ځخه پور ته کړی سید صاحب ورته

(c) ketabton.com: The Digital Library

وويـل تـه لـه ماڅخه دقحطی دپورته کیدو سوال کوی او خلگ دوگ

څکیدن نـهٔ پر یږدی وحـکـی رؤیة کثیـر من الصلحاء النبی صلی الله علیه وسلم

وجـماعت من الاولیاء أنهم یمنعون عنه یعنی ډیرو صالحانو

او اولیاء النبی صلی الله علیه وسلم لیدلی ده چه دوی یه منع کړیدی ځینی وحکی

صـاحـب الـنـصیـحة عـن نفسه أنه رأی فی المنام کان شاباً

حسـنـاً ملیحا یقول له ثلاثة لهم عذاب شدید الزانی وشارب

الـدخـان ومثـل هـذه الـحکایات کثیرو نظیرها شهیر صاحب

النصیحة دخپـل ځـانـه حـکایت کوی چه ده یو شائسته خوبصورته

ځوان په خوب کښی ولیـد هـغه ورته وویل چه دریو کسانو ته سخت

عـذاب ده یـوه زانی او بل دوگ څکونـکـی دریـم ئـی نده ذکر کړی

صـاحـب نصیحة هغه څوك ده چه پـه کتاب النصیحة کښی ئی دغه

خـوبو نه رایو ځائی کړیدی وقـد حـکی محدث الهندولی الله بن

عبدالـرحیـم الـدهـلـوی فـی رسـالته الدرالثمین فی مبشرات

الـنبـی الأمیـن عـن والـده آنـه قـال کـان رجل من أصحابنا

لایـعتـاد شـرب الـتـنباك ولکنه قد هیّأ القدرة لأضیاف فرأی

الـنبـی صلی الله علیه وسلم فـی الـنـوم أو فـی الیقظة لا أدری ای ذلك کـان

(c) ketabton.com: The Digital Library

مـقبلا اليه ثم اعرض عنه وخرج من ذلك المكان قال فدنوت اليــه فـقـلـت يــا رسـول الـلــه فقـال فى بيتك القدرة ونحن نكرهها۔

محدث الهندولی الله بن عبدالرحیم الدهلوی په خپله رسالة الدرالثمین فی مبشرات النبی الأمین کښې له خپله پلاره حکایت کوی وای هغه وویل چه زمونږ له ملګرو څخه یو سړی ؤ چه دتنباکو څکول ئی عادت نهٔ ؤ مګریوه ورځ ئی دمیلمانو لپاره چلم تیار کړی ؤ رسول الله ﷺ ئی ولید په خوب کښې یا په ویښنو خبرنیم چه په کوم یوه کښې لیدلی وه چه هغه ﷺ ورته راتلونکی وه بیایه اعراض ځینی وکو او لدغه مکان څخه بیر ته ووتی دعبدالرحیم دهلوی ملګری وائی چه ور نـزدی سوم ورتـه ومیویل یا رسول الله ولی ولاړی ده ﷺ راته وویل چه ستا په کور کښې چلم ده او مونږ نفرت ځینی کوؤ وحکی أیـضاً عن والده أنه كان رجلان من الصالحين أحدهما عالم عـابـد والآخـر عـابـد ليـس بـعـالم فرآيا النبیﷺفی ساعة واحـدة علـى صورة واحدة وكأنه أذن للعابد أن يدخل فی مـجـلـس ولـم يـأذن للعالم فسأل العابد بعض القوم عن ذلك

(c) ketabton.com: The Digital Library

فقال هويمرن التنباك والنبي صلى الله عليه وسلم يكرهه فلما كان الغد دخل العابد على العالم فوجده يبكي لما رأى الليلة فأخبره عن السبب فتاب من ساعة ثم رآيا النبي صلى الله عليه وسلم من الليلة الآتية على صورة واحدة كأنّه أذن للعالم وقرّبه منه اودغه رنگه محدث الهندله خپله پلاره حکایت کوی چه دوه صالحان کسان وه یو عالم عابد وؤ اوبل صرف عابدؤ دواړو رسول الله ﷺ په یوه ساعت کښی پریوه صورة باندی ولید گواکی وعابد ته رسول الله ﷺ اجازه ورکړه دغه عابد له بعض ملگرو وځخه دمجلس پوښتنه وکړه چه دغه عالم ئی ولی منع کو هغو ورته وویل چه دئی دتنباکو عملی ده او رسول الله ﷺ نفرت ځینی کوی نوهر کله چه سهار سو عابد وعالم ته ورغلی عالم چیغی وهلی دشپی دلیدو پر قیصه باندی نو عابدو په سبب باندی خبر کنو یعنی عالِمَ ته دتنباکو په وجه باندی منع سوی هغه دستی تو به ځینی وکښه بیا دواړو په راروانه شپه باندی رسول الله ﷺ په خوب ولید پریوه طریقه باندی نووعالم ته ئی اجازه ور کړه او ځانته ئی ورنزدیکو فان قلت هذه الحکایات والمنامات لاتفید شیأ من الأحکام من الحلال والحرام لما قال على القاری

(c) ketabton.com: The Digital Library

المكى فى رسالة المقدمة السالمة فى خوف الخاتمه لااعتماد على رؤية المنام فى حق غير الانبياء عليه الصلوة والسلام فلو فرض أن أحد رأى النبى ﷺ وأمره بفعل شئى او تركه على خلاف قواعد الاسلام فليس له القيام بذلك الأمر باجماع العلماء الأعلام انتهى ملخصا وقال على القارى ايضاً فى الحرز الثمين شرح الحصن الحصين ان الأحكام المنامية والأحوال الكشفية لااعتبار لها فى الامور الشرعية انتهى ملتقطا يعنى كه ته سوال و كړى چه دغه حكايات او خوبو نه خويوشئى له احكامو نۀ فائده كوى چه هغه عبارة ده له حلال او حرام ځخه يعنى په خوب باندى خو نۀ حرمت ثا بتيږى او نۀ حلت له جهة دهغه چه على قارى رحمه الله عليه په خپله رسالة مقدمة السالمة فى خوف الخاتمه كښى ويلى دى چه له انبياءؑ ما سوئ دبل چاء و خوب ته اعتبار نسته بالفرض كه يو څوك رسول الله ﷺ په خوبووينى اوپر فعل دشئى يا پر ترك دشئى پر خلاف دقواعد داسلام باندى آمر كړئ په اجماع دعلماء باندى ثابته ده چه په دغه سړى باندى ددغه آمر برپاى كيدل او قائميدل نسته او دغه رنگه على قارى په حرزثمين

(c) ketabton.com: The Digital Library

شرح الحصن الحصين كښې ويلي دي چه دخوبو واحكامو ته او
دكشف واحوالو ته په امور شرعية كښې اعتبار نسته **قلت هب أن**
منام غير النبي ﷺ لايثبت شيأً من الحلة والحرمة لكنه يقع
مؤيداً لما ثبت بالأدلة فهذه الحكايات والمنامات ان لم تثبت
باستقلالها قبح الدخان لكن لاريب في جعلها مؤيدة لما دل
عليه البرهان لاسيما رؤيا من رأى النبي ﷺ أنهٔ يكرهه
ويستقبحه فانه ان شاء الله لرؤ ياحق لحديث من رأى فقد
رأى الحق ويؤيده قول العارف ابن جمرة الاندلسي المالكي
في بهجة النفوس شرح مختصر صحيح البخاري من رأى
النبي ﷺ في صورة حسنة فذلك حسن في دين الرأى من
جهة الدين وان كان في جوارحه شين او نقص فذلك خلل
في الرائي من جهة الدين وكذلك يقال في كلامه في النوم
انه يعرض على سنته فماوا فقها فهو حق وما خالفها فالخلل
في سمع الرائي فرؤيا الذات الكريمة حق والخلل انما هو في
السمع الرائي وبصره وهذا خير ما سمعت في ذلك انتهى زما
په فكر لفظ دهب سهود قلم ده پر دى ځائى لفظ دنم يعنى دنسلم ده

(c) ketabton.com: The Digital Library

حاصل دجواب دادئ دامنم چه په خوبو دغیر انبیاء حلت او حرمت نهٔ ثابتیږی خولکن تائید دهغه واقع کیږی چه هغه په دلیل سره ثابت سوی وی نودغه قصی او خوبو نه کڅه هم بالاستقلال پدوی سره بندی ددوگ نهٔ ثابتیږی خولکن پدی کښی هیڅ شك نسته چه دوی تائید واقع کیږی دهغه شئی لپاره چه پر هغه دلیل دلالت کوی بیاخاص کر دهغه چاء خوب چه هغه رسول اللهﷺ په خوب لیدلی وی او هغهﷺ کره او نفرت ځینی کوی نودغه انشاء الله حق خوب ده لجهة ددی حدیث شریف من رائی فقد رأی الحق یعنی که چاء رسول اللهﷺ په خوب ولید نو په تحقیق سره هغه حق ولید یعنی دغه لیدل ئی حق او یقینی ده ددی خبری تائید دعارف ابن أبی جمرة الأندلسی المالکی قول کوی په بهجة النفوس شرح مختصر صحیح البخاری کښی داهغه کس ده چه نوم ئی عبدالله بن أبی جمرة ده دده په حق کښی ابن کثیر وائی کان قوّالاً بالحق أمّارا بالمعروف مات سنه ٦١٥ بمصر او صاحب التبصیر دده په حق کښی وای کان عالماً عابداً شهیر الذکر وذکره عبدالوهاب الشعرانی فی طبقات الاولیاء وأرخ وفاته سنة ٦٥٥ هغه قول ئی داده وای که چاء

(c) ketabton.com: The Digital Library

رسول اللهﷺ په حسن صورة او ښاسته صورة باندي په خوب کښې
وليد نودغه حسن او ښائست په دين دليدونکي کښې ده او که چاء په
بدصورة وليد نودغه بدي په دين دليدونکي کښې ده اودغه رنګه ويل
کيږي په کلام درسول اللهﷺ کښې يعني که ئي چاته خبري و کړي
هغه خبري پر سنتود ده باندي عار ضيږي که له سنتود ده سره برابري
وي نودغه خبري حق دي او که مخالفي وي نودغه خلل او نقصان په
أوريدو دليدونکي کښې ده نوليدل دذات کريمه حق ده او ثابت ده او
خلل و نقصان په أوريدو دليدنکي کښې او په سترګو دليدنکي کښې
ده او دا خبره ترټول هغو خبر و بهتره ده کم چه ما په دغه موضع
کښې أوريدلي دي۔
نو دغه خوبو نه اوقصي کم چه دسګريټو او دچلم په حق کښې ليدل
سويدي نودغه بايد عرض سي پرسنت او شريعت درسول اللهﷺ
باندي که چيري ورسره موافق او برابر وه نودغه خوبو نه حق او ثابت
دي او که بالفرض ورسره مخالف وه نودغه خلل او نقصان بيا په ليدو
أو أوريدو دليدنکي کښې ده او حال داده چه يوکس به په سنت او
شريعت کښې داسي قول نکړي پيش چه هغه به پرحلت اوپر جواز

(c) ketabton.com: The Digital Library

دسگریټو و چلم وغیرهما دلالت و کړی وفی نسیم الریاض شرح شفاء عیاض للشهاب أحمد الخفاجی الحنفی سل النووی عمن رأه فی منامه یأمره بأمر هل یجب به أم لا؟ فاجاب بأ نه ان لم یخالف الشرع وکان له خاصة فی نفس ینبغی العمل به وانما لم یجب لأن النائم لایضبط ماقیل له وربما لم یفهمه أویکون اشارة تحتاج الی التأویل انتهی او په نسیم الریاض شرح شفاء عیاض کښی شهاب احمد خفاجی حنفی ذکر کړیدی چه له نووی رحمه الله تعالیٰ علیه څخه سوال وسوله هغه شئی څخه چه په خوب ئی انسان وويني او آمر سی په یو امر باندی ددغه امر قیام باندی واجب ده که نه؟ نو ده جواب ور کو پدی سره چه دغه امر که مخالف له شرع نۀ وه او مختص ترده پوری وه مناسب داده چه عمل ورباندی و کړی خولکن دغه عمل ورباندی واجب نده ځکه چه بیده یاد دهغه نسی کولی چه ورته وويل سی اوډیر ځله ئی فهمه ولی نسی او یا اشاره وی وتأویل ته احتیاج لری۔ نولدی متنه هم دغه معلوم سوه چه پدغه خوبو باید عمل وسی۔ دغه دلائل چه علماء کرام ذکر کړیدی پر حرمت او کراهیة

(c) ketabton.com: The Digital Library

دسگریټو او دچلم باندې پدغو دلائل کښې په اکثرو باندې۔

حرمت او کراهیت دنسوارو

داحقر بنده په نظر په طریقه اولی سره ثا بتیږی ځکه نسوار هم تنباکو دی خولکن تنباکوئی تر سگریټو او چلم زوره وردی او چینه هم په گڼده ده نوضرر او فتورئی تر سگریټو زیات ده او ضرر وفتورئی تر ټولو هغه چاته ښه معلومیږی چه استعمال ئی کړی او په عادت نهٔ وی او په منشیاتو کښې اول وهلة معتبر ده یعنی ترعات مخته چه استعمال کړی که مسکروه بیاهغه شئی ترپای مسکر بلل کیږی او که مفتروه بیاترپای مفتر بلل کیږی یعنی په اول وار که هر شی وه بیاهغه شئی بلل کیږی او له عادت ورسته که یوسړی نشه و کړی او نسی نشه نودیته اعتبار نسته یعنی که یو داسی سړی شراب یاتریاق وخوری چه هغه په عادت وی اونشه یه نهٔ کړی او یا یو نسواری سړی نسوار وکړی او په بدن کښې ستی نسی پیدا نولدی دانهٔ معلومیږی چه دغه مذکور شیان بالذات مسکراو مفتر ندی بلکه دغه شیان بالذات مسکراو مفتر دی خولکن دغه وصف دمسکریت او مفتریت یه ددغه سړی په حق کښې زائل سویده په سبب دعادت ددغه سړی حاصل

(c) ketabton.com: The Digital Library

دکلام داسو چه نسوار حرام دی۔

په سبب دمفتریت او مضرت دنفس او مضرت دغیر او عبثیت او خبثیت او اسرافیت او بدبوئی او فسادیت دعقل او دغه ټول شیان حرام او مکروه دی یعنی نسوار مفترهم دی او مضر هم دی او عبث هم دی او خبیث هم دی او اسراف هم ده او بدبوئی هم دی او مفسد عقل لره هم دی اوددغو ټولو شیانو حرمت وکراهیت مخته په تفصیل سره ذکر سو او علماء کراموا رحمه الله علیه پر حرمت او کراهیت دسگریټو او چلم و نسوار تقریباً نولس دلائل ذکر کړیدی پدی کښنی بعض دلائل دونه قوی دی چه دخدشی او دنقص تصور په کښنی وهل له عقله دعا قله لری خبره ده خوداحقر بنده په نظر له دغو دلائلو ماسوی یوبل دلیل هم ورځی هغه داده لکه څنگه چه ددی رسالی په سر کښنی په څلورمه قاعده کښنی مونږ ذکر کړو چه اسبابو او وسائلو لره حکم دمقاصدُوی یعنی که مقصد او مسبَبُ فرض ؤ دهغه سبب او وسیلة هم فرض ده او که مقصد او مسبَبُ واجب ؤ دهغه سبب او وسیله واجب ده اودسنت وسیله سنت ده او که مقصد او مسبب حرام او منهی عنه ؤ دهغه سبب او وسیله هم حرام او منهی عنه ده مثلاد پره

(c) ketabton.com: The Digital Library

دی ښځی سره خلوة کول ممنوع او حرام ده ځکه دغه خلوة سبب او
وسیله دز ناء ده زناء حرام ده نو سبب ئی هم حرام ده چه خلوة ده که
څه هم دغه خلوة بالذات صحیح ده تفصیل ئی په څلورمه قاعده
کښی وګوری نو سګریټ او نسوار هم سبب او وسیله دناجائز ده نو
ناجائز دی سګریټِ یوازی پدی وجه وسیله او سبب دخرامو ده چه
سګریټی دسګریټو په وجه دده ناسته او ولاړه دچرسی سره پیدا کیږی
ځکه عادت دخلګو پردی راغلی ده چه کم سړی چه سګریټ نه
څکوی هغه دچرسی سره ناسته او ولاړه دنشی په وجه نهٔ کوی او نهٔ
ئی دنشی پروخت ورسره کوی اونهٔ ئی چرسی دداسی سړی مخته
څکوی چه هغه دی دسګریټو نشئی نوی نودغه سګریټی بالآخره
پدغه راشه درشه له چرسی سره چرسی کیږی ځکه هر مجلس لره
یوتأثیروی نوکم وخت چه چرسی سی بیا یه تعلق له بنګی اوتریاقی
سره پیدا کیږی ځکه خوعادت دخلګو پر دی راغلی ده چه دطالب
زیات تعلق له طالبه سره او دعالم زیات تعلق له عالم سره وی او
دتجار تعلق له تجار سره وی او دډرائیور تعلق له ډرائیور سره وی.او د
نشه ئی تعلق له نشه ئی سره وی نوکم وخت چه تریاقی سی بیا یه

(c) ketabton.com: The Digital Library

تـرهغه له لوړه سـره تعلق پیدا کیږی ځـکـه په هر شئی کښې تـرقی له ادنـی واعلی ته وی نودغه مسببیات چه بنگی اوتریاق وچرس دی مثلاً حـرام او مـنهـی عـنــه دی نـوسبـب ئـی هـم حرام او منهی عنـه ده چـه سگریټ دی یعنی سگریټ لکه څنگه چه بالذات حرام او مکروه دی پـه وجـه دهـغه تیرو سوی دلائلو دغه ځنگه حرام او مکروه دی په وجه دسببیـت دحـرامـو او بـل سگریټ او نسوار دواړه سبـب او وسیله دی دنـاروا پـدی طـریقه سره چه روژه یو عظیم رکن ده له ارکانو داسلام ځـخه ددی عظیم رکن صحیح اداء په روژه دټولو اندامو سره کیږی یعنی دلاس اود پښو اودغوږو اودخـولی اودستر گود ټولو به روژه وی یـعنی دروغ به نهٔ وای سرود به نهٔ اوری جنگ او جدال به نهٔ کوی که بالفرض دغه شیان سړی پکښې وکړی نوه صرف او صرف فرض بیه له غاړی سـاقط وی فقط خولکن اداء ددی رکن اعظم ناقصه اوتاوانی سـوه نـوهـغـه مسلمانان چه په شرابو یا په تریاقو اورئینو او چر سواخته وی هـغه خوپر یږده ځـکـه په هغو کښې خـولـه اکثرو اداء ددغه رکن اعظم تللی ده او هغه مسلمانان چه ده سگریټو او نسوارو نشیان وی په هغو کښې دی یو څوك په سلو کښې شل حساب کړی چـه ترمابنام

(c) ketabton.com: The Digital Library

پوری دجنګ او جدال او ښکنځل نهٔ په کور کښې وکړی او نهٔ په صحراء بلکه بالمشاهده یه وینو چه دروژه مات پروخت پنځه منټه انتظار نسی کولی او له خولی یه لاس اختسی وی چه پرخوله ور غلو هغه وائی نوددغه رکن اعظم ناقص کیدل هم ناروا کارده او جنګ وجدال کول او ښکنځل کول هم ناروا کارده نوچه دغه شیان ناروا سول اسباب یه هم ناروا دی ځکه دا مخته مونږ ذکر کړو چه اسبابو لره حکم ده مسببًا تو وی نولدغو منشیاتو او منهیا تو باید هر مسلمان پرهیز وکړی ځکه پریوشئی چه نهٔ دینی فائده مرتبه وی او نهٔ دونیاوی فائده مرتبه وی نو بیا به هغه څنګه عاقل وی چه پر هغه شئی باندی ځان او مال ضائع کوی او خاص کر علماء او طلباء کرام باید سخت پرهیز ځینی وکړی ځکه یوخو ددغو شیانو حرمت ده داخو پر خپل ځای پریږدی بل به داَللّٰه (جلّ جلاله) دغه ایات مبارك ورته متوجه سی

اتأمرون الناس بالبر وتنسون انفسکم وانتم تتلون الکتاب أفلا تعقلون او بل علماء کرام دقوم مقتدایان او پشوایان دی او دأنبیاء وارثان دی نوقوم ددوی په قول او په فعل باندی داسی دلیل نسی لکه څنګه چه دوی دانبیاء علیهم الصلوة واسلام په قول او په فعل باندی دلیل نسی نو هر عالم باید په جهان کښی داسی کردار او مقتداتوب

(c) ketabton.com: The Digital Library

وکړی چه قوم دده داقتداء په وجه پر هدایت سی نهٔ پر ضلالت لکه ثنگه چه اَللّه (جلّ جلاله) په رسول اللهﷺ پسی اقتداء ته حسن اقتداء ویلی ده او په صحابه کرامورضی الله عنهم پسی اقتداء ته هدایت منده اقتداء ویلی ده اَلّهم یا عالِمَ مَا فِی سِرنَّا ونَجوَانَا نَحُنُ غَرُقِی فِی بِحَارِ العِصُیاَنُ نسألك الفَضُلَ والجُودَ والغُفُراَنَ فَحَقَقَ رَجَاءَ نَا وأعطِنَا ما سألُنَا فانُ تَطرُدُنَا۔ فَمَنُ یَرُحَمُنَا یَوم" لابَیُع" فیه ولا خُلَّةُ الأَقُراَنُ وَنَجِنَا من العَذَابِ المُهِیُن فِی الدُّنُیَا وَالدِّیُنِ وَارُزُقُ مؤلف هٰذِهِ الکلماتِ خَیرَ الدُّنُیَا وَالدِّینِ آمین برحمتك یا ارحم الراحمین اقول قد حررتها فی ضیق المعیشة وکان الفراغ منها لیلة الثلاثة الثامنة من لیالی شهر المحرم الحرام من شهور سنة اثنان وثلاثین بعد الألف واربع مأته من الهجرة الأحمدیة علی صاحبها افضل الصلوٰة والتحیة ولله الحمد علی ذلك بکرةً وعشیة۔

(c) ketabton.com: The Digital Library

(c) ketabton.com: The Digital Library

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library